

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illustrata, Indicibus Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quois anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Liber Secvndvs. Prodomvs Æternitatis Mortis nuntius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

PRODROMVS ÆTERNITATIS MORTIS NVNTIVS.

CAPVT PRIMVM.

Mortis memoria proponitur sanis.

§. 1. Lectori lux, & ingressus ad sermonem.

MORBO & Morti solita innumeri scrispere. Idem ego facere meditor: sed tantum abeui, ut illi me absterrant, ut etiam provocent ad scribendum. Aliqui horum scriptorum (cum venia dixerim) prolixii nimis sunt, & agrotum aut agrotaturum infinitis præceptionibus onerant. Alii brevitatibus non adeo obliiti, sed ordinis, quem nimis concinnum volunt & accuratum, minus offendissent, si scivissent manum amoveret de tabula, quod in Protogene Apelles desiderabat. Alii multa præclarè dixerunt, sed non satis, sic dicam, prædicti: Theoram alibi commendemus; hic agere oportet, & pro verbis monstrare facta. Alii agri aut moribundis meros panem terrores, formidines meras obijcunt, & exanimant etiamnum spirantes. Votū tui, mi Lector, scio esse, ad Mortem præparari quām fieri potest levissimis impendiis. Voto tuo respondere conabor, & Breviter, Ordine, Hilariter, ad Mortis ostium te ducam, ut panem non sentias te duci. Breviter quidem; nam libellum scripturus sum, non librum; & libellum manuarium, qui suo domino nunquam non ad manus sit. Ordine non stricto illo & exquisito, sed, ut ita dicam, confuso. Ordo via est, etiam cum per ambages itur, præfertim si sint amoenae. Hilariter; nec enim religione ducam, etiam vericulos & epigrammatia rei opportuna miscere: stilum jacentem illum & flaccidum subinde temperare expediet unctione, & hilaritatem non abhorrente. Hæc in antecessum debui præmonere.

§. 2. Quotidiana mortis memoria.

Beatissimus ille, qui semper & ubique sic vivit, ut ultimam quamque lucem tamquam non reddituram consummat. Epictetus sapientissime hoc docens, *Mors*, inquit, & *extremum*, & omnia quæ in malis habentur, ob oculos tibi quotidie versentur; omnium vero maximè mors. Sic nihil umquam humile cogitabis, nec impensè cupies quidquam.

Miselli homunculi, quid longas spes præcipit? quid tantam suscipitis rerum molem? etas fortis futuri villa & cinis. Cautos fuge pedes, ò homo; illa atra Diva cuncte nostræ super caput quotidie stat, & ultima vitalis clypeus aretulas insipito & per vigili oculo exspectat, & tu non exspectes illam?

Ortum quidquid habet, finem timer;

Ibimus omnes,

Ibimus; immensis urnam quatit Æacus umbris.

Neque ætas ullæ delinit mortem. Cùm nascimur, subiimus huic tributo, & mortis sumus stipendiarii: imo:

--- cùm tremuli sese oculi exerant,

Primeramq; avidi percipiunt diem,

tunc sanè incipimus mori. Eadem mors regina imminet, quæ ancillæ. Itaque

A. Omnem credere diem tibi diluxisse supremum.
Dic omni vespere: Hodie sto ad ostium æternitatis.

Horat. I. Epist. 4.

§. 3. Memoria mortis, potens in omnia peccata pharmacum.

Omnem sensum voluptatis excutit seria mortis recordatio, & in absynthium mella veritatis. Chrysostomus id assertens, *Mortis futura exspectatio*, inquit, *hanc de Nequinia quaque finit, ut quas in manibus habent voluptates, seu deputata, initia licias sentiant*. Et vero quid non potest, non extremis digitis, ac quasi per capillum, sed toto mortis corpore cogitata? Nulli haec ætati parcit, nulli dignitati. *Hic Mors nulli decedit iuvenis, infans alter, senex aliis. Ille ferro, vestiti parveno aliis aut lapsi, lento aliis stillicidio, celeri aliis, & tamquam valido imbre ac flutibus oppressus, aut fulmine tactus jacet*. Inter tam dubia, tam varia, tam subita, que securitas aut quis peccandi animus inter tam incerta? *Quid quod quotidie morimur?* Clepsydram cogita, five veterem aqueam, five recentiorem arenariam: nonne per stillicidia & arenas pas superior evacuatur, impletur inferior? Idem de vita cogita: de labitur momentis singulis aliquid, & evacuatur praefens vita, ac alio difflit. Nihil huc rutum, non hora horæ, non momentum momenti. Beatus, cui omnis dies postremus; beator, cui omnis hora; beatissimus, cui omne momentum. Abstinet a scelerate manu, quicunque omnem horam decretoriam putat, quisquis omne momentum ultimum. *O spes inanis, quantos in fraudem impellis? quantos, dum promittis senectam, facit a fecere in medio tollis cursum? Evenire proinde credas possit tibi*, quod multus. Quantu[m] jacent no[n]c mente, innocentier manu[rum] quam multi, meditato tantum criminis, mortem repererunt! quam multos medio in scelerate mors occupavit, & medium fecit crimen! quam multi in ipso sceleris conatu abrepti, temerarii ausus penas dederunt! quam multi in ipso inchoati sceleris momento, scelus morte clauserunt! *Quid si ex horum numero sis unus? aut quæ certior tibi hora, aut momentum, quam alteri? Iam quis ab illa mente crimen exspectet, que cum criminis mortem exspectat, cum morte pœnam?* Nemo prudens inter Occani fluctus in tabula ludit: nemo ab ingenti precipicio pendulus sceleris meditatur: nemo inter medios armatos hostes intermis hilarescet. *Stolidior his est, qui in perpetuo mortis sceleris meditatur: in suis lib. 1. c. 27.*

Stulus est mero, omni horâ dubia, oftini momento incerto, ea qui audet audet quæ æternum infelicem afferunt mortem. *O fatuus!* quicunque ruinus in æternum punienda? *Quin Sitatem.* racide consilio parentus? *In omnibus, inquit, operibus tuis Eccl. c. 7. memorare novissima tua, & in eternum non peccabis.* v. 40.

§. 4. Bona vita clausula, quanti sit; è Seneca.

Dic, mi Seneca, quem magnus ille Plinius Principe eruditio invidebat eloquio appellat, dicit med. quid fentis de morte, præfertim immaturam? Audite juvenes, audite queruli fenes: *Quomodo fabula, sic vita; non Seneca, epist. quam diu, sed quam bene acta sit, refert.* Nihil ad rem per 77 fine omittit, quo loco definias, quocumque voles define: tandem bonam clausulam impone. Non aliter Epictetus, Memento, inquit, auctorem esse fabule, qualem doctor voluit: *Ench. c. 13.* si brevis, brevis; si longam, longe. Nec aliter Varro dicitur.

Æternitatis Prodromi Caput I.

35

Ecclesia
imitatur
Aquillam
pulverem alarum volutatu collectum, excutit in oculos cervi, cornibus media insidens, & pennis ora verberans, donec ptericipiter inrupes. Sic Ecclesia hominem in verita ruerit, media quasi via adoritur, Æternitatem ferali hoc pulvere. Idem sacerdos facit, cum ad exequiarum epilogum, cadaveri jam intra suum conditum reposito, ter glebam injiciens, *Memento*, inquit, *homo, quia pulvis es, & in pulvere revertaris*. Hac non jacenti jam & mortuo, sed vivis, & etiamnum circumstantibus, opportunè & suo loco occidit.

Sapuit in hoc & Philippus Macedo, qui quotidiano illo carmine monitus, *Philippe homo es, moderatiorem se gesfit.*

Grues in
excubis
lapillum
pede susti-
nent.
Poma Go-
morrhæa
cum fran-
guntur in
pulverem
fauscunt.
Plin. proce-
mio in lib. 7.
Hij. nat.
Natura
meliore
homina
mater, an
tristior no-
verca fuc-
uit?
Animalia
mox suam
naturam
sentiunt.
Arijs.
Trifm.
Plaut.
Sopiac.
Pindare.

Sec & grues hoc nos doceant. Haec cum nocturnis temporibus excubias habent, lapillum pede sustinent, qui lassissim somno decidens, indiligentiam sono coagunt. Eadem, cum Pontum tranvolant, arenam ferunt gutture. Mortales vanitatis argutæ sepulchrale famum, & arena quæ continguntur. Vitalus ab Hebreis adoratus, aureus quidem fuit, sed in pulvere redactus. Statua Nabuchodonosori vita, terribilis fuit; sed iæcū lapilli contrita: Poma Gomorrhæa pulchra quidem fuit, sed cum franguntur, in vanum pulverem fasciunt: formam & opes ostentant fastuosus homo, deum hæc omnia in cineres rediguntur. Hoc humana pompa principium, hic finis. Ergo age quod agendum est; instat Æternitas.

§. 10. Homo verè nūfer.

In hac verba
Georg. Poff.
*Mucus cor-
nicem, egre-
giam edidit*
*Augu-
stini, Inve-
ctissimi, Optimi, Maximi. † Quid restat, canionem*
*nisi in Saporem Persatum Regem imitemur, qui epi-
stolam, quam ad Constantium Imperatorem dedit, sic mixto.*
*exorsus est: Rex Regum Sapor, particeps siderum, frater So-
lis & Luna, Constantino fratri meo salutem plurimā. * Au-
tū malum, nomina trahamus ab rego Bisnagensi, qui i. Thefauri
salutabatur, Sponsis bona Cætis, Magnarum prover-
ter, indicat, mīhi pag.
653.*

Non est satis aestimare, Natura meliorne homini mater, an tristior noverca fuerit. Ante omnia unum animalium cunctorum, alienis velat opibus: ceteris varie tegumenta trahunt, tefas, cortices, coria, spinas, villos, fetas, pilos, plumam, pennas, squamas, vellera. Truncos etiam arborisque cortice, interdum gemino, a frigoribus & calore tutata est. Hominem tantum nudum, & in nuda humo, natali die abicit ad vagitus stolidi & ploratum, nullumque tot animalium aliud ad lacrymas, & has protinus vita principio. Ab hoc lucis ritudinem, vincula excipiunt, & omnium membrorum nexus: itaque natus, manibus pedibusque devinctus jacet, fles animal ceteris imperaturum, & a suppliciis vita auspicatur, unam tantum obculam, quia natum est. Heu dementiam ab his initio existimantium ad superbiam se genitos! Prima roboris spes, primisque temporis manus quadrupedi similem facit. Quando homini incepsus: quando vox? quando firmum cibis os? quamdiu palpitans vertex, lumina inter cuncta animalia imbecillitatem indicunt: iam morbi tot, atque medicinae tot contra mala excoagitate, & haec quoque subinde novitibus viæ. Videmus animalium cetera, mox naturam suam sentire, alia natura, alia ire, alia volare, alia serpere: hominem fini doctriñam nihil scire, non fari, non ingredi, non vesci, brevitatemque non aliud natura sponte, quam flere. Vni animalium lucetis est datus, uni luxuria, uni ambitio, uni avaritia, uni superflitio, uni immensa vivendi cupidio. Nulli vita fragilior, nulli rerum omnium libido major, nulli pavor confusior, nulli rabies acrior. Denique cetera animalia in suo genere probè degunt: congregata cernimus, & stare contra dissimilia. Leonum feritas inter se non dimicat: serpentum morbus non petit serpentes: ne maris quidem bellua ac pisces, nisi in diversa genera, sive sunt. Homini plurima ex homine sunt mala.

§. 11. Quid igitur est homo?

In hac verba
Georg. Poff.
*Mucus cor-
nicem, egre-
giam edidit*
*Augu-
stini, Inve-
ctissimi, Optimi, Maximi. † Quid restat, canionem*
*nisi in Saporem Persatum Regem imitemur, qui epi-
stolam, quam ad Constantium Imperatorem dedit, sic mixto.*
*exorsus est: Rex Regum Sapor, particeps siderum, frater So-
lis & Luna, Constantino fratri meo salutem plurimā. * Au-
tū malum, nomina trahamus ab rego Bisnagensi, qui i. Thefauri
salutabatur, Sponsis bona Cætis, Magnarum prover-
ter, indicat, mīhi pag.
653.*

Si præcas gentes audiamus, Homo est Fortunæ latus, Inconstantia imago, Corruptionis speculum, Temporis spolium, Mortis mancipium, versatile Seculphrum, fragile Simulachrum, tenuis Umbra, Umbræ

sonnum, Spirans cadaver, Vivamors, Pila quæ ludit Deus.

In hac verba
Georg. Poff.
*Mucus cor-
nicem, egre-
giam edidit*
*Augu-
stini, Inve-
ctissimi, Optimi, Maximi. † Quid restat, canionem*
*nisi in Saporem Persatum Regem imitemur, qui epi-
stolam, quam ad Constantium Imperatorem dedit, sic mixto.*
*exorsus est: Rex Regum Sapor, particeps siderum, frater So-
lis & Luna, Constantino fratri meo salutem plurimā. * Au-
tū malum, nomina trahamus ab rego Bisnagensi, qui i. Thefauri
salutabatur, Sponsis bona Cætis, Magnarum prover-
ter, indicat, mīhi pag.
653.*

Si Senecam interroges, *Quid est homo?* respondebit. *Conf. ad
Marciam*
c. 11.

Iñbecillum corpus & fragile, nudum, suæ naturæ inerme, alienæ opis indigens, ad omnem fortunæ contumeliam projectum, cuiuslibet pabulum, cuiuslibet viæ.

In hac verba
Georg. Poff.
*Mucus cor-
nicem, egre-
giam edidit*
*Augu-
stini, Inve-
ctissimi, Optimi, Maximi. † Quid restat, canionem*
*nisi in Saporem Persatum Regem imitemur, qui epi-
stolam, quam ad Constantium Imperatorem dedit, sic mixto.*
*exorsus est: Rex Regum Sapor, particeps siderum, frater So-
lis & Luna, Constantino fratri meo salutem plurimā. * Au-
tū malum, nomina trahamus ab rego Bisnagensi, qui i. Thefauri
salutabatur, Sponsis bona Cætis, Magnarum prover-
ter, indicat, mīhi pag.
653.*

I si facros scriptores interrogemus, Homo est cœla verium, foccus stercorum, calamitatis ludibrium, Aris, ad imbecillitatis exemplum; est nuntius præturens, natus posttranstiens, avis transvolans, fumus evanescens, scriptum haec. Homo quid est? Imbecillitatis exemplum, stola titula, momen- tū statere, gutta roris antelucani, hospes unius diei; exemplum, fortuna ludibriū, &c.

In hac verba
Georg. Poff.
*Mucus cor-
nicem, egre-
giam edidit*
*Augu-
stini, Inve-
ctissimi, Optimi, Maximi. † Quid restat, canionem*
*nisi in Saporem Persatum Regem imitemur, qui epi-
stolam, quam ad Constantium Imperatorem dedit, sic mixto.*
*exorsus est: Rex Regum Sapor, particeps siderum, frater So-
lis & Luna, Constantino fratri meo salutem plurimā. * Au-
tū malum, nomina trahamus ab rego Bisnagensi, qui i. Thefauri
salutabatur, Sponsis bona Cætis, Magnarum prover-
ter, indicat, mīhi pag.
653.*

Interim nos miselli nomenclaturas ingentes teximus speciosissimorum titulorum: grandis nomina operosè ambimus, & sine omni aurum vulnere audimus Magnifici, Perillutres, Felices, Pii, Potentissimi, Augustissimi, Invictissimi, Optimi, Maximi. † Quid restat, canionem nūi in Saporem Persatum Regem imitemur, qui epis. in suo Orpheo stolam, quam ad Constantium Imperatorem dedit, sic mixto. exorsus est: Rex Regum Sapor, particeps siderum, frater So-
lis & Luna, Constantino fratri meo salutem plurimā. * Au-
tū malum, nomina trahamus ab rego Bisnagensi, qui i. Thefauri
salutabatur, Sponsis bona Cætis, Magnarum prover-
ter, indicat, mīhi pag.
653.

In hac verba
Georg. Poff.
*Mucus cor-
nicem, egre-
giam edidit*
*Augu-
stini, Inve-
ctissimi, Optimi, Maximi. † Quid restat, canionem*
*nisi in Saporem Persatum Regem imitemur, qui epi-
stolam, quam ad Constantium Imperatorem dedit, sic mixto.*
*exorsus est: Rex Regum Sapor, particeps siderum, frater So-
lis & Luna, Constantino fratri meo salutem plurimā. * Au-
tū malum, nomina trahamus ab rego Bisnagensi, qui i. Thefauri
salutabatur, Sponsis bona Cætis, Magnarum prover-
ter, indicat, mīhi pag.
653.*

In hoc verba, quam Soldanus in litteris præmisit hunc seriem, quam Soldanus in litteris præmisit hunc seriem in modum: Salmander omnipotens ante Carthaginē litteris à Soldano præmissa.

Dominus Jordanis, Dominus Orientis, Dominus Beth-
lehem, Dominus paradisi, Praefectus inferni, maximus Imperator Constantino Pœlos, Dominus aridæ fucus, Dominus quæ Sol & Luna meant, Proætor primi sacerdotis Joannis, Imperator, Rex Regum, Dominus Christianorum, Iudeorum, Turcarum, Amicus Deorum. Non multò alter Solymannus nro Cæsari scripsit his verbis: *Carolo Quinto Imperatori semper Augusto, Belga, coævus Soliman, ex viætrici nobilissimæ Ottomarorum proæpiæ ortus, Impætor Turcarum, Rex Regum, & Dominus dominantium, Imperator Trapezantinorum ac Constantinopolitanorum, Dominator mundi, & terra domitor, &c. Quid vultis amplies? O verè splendida miseria! ò Cætis & nihilum! ò vanitas vanitatum! Turpissima est ignorantia, cum homo se hominem esse obli-
visciatur.*

§. 12. Ad rei funebris osores.

In hac verba
Georg. Poff.
*Mucus cor-
nicem, egre-
giam edidit*
*Augu-
stini, Inve-
ctissimi, Optimi, Maximi. † Quid restat, canionem*
*nisi in Saporem Persatum Regem imitemur, qui epi-
stolam, quam ad Constantium Imperatorem dedit, sic mixto.*
*exorsus est: Rex Regum Sapor, particeps siderum, frater So-
lis & Luna, Constantino fratri meo salutem plurimā. * Au-
tū malum, nomina trahamus ab rego Bisnagensi, qui i. Thefauri
salutabatur, Sponsis bona Cætis, Magnarum prover-
ter, indicat, mīhi pag.
653.*

A bite igitur non homines, sed milvi, qui etiæ rapacissimi, semperque famelici, nihil tamen elculenti rapiunt umquam ex funerum ferulis: vos, etiæ cetera curiosissimi, nihil tamen, quod funus oleat aut pollinætrum, facile umquam tangitis. Gratior vobis est quævis cena sub quacumque arbo, quævis vel laetissima sub taxo aut cupresso. Omnen Libitinæ apparatus pessime oditiss, nec quidquam malleris quam omnem mortis memoriam abolere. At videte quæ hic largiter deliriens, cùm sacra pagina clarissime moneat: *melius esse ire ad domum luctus, quam convivii. Vobis verò alia omnia potius agere luber quam sancte luctare.* v. 3. gere, & mortis meminisse. At caveat, ne, dum brevem luctum cœuat, non caveatis Æternum.

§. 13. Omnis

Æternitatis Prodromi Caput I.

¶ 1. 26.
¶ 1. mrd.
eam expectabis. Nec aliter Annaeus: Incertum est, inquit, quo te loco mors expectet. Itaque tu illam omni loco expecta.

§. 17. Mors sua cuique domi est.

Nvgamur, mortemque procul, procul esse putamus;
At mediis laces hec abdita viseribus.
Scilicet ex illa quā primā nascimur horā,
Prorepunt juncto vitāque morsque pede.
Partem aliquam furtim, quā se metitū & ipsa,
De vita floquelibus hora rapit.
Paulatim morimur; momento extinguimur uno,
Ut lampas oleo deficiente perit.
Ut nihil intermit, tamen ipso in tempore mors est:

Et nunc interea dum loquimur, morimur.
In Boreali occano iuxta Moscoviam pīscis est, cui nō
12. 10. de
fūsilitate
mīsū p. 338.
nam Mors. Hæc maris bellua maximē dentata est, id
eōs dentibus, quod Cardanus refert, gladiorum cas
puli conficiuntur. Corpus cujusque nostrum, oī mort
noītrū vi
biles, vivarium est, in quo pīscem hunc, Mortem, ali
vamus est. Ideo non procū nobis hæc bellua querenda est;
in quo al
tut mors.

§. 18. Mors inexorabilis.

Svrda sit & cautes, & cæca tigridis iræ,
Sit liger & rabidi vis furiosa freti.
Hanc Zephyri mulcent, componunt illa receptis
Pignoribus, scopulos unda manūque domant.
Mors habet indomitos precib⁹ que minisq⁹ furores,
Et saxo, & pelago, & tigride lava magis.
Parcas, in quarum colos, lacia, stamina, fortices, vitæ ne
cīsque mortalium jus omne transultere superi, inexora
biles esse, profana fixit antiquitas. Cūm enim
Certo ventian ordine Parca
Nulli iusso cēbāre licet,
Nulli scriptum proferre diem.

Sed nec Lanificas ulli exorare sorores fas est: quem sta
tuere diem, ad amussum obseruant. Arque hoc inge
nīo Mortem, omnis, ut ita dicam, hominis expertem,
& pīctorum pingunt pueri, & alii fingunt artifices. Ca
ret auribus, ne precentes obaudiat; caret oculis, ne lu
gentium miferatione moveatur; caret frōte ac genis,
ne levitatem ipsa suam erubet; caret lingua ac labiis,
ne solatiolum aliquod vocale ab eā exspectes; caret de
nique carne, ut humanitatis sensu careat; foli nervi, &
artus, & musculi, sola ossa superflū, arcus videlicet &
sagittæ, spicula & amenta ad mīseros mortales ex desti
nato feriendos. Et sanè, si quando, tunc quāximè eā
se feritate ostentavit, adeoque infūlavit orbi ea/ Bell
lūa, cūm Christum filium Dei, vitæque omniæ auctō
rem, frustra gementibus axis, trepidante terrā, lugen
tibus stellis, expallescēt sole, mīrentibus Angelis,
infando ausu fūlūt, heu in ipsius Vita vitā dīfīsime
paratragedians. Quisquis es, si homo es, mors tibi
exorabilis est. Ergo, Vive memor lethi, fugit hora, hoc quod
loquor, inde est. Ergo, dies omnis velut ultimus ordinan
dus est, aut velut primus æternitatis.

§. 19. Mors certissima, est incertissima.

Quid in rebus humanis certius morte? (exclamat Ber
nardus) quid horæ mortis incertus inveniatur? Senibus
quidem in ianuis, adolescentibus in infidis est. Ergo,
Prov. 4. 27. Ne glorieris in crastinum, ignorans quid superventura parat
dies. Sed nec Venusinus vates hoc nesciit:
Hort. 1. 4. Quis scit, an adiiciant hodierna crastina summa
ode 7.

Tempora Dñi superi: ---
Cap. 4. v. 13. Jacobus Apostolus luculentissime, Ecce nunc, inquit,
¶ 14. qui dicitis, Hodie, aut crastino ibimus in illam civitatem, &
faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum fa
ciemus (qui ignoratis quid erit in crastino. Quia eī enim vi
ta vestrae Vapor est ad modicū parens, & deinceps extermin
abitur) pro eo ut dicatis: Si Dominus voluerit: & si vixe
Tom. I.

37

A rimus, faciemus hoc aut illud.

Omnes ibimus, omnes, omnes. Siquidem, Omnes 2. Reg. c. 14.
morimur, & quasi aquæ dilabimur in terram, que non rever
tuntur. Neque tu ignorare potes, ita te esse procreatū, nemo mo
ut meminīs à rerum natura, & accipiendo spiritus, & ritus qui
reddendi, eodem momento temporis legem dici arque nō vixerit,
vt mori nemo solet qui non vixerit: ita nec vivere qui
dem aliquis potest, qui non sit moritūs, quando qui non sit
moritūs incertissimum. Idcirco Christus fidelissi
mo præmonitu nos excitans: Vide, inquit, vigilate & Marc. 13.
erate: nefas enim quando tempus sit. Ethoc ipsum mox v. 33. 35. 36.
repentes. Vigilate ergo, inquit, (nefas enim quando do & 37.
minus domus veniat: ferō, an mediā nocte, an galli cantu, an
mane) ne, cum venerit repente, invenias vos dormientes.
Quod autem vobis dico, omnibus dico, VIGILATE.

§. 20. Mors plarimis repentina; panè omnibus
inperata.

B Qvis non stabit in vigiliā contra impetus mortis,
qua omnibus horis inimicis, qua & nullum sibi
destinavit tempus quo debat occurtere? qua repit,
volat, insult, nixu tacito, gradu suspenso, nullis ante
cedentibus signis, nullā causā, nullā cautione, in mor
bo, in valetudine, in periculo, in securitate; ita nihil ab
eius unguibus sanctūm est aut tutum.

Sanus erat & hilaris Tarquinius cūm pīsciculi spi
nā suffocatus est. Janus quoque Fabius, cūm ei tenuis
pīlus, quem cam laetè hauserat, vitæ recidit filum. Mu
stela Aristidem in Nōrdit, & momento temporis exti
nit. Cæsar Dīctatoris pater hilariter suscep
tūs, & dum calceatur, egit animam. Alius Cæsar dum
pede impingit in lumen, propterante spiritum excu
tit. Legatus Rhodiorum cauſam in senatu magnā cum
admiratione oraverat, in limine curia protinus expira
xit. Anacreontem poētam, & (si fides Luciano) So
phoclem etiam uva acīnus necavit. Luciam Marci Au
relii filiam acū pīntiuncula occidit. Cn. Bebius Pam
philus, prætūr funētus, cūm à pīero quālīset horas,
sensit illico horam sibi cīam adēsse. Multorum ani
mās pīceps, & inperata letīta excīsūt, quod Chiloni
Lacedæmonio, & Rhodio Diagoræ contigile accep
imus, qui cūm filios in lūdis Olympicis vīctores comple
tērentur, eodem loci & temporis vestigio sunt exani
mati. Denique mors infinitos habet aditus, quibus in
Mortis ad
eades nostras irrumpat, & irrepat. Modò enim per fe
ritas, modò per hypogæa, modò per projecturas, nostras ir
modò per tegulas lēse trajicit, & nisi in urbe aut aēdi
bus proditoris repererit, humores dico corporis, mor
bos, catarrhos, pleuritidos, & ceteras cauſas, quibus
ad lūcū confilia tamquam mīnistris uī solet; tormētā
rio pulvere portas convellit, igne, aquā, peste, veneno,
bellūs, hominibus, cunctis denique machinis tenta
tam hanc vitam eripit.

Miphobeth Saulis regis filius à domēticis latroni
bus, cūm meridiaret in lecho, est interfic̄tus. Fuleo rex
Hierosolymorum cūm lepros⁹ venaretur, equo lapīs
est, cūiūque pedibus conculcatus, egit animam. Iosias
omnium regum Iuda (Dāvidem excipit) pīate, san
ctimonīa, liberalitate facile pīceps, cūm Nechao Æ
gyptiorum Regi, exercitū dūcēns occurrīst, inopi
nato lagīta īcū vulneratus, in castris mortuus est. Di
vus Ludovicus annum agens quinquagesimum septi
mum, in orā Africæ, in medio exercitu, quem pestis
populabatur, exūctus est. Egilius Rex Gothorum,
pīceps optimus, à furiali tauro, quem facinor
i populus, qui legum severitatem ferre non pote
rāt, emiserunt, crudeliter necatus est. Malcolmus
primus Rex Scotorum post multa justitīa specimina,
noctū cūm regnum lūtraret, suffocatus est. Nōnne
multi sani dormierunt, & obdormierunt reperi
ti mortui? In procīnētū stet animus necēs est.

D

Oza,

me bonitati tua & divinae providentiae committo. Nullum locum, tempus, nullum mortis genus, quantum in ignominio sum & acerbum excipio. Illud unicum rogo, Christe Deus, ne improvisa & subitaria morte finiam. Verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat. Si ita placitum est in conspectu tuo, ut morte subitaria tollar, non recuso. Fiar voluntas tua in omnibus, ô Deus. Spero enim & confido per magnam misericordiam tuam (per quam hoc ipsum unice precor) me tunc in gratia & amicitia tuâ morituri in quâ si moriar, non me mors quantu[m] subita separare à te poterit. Nam, § 4. v. 7. Iustus si morte preoccupatus fuerit, in refugio erit. Improvisa mors non est, cuius vita fuit provida.

Quod si ergo spatiuum mihi & tempus futurum non sit (tibi soli, ô Deus, hoc notum) que me tibi commendem: ecce illud iam facio, & quā possum submissimè atque ardenter: ad te in ea[m] de profundi clam: Misere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam: Fiat voluntas tua, Domine, sicut in celo, & in terra: In manus tuas commanda spiritum meum; redemi me Domine Deus veritatis. Benedicant, & laudent te Deus, ¶ 30. v. 1. creata omnia. In te, Domine speravi, non confundar in eternum.

§. 22. Dies vita pauci, & mali.

Quod es annorum? Sexaginta. Et quod tu? Septuaginta. Dic, & quotum tu agis annūm? Octogesimum. Ah, ô boni, ubi sunt vestri anni? Vbi sunt tui sexaginta? Vbi tu tuos septuaginta reliquisti? Et ubi tu octoginta tuos invenies? Quid numeratis jam amissos? Eleganter Lælius ille sapiens dicenti cuidam: Sexaginta annos habeo. Hos, inquit, dicas sexaginta, quos non habes? Ne quod præteriit, nec quod futurum est, tuum est. In puncto fugientis temporis pendemus; & magni est, modicū suisse.

Aegyptius Rex Pharao patriarcham Iacob interrogans: Quo sunt, inquit, dies annorum vita tua? Respondit senex: Dies peregrinationis mea cœnūm tristitia annorum sunt, pari & mali. Audite Tantali, qui fitis peritūr vita extensissimos annos: Peregrinos vos scitore, non incolas. Sed neque diuturni itineris peregrini estis. Via vestra & brevis, & mala est: brevis, quia forsan prius finienda, quam hæc ipsa, quam cum morte dividitis, hora: malam esse nescire non potest, quicquid etiamnum in illa est. Rubos sapientis, quam rosas offert calcando. Et tamen miselli adhuc hæretis, & immoramini his depravatis, tam immemores patriæ! Ego si docet Gregorius, vitam hanc viam esse ad celum; viatorum autem multos via amenitatem sic paci, ut magis eos diu pergere, quam citius pervenire delectet. Heu nos delitos homolos! Hosculi capimus, & speciosiores lapillos legimus, negligimus immensas gazas. Terra fordes & cavernarum spumam corradiimus, oblii quantos & quam veros thesauros perdamus, dum falsos querimus. Miseri & vani! Quid peregrini cum flosculis & lapillis, si ad patriam non perveniat? quid hæc reliquie obserbit, si patriam contingat? Laborare in hac via, lafscere, sudare, molestiarum quam plurimum pati, in maximo lucro ponendum. Tantò enim patria placbit magis quam dispergenter exilium.

§. 23. Quā ratione juvenis posuit mori senex.

Vti senes non senes, sed pueros, ita iuvenes reprias non iuvenes, sed aetate proiectos. Barlaam eremita, cur 45. ann. agere se agere respondit, ac mirantur adiicit, tacuisse se studio viginti quinque annos; quod eos in mundi vanitates impensos, crederet omnino perire. Ita Similius qui curis Curia sepultus, & potius Imperatori suo vixerat, quam sibi, sepulcro suo inscribi jussit: Hie jacet Similius Tom. I.

Avetulus septembris. Regum fasti de Sauli Hæbraeo regge hec memoria prodiderunt: Filius unius anni erat Saul cùm 1. Reg. 13. regnare, cepisset; duobus autem annis regnavit super Israël. v. 1. Saul regni principio, tam sceleris purus fuit, atque in- Cur filius fans est unius anni; in hac tamen puritate vita, unico unius anni erat Saul tantum anno perficit, licet universè viginti annis im- cù regnare perarit. Senium multi maturè, & ante senectutem, adi- copit, plicuntur; plerique numquam, qui etiam senes vita reti- nent puerorum. Hinc pueri centum annorum moriuntur. Vite bonum non est posticum in spatio ejus, sed in usu: po- Sen. op. 49. rebus fieri, quod sepe fit, ut qui diu vixit, parum vixerit. Qua- ad finem, & re nihil turpius est quam grandis natu senex, qui nullum l. detrang. aliud haber argumentum, quo se probet diu vixisse, c. 3.

quām aetatem? Eleganter S. Ambrofius de Agneta vir- Ser. 90. qui gine: Computabatur, inquit, in annis infanta, sed ex agne- est de sancta etus mentis immensa. Divina Sapientia oraculum pro- Agneta. clamat: Senectus venerabilis est non diuturna, neque anno- Sap. 4. v. 8. rum numero computata: canis autem sunt sensus hominis, & & 9. B atas senectus vita immaculata. Idcirco mores potius quam crites venerandi. Reverentia planè uberiore di- Reverentia gnius est, quicquid ante annos fit senex. Proba vita, se- dignus est, qui ante annos fit senex.

At potius, inquit, tam immaturè mortuus evadere vir magnus, & Reipublicæ per quam utilis. At potius etiam (quod iustius timeatur) fieri pluribus simili. Aspice juvenes quos luxuria in omne vitium propellit qui- bus nullus dies sine aliquo insigni flagitio exit. Ergo ille raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne scito- deciperet animam illius. Consummatus in brevi, expedit tem- pora multa. Quicunque ad extremum sui aetiæ venerit, hic moritur senex. Sepe in longissima vita minimum est quod vivitur. Gloriosus multo est suâ virtute quām Glosotius est virtute temporis dono senuisse. Satis diu vixit, qui bene vixit: qui tempori dono senuisse. satis diu pugnavit, qui vicit.

§. 24. Paradoxum. Quisquis voluit, diu vixit.

Breve tempus aetatis, satis longum est ad bene vivendum, Lib. 1. Tusc. inquit Tullius. Nemo nimis citè moritur, qui diu- 92. riùs aut melius vixit, quam vixit, non fuit. Satis annorum vel ephesus numerat, qui vixit, qui aeternita- ti, ad quam natus est, vixit. An non satis locutus est, qui verbo aut nutu persuasit? An non satis cucurrit, qui palmam obtinuit? An non satis navigavit, qui in portum feliciter pervenit? Optimè enim omnium, qui eitissimum. Modò mors præmeditationem nostram non preveniat; quod velocius, eò feliciter erit.

Verum ego (at apud Curtium Rex Macedo) qui non Lib. 9. c. 12. annos meos, sed vitorias numero, si munera fortuna bene com- med, puto, diu vixi. Quanto verius, qui vitam suam omnem Deo confecrat, si quoque solùm Domino placere studet & servire, fidenter dicat: Ego, qui non annos meos, quibus Deo servio, sed desideria mea numero, si bene- ficia Domini mei bene computo, diu vixi.

Sic est profecto: Centum, inò mille annos, inò lœ- cula vivit, & Deo servit, qui quis ex animo verèque cu- pit centenis vel millenis annis? aut multis seculis Deo servire, si vivere tori annis licet. Nam apud Deum voluntas voluntas pro facto sumitur, apud quem terribiliter voluisse apud Deum facere, scep[t]er tantumdem est, quantum fecisse. Sic & pro facto martyris est poteſt, sanguinéique Christiana nobilita- tē profundere, licet sua morte in lectulo defungatur: sic & diu vivere, atque pro Christo fortiter & agere & pati potest, quisquis ardenter cupit ideo diu vivere, ut multum & agat pro Christo & patiatur. Nemo non suo die moritur, qui quis divinæ voluntatis decreto moritur.

§. 25. Moriendum est, moriendum.

Augustus Imperator capitā Perusiam in plurimos a- Suer. in Au- nimadvertis. Orare veniam vel excusare se conan- gust. c. 15. tibus, hac unā occurrit voce: Moriendum est. Ita trecentos Dio ait 400. D ad adam

Æternitatis Prodromi Caput I.

ad aram Iulio Cæsari exstructam, hostiarum morema-
etari jussit.

Julian. Mar. Iustinus & Irenæus è priscis nobilissimi scriptores
in Tryp. acutè observant, post latam mortis sententiam in pro-
Iren. l. 5. toplastum, mortaliū omnino neminem, secundum
contra heret. Dei Calendarium, diem integrum vixisse. Nam Prophetis
Psalm. 89. & Apostolis Testibus, *Vnus dies apud Dominum sicut mille*
v. 4. *et mille anni, sicut unus dies: Atque nullus hominum*
2. Pet. c. 3. *annus: & mille anni, sicut unus dies: Atque nullus hominum*
v. 8. *mille annis vixit; ergo nec diem totum ullus. Moriendum*
*est, et si ad nongentos & amplius annos ætatem pre-
dictarum, Moriendum est: Hoc ab oraculis divinis, humana
ratione, & experientia certissimum. Oracula divina sex-*

*Res è con- centies proclamant, Moriendum. Ratio scipam demon-
tratis cō- strationibus evidenterissimis convincit, res è contrariais
posita in- teritui ob- noxia.* compositam, interitui obnoxiam, adeoque Moriendum
esse. Experiencia, stultorum ac sapientum magistra, di-
gitum in imminos mortuorum cumulos intendens, vel
oculis persuader, haec tenus neminem unum ex omni nu-
mero, mortis imperium elusisse, Moriendum esse. Sole B ipso clarus est, Moriendum esse. Sed an ullum cali tonitru-
tam validè aures omnium percellit, arque hoc ipsum?
Moriendum est. Hic nemini licet esse surdo. Velis nolis,
admittere cogeris has voces; vel invitas aures penetrat
hoc tonitru: Moriendum est, irato Deo propitioque.

*Æschylus olim: Sola, inquit, Dearum mors munera
non amat, non admittit dulcis partem spei. Quare sa-
pienter Seneca: Hoc, inquit, affigamus animo, hoc nobis sub-
in fine.* Mors est Mors naturæ lex, mors officium tributumque morta-
mortalium tributum.

§. 26. Mortis memoria variè refricanda.

A Iunctum cranium in furore arcatum, & pi-
stillo in farinam redactum, admixto oleo,
Mortuoru- gangrena ac carcinomati felicissimè mederi. Calvas
ossum cō- & mortuorum ossa seriā contemplatione velut com-
templatio molere, & unguenti loco adhibere, omnā animi pe-
animi pe- stem perfanat.

*S. Hieronymi, 2. de
itineri in
Pal. nishi
pag. 134.* 2. Plato tantò aliquem evadere sapientiorem cen-
sabat, quanto viviūs consideraret mortem. Ideo disci-
pulis suis philosophiæ studiois hanc legem dixit, ut iter
ingressi pedes nunquam operirent. Voluti vir sapiens
hoc ritu significare, extreum *æx* alitudine cogitandum.

*Nicolaus Christopherus Radzivilius, Princeps
Polonus affirmat, in Ægypto eos qui prudentia & ex-
ateceris antifare, oblonga mortuorum ossa, eborae
aut ligno efficta, aut etiam vera, hodièque circumgeta-
re, mutuo sibi monstrare, & ad meditandum obitum
cohortari. Mensis etiam memoriam mortis inferunt*

*Ægypti, conviviaque claudunt tristi hoc acromate: Me-
moriare mortis in-
ferunt me-
fisis.*

Baron. 10. 7. an. 365. 4. Caliphæ Rex Tartarorum in urbe Bagdad, die
festo, quem ipsi Ramadān vocant, conspicendum se
populo daturus, mula vēhens, & vestibus ex auro &
argento contextus conspicuus; fulgentibus in cidadi
gemmis pretiosissimis progettatur. Supra cidadim vero
nigrum calanticum gelata; quo quidem ritu, omnē cor-
poris ornatum, mortis tenebris occulendum significat.

*Antea Otto-
tinus V. funimus Pontificis, hoc habuit symbolum lo-
Colonna di-
tius.* 5. Iustiniāne Imperator mortuo, instrata vētis stra-
gula, in qua opere Phrigio, viētarum urbium, & bar-
barorum Regum, quos ipse debellarat, effigies texta.
Ecce tibi inter pugnas, triumphos, viētorias, mortis
simulacrum. Ludit certè mors in imperiis, & aquo
pulsat pede pauperum tabernas, regimque turres. Mar-

A dema, Regum corona, Ducum pileus & gladius. Ad-
scriptum lemma: *Sic omnis mundi gloria.*

6. Nautæ, nescio cuius, responsum probo, quem *Deremedia*
cum quidam interrogasset: *Vnam pater ejus obiisset;* *utruque*
in mari dixit. Cumque ille idem de avo & pioavo, *fort. 1. 1.*
ante atavō nominatim quæsisset ex ordine, respon- *Fratre, Pe-*
sumque idem de singulis accepisset, subiecit: Et nun- *trav. cuius*
quid tu, ait, mare ingredi non times? Responsum nau- *opera sapientis*
ta dissimulans, Et ubinam, inquit, tuus obiit pater? *hic u. n.*
ait iste, in lectulo. Sed ubi avus, ubi pioavo, ubi ceteri
maiores tu? Omnes, inquit iste, suis in lectulū obie-
runt. Tunc nautæ: Non tu, inquit, times lectulū con-
scendere, omnibus maioribus suis fatalem? Elegan-
ter quidem, aliquantoque plus quam nauticum ferrin-
genium. Quotidiana sit cogitatio nostra, quæ Iusti Li-
pili fuit; fuit correptus morbo decubitus dixit: *Ad*
*luctum, ad lethum. Sepe qui dormiunt, ducuntur ad mor-
tem, somni fororem.*

7. Joannes, Patriarcha Alexandrinus, qui ab eleēmo- *Leont. Cyp.*
suis nomen traxit, superstes & sanus monumentum si- *Epif. c. 18.*
bi exstrui jussit, sed ideo non absolvit, ut diebus solen- *in vita ioh.*
mioribus, praesente jam clero, rem sacram facturus, ab *Cur. Ioan-*
uno aliquo sic moneretur: *Domine, sepulchrum tuum im-*nes Alex.*
perfictum est, jube igitur inchoatum absolvit, nescis enim quā absolvit*
horā sur veniat.

8. Imperatorem Orientis recens creatum nemini *Idem ibid.*
prius alloqui licebat, quādam latomus aliquot diversi co-
loris marmora exhibuisset, interrogassetque: E quo ge-
nere lapidum, Majestas Tua monumentum sibi vult
fieri? Quid hoc aliud erat, quād dicere: Ne superci-
lium tollas Imperator, homo es: mortis, sicut po-
stremissimus mendicorum. Sic ergo regnum administra
quod perditoris es, ne regnum perdas eternum.

9. Domitianus Imperator primis Senatorum *Xiphilinus*
& equestris ordinis, epulum dedit hunc in modum. *Ap. in Domitius.*
paravit ades omni ex parte nigerinas. Laquearia, *pa-*
rietes, pavimentum, sedilia, atria omnia, & lucum *epulu non*
spirantia. In hoc mortuale triclinium nocte introducti *moris me-*
convivæ, abque comitibus; iuxta singulos collocactionis *risus van-*
fereturum, inscripto cujusque nomine: additus & lych-*itatem que-*
nuchus, qualis in monumentis solet. Ministri mensa & *sit.*
ipsi colorem noctis vultu & veste referebant, coenans
rēs salutatione funebri cingebant. Cena interim mag-
no silento peragebatur; Domitiano insuper sermo-
nem de iis, quæ ad mores & funera spectarent, super
menam ingerebant, convivis extrema metentibus, me-
ritique pene jam examinatis. Quid itaque? Salubre sibi
& Senatoribus documentum parasset Domitianus; sed
montes parturiebant, natūisque demum ridiculus mus.
Rectius Ægypti, qui convivii ritus lugubri castigant
epilogo.

§. 27. Novum indusium, nigra littera.

C Ayri in Ægypto templum Turicum (Moschæam *Radz. ep. 3.*
vocant) hac ratione adificatum est. Aslanus Bas- *Itineris in*
cha vir tam vafri quam avari ingenii, *Orbem vulgatus, grandi aliqua substructione, sed* *Pal. mil. pag. 176.*
nominis feris sumptibus, hoc invenit consili. Vbi vis frities &
locorum proclamari jussit, constituisse se ingens Deo avaritia
templum condere. Ut autem hoc opus feliciter successit, que-
su eat, omnibus undecumque adventantibus libera-
lisimam stipem erogatum iri, dictisque est certus &
dies & locus partendæ eleemosyna. Evocavit hac res
immensus populus ex Ægypto universa: sed & aliis
in regnis Cayrum plurimi confluxerunt. In adventu
horum Aslanus maximum indusorum & tunicarum
numerum parati jussit. Eos autem qui stipem acceptu-
ri venerant, ex amplissimo atrio in aliud aequum amplum,
per aliquot ostia, & non nisi singulos transire voluit.
In hoc transitu singulis sue vestes ademptæ, & indu-
sium tunicaque nova vi obtrusa. Hoc eo astu factum,
ut quid-

Æternitatis Prodromi Caput I.

41

§. 29. Sandapila ultimum superbie nostræ solium 2

Abrahamus ille magnus cum Dei iussu peregrina- Gen 2. 13.
bundus hic illuc conmearat, nihil potius ha- Abraham
buit, quam ubi stabilem locum reperiret animum ad- de emendo
iicere sepulchro emendo. Hoc ita voluit esse suum, ut sepulchro
id omni iure modique posideret. Hinc omnem pe- fuit sollici-
cuniam a venditore designatam sine cunctatione ad-
nuntiavit, probata moneta publica. Nec illi satis emptione- tus.
nem publice transfigi, voluit infuper omnes loci incolas ad eis
ad eis testes emptionis. Quia in re vir fide plenus mon- Sepulchra
stravit, sepulchrum esse hominis locum proprium, est homi-
nem is vere, si quidquam aliud suum diceret. Abra- nis locus
hami exemplu, optimus quisque inter primas curas hu- proprietus.
merat, rem sepulchri curare.

Maximiliani I. Imperator Austriacus, triennio ante mortem, capulum funebrem e querno ligno, arca viatoria inclusum, circumferri secum iussit: cavitque testamento, ut exanime corpus suum, rudi linteo involutum fise ulla exenteratione, illi imponeretur, naribus, ore, auribusque vivâ calce oppletus. Quid sibi voluit magnus vir: nisi monumentum illud asiduè in oculis habere, quod diceret, *Cogita mori.* Quod amplius diceret: Quid te dilatas extendis, quid multa posides, plura apperis? Quem tot provincia & regna non capiunt, loculus ille capiet. Cur autem & caleem cavis illis partium immixti? En aromata, quibus condiretur, Maximiliane magnus fuit! & res tuæ dicunt, tum & hæc circa mortem.

Quid memorem de feretro Ablavii, qui Praefectus Baron. to. 3.
Prætorio, inter Constantini Magni aulicos princeps, Anno 326.
auti infatibilis vorago, aurum lapidis cogitavit quam n. 96.
tumulum, quam exalum. Hinc manu prehensum affatus Ablavius
Constantinus: Quousque tandem, o bone, inquit, tuis quam
thesauros accumulamus & atque simul cum dicto, ha- aurum po-
stam, quam manu tenebat, feretri figuram in terra de- tius quam
scripsit, &: Orbis, inquit, opes universas habeas, non cogitans non habue-
miorem tamen post funus locum posidebis aut lo- quod dare
cum, quam ego hic depinxi. Si amen tantum terræ
spatium sis occupaturus. Vates fuit Constantinus, nam Ablavius frustatum dilectus, non habuit quod dare
tumulo.

Carolus V. Augustæ memoriae Imperator, Maximilianum, quem dixi, sanctissimè æmulatus, diu ante mortem Reipublice administratione se sponte submovit: & cum in filium jam validum avi & animi curas transtulisset, in Hispaniâ S. Iusti monasterio se abdidit, cum duodecim duntaxat familiariis, Deo & quieti vacatus. Interdixit autem aliter se quam Carolum Carolus V.
appellari, Cæsaris, atque Augusti nomina cum rebus nomina
animi exuens, quidquid honorari est contempnit. Cæsaris &
Imo hoc amplius ferunt, diu ante Imperium abdica- Augusti a-
tum, sarcophagum sibi construi iussisse cum funebri fu- nimo exiit
& farco.
D pelleotide, deportandum, clangulum tamen, quocum- phagum si-
que ire. Hunc apparatum mortuale habuit apud se bi construi
quinq[ue] annis, ubicumque locorum esse, etiam dum jussit.
Mediolanum contra Gallos proficisceretur, illumque diligenter singulis noctibus in suo cubiculo reponi-
jussit. Arbitrabantur quidam qui circa eum erant, the-
saurum illic asseverari, alii nonnihil librorum, in qui-
bus historiæ veteres continentur, alii aliud quidpiam magni.
Cæsar vero sibi conscius quo animo eam arcam circumferret, subridendo dicebat: In rei sibi charis-
mæ usum, id secum deferri. Sic asiduè mortem cogi-
tabat Carolus, poteratque diebus singulis dicere, vixit.
Ita quotidie ad lucrum surgebat.

Carolus Imperatorem complures alii felicissimè imitari, qui sandapilam mortis sue monumentum quot diebus religiosè sibi contemplati. Genebaldus I. au- Zach. Lipsi.
dunensis Antistes, instar sepulchri lectulum habuit se- to. 3. in vita
premio I. Oitov.

ut quidquid a tot millibus hominum, in viaticum fuisset allumputum id omne dicto loco relinqueretur. Solent enim illæ locorum pectus, quam itineri deflant, induit aucti pœli instare. Et quavis nemo non malueret tumi indutum & tunicae etiæ lacatae retinere, cogebantur tamen universi suis relictis, nova sed vacua tunica superbire. Ploratus tandem ingens & ulatus populi coortus, veteres ab Assano vestes petuit. At ille irrisis plebecularis clamoribus & lacrymis, quidquid vestium collectum est, rogo uno comburi iussit. Pœcunia vis tanta e burto sublata, ut ea ædificio tam nobilis sufficerit. Simillime nobiscum mors agit, velitem veterem vel initivis eripit, & novam seculularem obtrudit. Nos quidem, uti Paulus loquitur, *ingeniosimus gravati, eò quid notum expolitari, sed superrefiri.* At frustre remittimur. Clamores & lacrymas nostras mors rigat. Velis, nolis, exundum vetus apiculum. Exus, & abi. Omnes eadem conditio devinxit: Cui nasci contigit, mori restat. Intervallis distinguimus, exitu aquamur.

Affani crudelitas & vindicta. **F**atalium epistolatum summarii.

Sed audite, quomodo avarissimi hominis crudelitas sit vindicta. Imperator Turcicus Affani nequitia intellecta, Imbraimum Bascham ad eum misit cum litteris, quibus Affano serio præcepit: Quamprimum ab Imbraimo litteras accepisset, ipse suum caput Constantinopolim mox mitteret. Fatales ejusmodi epistolas Turcarum Imperator ipse sua manu solet scribere, & holofericu nigro obvolvere. Harum epistolarum semper summiatum est: *Mitte mihi tuum caput.* Quisquis es, Rex an Cæsar, quando Imperator cœli nigri ejusmodi litteras tibi miserit, referrere non potes, excusare non licet, deprecaris nil iuvat, effugere non vales, tergiversari nequis, actum est. Hoc ergo age, & ipsam calca necessitatem: quod invitum facere cogeris, fac illud sponte animi. Mitte caput tuum, non tyranno, sed patri, non homini, sed Deo. Non tantum morere, sed & velis mori. Cur enim quod necesse est, voluntas non occuperet. Acquiescere necessitatibus, velle virtutis est.

§. 28. Omnis dies obseruandus.

MVLTONI apud Stobaeum: *Non est, inquit, præfensum diem recte transfigere, nisi statuus eam quasi ultimum transfigere.* Et Augustini sapientissimum monitum est: *Latet ultimus dies, ut obseruent omnes dies.* Diem mortis incertum salubriter constituit Deus, ut ultimum suum quisque salubriter cogite. At, inquit, trifis haec cogitatio est super morte, & ipsam adducit mortem. Sapiens est Kalleris. Sapiens cum tranquillitate de ea cogitat: non aliter quam in mari aut navi ventos & vela spectat, quibus fertur in portum; nec tamen ipsa cogitatio cum transfert. Hæc stultitia & omnis error noster est. In flutibus & inter undas jaçet volumus; reformidamus, quod natura & ratione ducimur, pervenire. De natura scimus:

Omnis eodem ducimur, Omnium.

Versatur urna.

Sed & de ratione, quis ejus compos abnegabit? Quid hæc nisi iactantes, curæ, miserie, corporis atque animi dolores? Ecce finem: quid reformidas? Ecce portum: cur non intras? Sed revera, ut si qui in carcere sunt, elabi vellent, & subinde posse, nisi custos carceris teneret; sic in hac vita nos impedit phylacta illæ, Amor vita. Pellendus est, & ut posse, sepè cogitandum est, quod femel faciendum est. Et quia incertus ac ignoratus est ultimus dies, suspicetus sit omnis dies. Animus hoc modo fortior, vita emendatior, imo & lætior, quid enim terreat aut turbet quem

... illæ timorum

Maximus hanc urget, lethi metas.

Præfus jaculum minus ferit; mors sœpè cogitata mollius sternit.

Tom. L.

Æternitatis Prodromi Caput I.

ptenio toto, quo quidem tempore in magna asperi-
tate vitam traduxit.

Idem 10.3. in vita S. Ida probata sanctitatis femina, diu ante supremum diem fererum sibi construi curavit, quod quotidie bis pane & alimentis implevit, idem in pauperes bis liberalissime depletura. Virtutis studium, optimus ad mortem apparatus est: Virtutem nulla mors inquit. Facile contemnit omnia, qui se semper cogitat esse moriturum.

§. 30. Vita quid est?

*Vide P. Max. F*los est, Fumus est, Umbra est, & Umbræ umbra: Sædai Symb. Bulla, Pulpis, Spuma, Ros, Stilla, Glacies est. Iris vix humanæ arcus, deficiens Cereus, Sacculus pertusus, ruinosa Domus, Cinis dolosus, Dies verius, Aprilis constantissimus, unicus restudinis Tinnitus est; Hydria fracta, fontis Rota, aranearum Tela, matris Guttula, vils Stipula, solstitialis Herba, brevis Fabula, volucris Scintilla, triflæ Nebula, Vesica vento plena, rutilans ad solem Columbula; Vita, Vitrum tenerimum, Folium levissimum, Filum subtilissimum, Ponum aureum est, sed intus putridum, &c. Si nihil est umbra, dic quid umbræ somnium? Sexcenta mille talia, de vita humana rectè promuntiantur. Mihi omnium rectissimum videntur dixisse, qui Vitam vocant, somnium umbra brevissimum.

Compendio rem dicamus: Vita est, Somnus, Bulla, Vitrum, Glacies, Flos, Fabula, Fænum.

Umbra, Cinis, Punctum, Vox, Sonus, Aura, Nihil.

Ah, miser quas opes struere, quantos honores gerere, quas & voluptates percipere nobis videmur? quidquid horum est, somnium est, sed heu quām breve & quām ludicrum! Dornigerum somnum suum, & nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis. Divites & beatos, o viri, vos esse somniantis, sed ex iis omnibus quæ habuistis, quæ speratis, quid rerum osculo retinuitis? hac vigilantium somnia, hac somniantium ludicia erant meritis. Oculos nunc aperit pœna, quo olim clauserat culpa.

Vita igitur quid est? Compendio dicam. Vita humana tempus, punctum est: natura, inconstans: sensus, obscuritas: corpus, universum, concreto putrefacto: facilis: animus vagus: honores, fumus: divitiae, spinæ: voluptates, venenum. Et ut verbo dicam, omnia, corporis quidem, fluvius; animi verò somnium: Vita, bellum, & hospitium in peregrinâ civitate mora, & innumerabilium misericordiarum officina; fama post obitum, est oblio. Hoc Aufonio credamus:

Miramur perisse homines? momenta fatiscunt;

Mors etiam axis nominibusque venit.

Ance mortem consummaro, vitam virtute, res pulcherrima est.

§. 31. Vita Mimus.

Comœdia est omnis vita.

Euchirid. 6. 23.

Sueton. in Aug. c. 99.

Epiſt. 80.

*C*omœdia est omnis vita. Nos histriones sumus; regem hic agit, ille mendicem; ite principis personam sustinet, ille medici, hic rustici. Quamcumque Deus impoferit, eam decorè exequi oportet. Neque in eo laus sit, ut Imperatore agas vel Ducem, quamcumque egeris, plausum feres, modo eam bene agas. Opportunitum hoc Epicetus submensus: *Altorem, inquit, esse fabula talis, quæ magistri probata fuerit, memento: si mendicam agere te volerit, fac eam quoque personam ingeniose representes. Ita si claudam, si principem, si plebem. Hoc enim tuum est, datam personam bene effigere: eam autem eligere, alterius.*

Augustus Imperator, supremo vita die, admissos ad se amicos percunctatus est. Equis ita videtur minimum vita commode transfigi: Adiecit & clausulam: Ergo plausum date, &c.

Seneca præclarè de hac vita comœdiâ: Sapiens, inquit, hoc exemplo mibi utendum est: nec enim illo efficacius exprimitur hic humana vita mimus, qui nobis partes has, quas

A (noſtrâ culpâ & inſtitâ) male agimus, abſignariſ. Laertius in Zenone, bono luſtrioni ſimilem eſſe ſapientem ait, qui ſive Thersita, ſive Agamemnonis, per ſonam acceperit, utramque decenter exprimit & im- tatur.

Non igitur attendendum eſt, qui iam ſimus, ſed qui futuri ſimus, ubi larvam, & perſonam poſuerimus: nec refert, primi orum ultimi actoris partes ſuſcepimus, mo- dō bene agamus.

§. 32. Vita humana typus.

*I*osaphato R. C. Barlaam ſenex, humana vita fal- lacia gaudia proponens: Unicornem, inquit, ferocem, maf. hiſt. bellum fugit quipiam. In fugâ foemane irruit ingen- de his c. 13. tem, in ipsa vero ruina, protinus manibus apprehendit arborem, & ita lapsum præcipitem ſtit. Dum in arbo- Gaudiorū rū heret, ſui periculi jam contemptor, duos mures con- humaue ſpicatur, album unum, arrum alterum: hi arboris radice pro- cem certante moru velicarunt, jāmque ad ipsam panè posuio. medullam penetrarunt dentibus. Sed oculis inſupr in iam ſcorbent dejectis, horribilem vidit draconem igneas minas spirantem. Dūmque mifer huic oculos circumvolvit, quatuor aſpidum capita e parite prominentia obſervat. At hi ille omnibus negleciſt atollit vultū, & aliquid mellis ab arbore ſtillantis cernit. Quare ſui ſecurus, jāmque & unicornis infectantis, & draconis minantis, & murium rodentium, & ſerpenti uniminen- tium, & brevi casuſ arboris oblitus, melleam dulcedi- nem avidissime lambit. Et hæc, inquit Barlaam, preſen- tis vita ſunt ludibria, que ſic explicto. Unicornis morte repreſentat, que humanam gentem ubique ineſequitur. Scrobs, hic orbus eſt calamitatum referrimus. Arbor, quam, prefis manibus tenet, vita eſt certis limitibus concluſa. Duo mures nox & dies, qui arborem illam paullatim exſindunt roendo. Quatuor aſpides, qua- tuor elemēta ſunt, quorum pax ſi turberus, animes cor- pore pellitur. Igneus ille ac truculentus draco, infero- rum fauces delignat, quæ nunquam non apteræ ad glu- tiendum. Mellis guttula, putidas corporis voluptates, & lethalem vitorum dulcedinem ſignificant. Hæc no- xiæ promulſi inefcat, nec inferos horremus, nec cæ- lum aſpiramus, contenti ſuaviter perire. Hæc Barlaam Josaphato. O vera, veriſima omnia! Si ſapiimus, om- nem horam credimus extremam. Ab omni vita mo- mento pendet aeternitas.

§. 33. Vita prologus, narratio, epilogus.

*H*umana vita prologus eſt Nasci, narratio Dolere, Nasci hu- prologus. Orationis hujus lumina ſunt, gemi- mane vita tus & flatus, aut gaudium ſletu deterius. Egregie Sene- Dolere nar- ca: Omnes agedam, inquit, mortales circumſpicie: larga ubi- que ſendi & aſſidua materia. Altum ad quorundam opus la- epilogus. Conſol. ad boſia regaſtis vocat: altum ambitio nunquam quiete ſollici- atum ſolliciudo, altum labor torquer, altum ſemper refi- lbum obſidens turba: hic habere ſe dole liberos, hic perdiſſe, illi nunquam habuiffe, lacrymae ſi doceunt, antequam cauſa dolendi. Non vides, qualem vitam nobis rerum natura pro- miserit, que prius naſcentium omen, ſletum eſt voluit? Hoc principio edimur, huic omnis ſequentiā annorum ordo con- ſentit; ſic vita agimus.

Illud lacrymæ dignissimum, nec ullis unquam ſatis voluit. cluendum, quid nemo noſtrum ſerio cogitat, quandoque ſibi ex hoc domicilio migrandum. Cogitamus hoc quidem, ſed obiter, & velut ſomniantes. Hinc, vivimus tanquam ſemper vieti, vix unquam fragilitas noſtra profundius ſubit animum, nec obſervamus, quantum temporis tranſierit; fed velut ex pleno & abundantia per- diimus tot & horas, & dies, & menses, & annos. Profu- ſolius te- portis ava- ſtis, cuius unius honesta eſt avaritia. Siem- hōnēta. gna pars

Æternitatis Prodromi Caput I.

43

gna pars vite male agentibus elabitur, maxima nihil a-
gentibus, tanta ferè aliud agentibus. Quis est qui tempo-
ri pretiū ponat, qui diem & sumet, qui intelligat se quo-
tide mori. Hinc præteritorū obliuiscimur, præsentia ne-
glegimus, futura non prævidimus. Cùm ad extrema ve-
nerimus, tenuò intelligemus inferi, tamdiu nos, dum ni-
hil agimus, malè occupatos fuissē. Hoc ergo agamus,
singulas horas amplectamur, tanquam hodie moriunti;
sic vitæ nostræ narrationem traçemus, tanquam statim
peroraturi. Dūa differunt vita transeuntur.

§. 34. *Omnis vita brevis, etiam longissima.*

Narratio
vitæ tra-
danda, tā-
quam per-
oratio.

Epist. 77.

Verissimè Annaus: Nulla, inquit, vita non brevis est.
Nam si ad naturam rerum respexeris, etiam Nestoris &
Statilie brevis erat, que monumento suo in scribi iugis: se annis
nonaginta novem vixisse. En, ut articula glorietur senectute lon-
gæ, quis eam ferre potuisset, si centesimum impletet.

Amaranthus (ut est in fabulis) rose aditus dixit: O
qualis flos rosa, quām formosus, quām amabilis! beatam
te jure dixerim, ob odorē, ob formam, & ob colorem, ob
regina florū! Cui Rosa: Ego quidem, inquit, ob Amaranthe,
formā prænito, sed tempus brevissimum vivo; &
quamvis nulla me manus violet, nihilominus tabescō.

Mortalium
vita est que-
rit, brevis & fluxa.
Hippocrates
in Apo-
rūmorum.

Tu verò continuo flores, sempèrque recens vivis: malim
ego minus habere formam, & plus vitæ. Mortalium vita
est quæ rosa, brevis & fluxa. Et licet aliunde vis nulla eā
extinguit, suo tamen defluxu sensu evanescit. Iure me-
diorum maximus exclamat: Vitam brevem esse, artem
longam. Vitam ire non intelligimus, sed transisse senti-
mus. Temporis nobis concessi spatiā tam velociter, tam
rapidè decurrent, ut exceptis admodum paucis, ceteros
in ipso vita paratu vita destituant. Exiguum temporis ha-
bemus, & ex hoc multum insuper per luxum aut negli-
domus, sed gentiā perdimus. O mortales improvidi, corpus quod
hospitium circumferimus, non domus est, sed hospitium, quod re-
linquendum, ubi te hospiti gravem esse videas. Ideò, mi-
Christianæ, propterea pī vivere, & singulos dies singulas
vitæ puta. Qui hoc modo se aptaverit, cui vita sua quo-
tidie fuerit tanta, mortem securus provocabit. Malè mo-
rietur nemo, qui vixit bene.

§. 35. *Non longissima, sed honestissima, vita optima.*

Vita longa
est plena.
Corpus nō
domus, sed
gentiā perdi-
mus. O
mortales
improvidi.

Impiè vi-
vete, est
diu mori.

Vita tem-
pore nō est
vita, non tem-
pore. Laudemus itaque & in numero felici-
cium reponamus eum, qui quod vitæ habuit, bene col-
locavit. In memoriam eternam erit justus: Memoria justi cum
laudibus. Vidi enim veram lucem, non fuit unus è
multis. Et vixit, & vivit nunc in cælo. Quid queris,
quamdiu vixeris? vixit ad immortalitatem, transiit se-
cula, & se in memoriam dedit. Et quemadmodum in
minore corporis habitu potest homo esse perfectus, sic
& in minore temporis modo potest esse perfecta vitæ.

Vita perfe-
cta potest
& in minore tempore modo potest esse perfecta vitæ.
elle in mi-
nore tem-
pore mo-
do.

Ep. 11. v. 7. locavīt. In memoriam eternam erit justus: Memoria justi cum
laudibus. Vidi enim veram lucem, non fuit unus è
multis. Et vixit, & vivit nunc in cælo. Quid queris,
quamdiu vixeris? vixit ad immortalitatem, transiit se-
cula, & se in memoriam dedit. Quemadmodum in
minore corporis habitu potest homo esse perfectus, sic
& in minore temporis modo potest esse perfecta vitæ.

Asumum vitæ spatiū usque ad veram sapientiam vive-
re. In omnibus velle, quod vult Deus, verissima est fa-
mum vitæ
pientia: qui ad illam pervenit, quædunque moria-
spatiū
tur, artigii non longissimum finem, sed maximum.
Mors it per omnes, nec magno spatio alterum
præcedimus. Qui occidit, consequtur occisum. Mi-
nimum est de quo sollicitissime agitur. Quid enim ad
mē pertinet, quamdiu vitæ, quod evitare non potes? Vita opti-
ma, non quæ longissima est, sed quæ hone-
stissima.

§. 36. *Magnam vita partem non vivimus.*

Quod à pīco poēta dictum est, verum esse non
dubitemus?

Publio Mi-
mogrāpho.

Exigua pars est vita quam nos vivimus.

Ceterum quidem omne vitæ spatiū, non vitæ, sed
tempus est. Urgentia nos circumstant cum negotiis,
rum vitia, & in cupiditatibus infixos premunt. Vix
unquam nobis ad nos recurrere licet: nobis ipsi ratissi-
mè vacamus, sed alius: nemo ferè suus est. Qui pecu-
niam suam dividere velit, nullus est, vitam miserrimè Magna vi-
laceramus, & modò in hac, modò in illa negotia parti-
te partem
exigimus
non viven-
do, cur?
parum teretes aut delicati, ad calcum sīc revocant:
Vivit homō octoginta (hād plus communiter) annis,
Ex quibus ille decem in mensā, potūque, cibūque,
At totidem ludo, viginti insūmēre sonno
Dicitur, atque novem & septē pīteribus annis
Nil opera faciunt, deī morib⁹ quatuor: Ergo,
Quæ fūdeat Mūs, fūdeat quarebus honestis,
Illi quæta datur totius portio vita.

O quād exiguum nobis de nostro relinquitur! Mul-
tos respirare vix sinunt mala sua, plurimos sua bona.
Nō enim apprehendit tempus, nec retinemus, Tempus
nec velocissimè omnium rei moram facimus, sed abire est res ve-
ur rem supervacuum ac reparabilem finimus. Quis est
qui nullum non tempus in usus suos conferat, qui om-
nes dies tanquam ultimum vitæ ordinet? Equis custos
temporis tam parcus, ut nihil reperiatur dignum, quod
cum tempore suo permutet? Cum re omnium pretio-
Et pretio-
fissimā luditur, & pānē nullum ejus premium habetur, fīssima.
quod satis æstimari non potest. Quemadmodum qui in similitudo
navigis dormiunt, à ventis celerimè aguntur, etiam si
nihil sentiant, cum evigilaverint, mirantur se jam in
portu exponi: ita vitæ nostræ cursus properat, pro-
hīmūr velocissimè, d'ésque annique recedunt; nos in-
terim dormimūs, & pītūm temporis inæstimabile ne-
glegimus. Cūm ad meliorem vitam evigilandum est,
miramur nos janū ad exitum perductos. Mors est homi-
ni quod naviganti pōrēs. Bene navigavit, qui in hoc
porto naufragium non facit.

§. 37. *Maxima vita labes procrastinatio.*

Omnia differuntur exceptā nequitia, quæ plerūque Nequitia
hodiernum dicuntur, non æxaltum. In ce- non differ-
teris tempi promissores sumus, & dicimus, Cras hoc tur.
fier, alterā hebdomade nulla erit mora, sequenti anno
istud expedietur. Ita dies, ita menses, & anni labuntur,
dum procrastinamus, dum promittimus, & nunquam
promissis stamus. Optime Seneca: Audies, inquit, Lib. de brev.
plerorū dientes: A quinqueagimo in otium secedam: sexta- vii & 4 ad-
gesimus annus ab officiis me dimittet. Et quem tandem iūcū pau-
longioris vite prædein accipis? quis ista sicuti disponis, ire
patiatur? Non te pudet reliquias faciemque vita refer-
vare Deo, & id solum tempus bona menti destinare, quod in nullam rem conferri possit? Quād serum
est, tunc

D

Æternitatis Prodromi Caput I.

est, tunc vivere incipere, cùm definiendum est: quæ tam A
stulta mortalitatis oblioio; in quinquefimum & fxa-
gesimum differre sana consilia; & inde velle vitam in-
choare, quod pauci eam perduxerunt.

Sigismundus II. Rex Poloniæ, ob perpetuam cun-
dus 2. Rex stationem ac segnitiem in gravissimis negotiis, Rex cra-
craftinus finus vocabatur. Tales certè nos sumus, homines craftini:
vocatus Omnia differimus, omnium libentissime, si licet, di-
laturi etiam mortem. Sed moriendi negotium mortam

Moriendi negotium mortam non fert, dilatations non admittit: Cùm mors pulchrit, il-
licò trahendum est pessimum. Ergo, quod veteri verbo
dicitur: Si diu senex esse velis, mature fias senex, quod
esse potes, nihil differendo. Rex Maceo ad tantum

victoriarum pervenit haec una re nihil differendo. Nos
optina quæque differendo, omnia perdimus. Verè dixit
Chryfologus: Semper homo bona facere tunc cupit, quando
mors facienda tempus admetit. Ad mortem his plerumque

gradibus, velut qui ambulando dormiunt, pervenimus. B
Primo salubriter differre quotidie ac procrastinare inci-
pimus, dein aliquanto lentius agere, postrem peni-
tutu obliuisci & omittere facienda, ita suaviter abdormi-
re & perire.

O mortales, sera nimis vita est craftina, vivite hodie;
stipem hodie date, de peccatis hodie dolere: quis enim
vobis spondit craftinum? Quod hodie fieri potest,
cur in alios fors nunquam secuturos lies differtur? Dif-
ferre honesta, semper serum ac noxiun fuit.

Lamb. ver.

Iactura vita maxima, est dilatio:

Noluisse ypsilon interim est, qui distilat.

Properemus ergo & cogitemus, quantum celeritati ad-
ditu eissemus, si à tergo infaret hostis, si equitem ad-
ventare suspicaremur, ac fugientium premere vestigia.
Fit hoc. Premimur, acceleremus & evadamus. Perduca-
mus nos in tutum, & subire de consideremus, quām pul-
chra res sit consummata vitam ante mortem. Maxi-
mum mortis solatium est, NIHIL DISTVLISSE.

§. 38. Venatus mortis.

Basil. gener. **G** Vilichus III. Dux Bavariae, pater pauperum ho-
Com. cap. minumque oligosorum omnium tutor, quem vi-
an. 1431. ad funerum, etiæ omnium voces siluissent, pro funere
dauarivis ad fatis laudasset tot complorantium voces & lacrymæ.
am. 1441. **H**ic, inquam, laudatissimus princeps, ubi è Concilio
Ioan. Nider. Bafleensi, cui Cæfaris loco præræt, Monachium rediit,
l. 2. Form. fominiu[m] tale habuit. Videbatur sibi videre eminentissi-
mæ statu[m] cervum, qui altero quidem cornu capanulas,
c. 3. qui que altero accensos ceros præferret. Fugientem hanc fe-
narrat, probè sibi cognita affirmat.

Vilichus III. Dux Bavariae, pater pauperum ho-
minumque oligosorum omnium tutor, quem vi-
an. 1431. ad funerum, etiæ omnium voces siluissent, pro funere
dauarivis ad fatis laudasset tot complorantium voces & lacrymæ.
am. 1441. **H**ic, inquam, laudatissimus princeps, ubi è Concilio
Ioan. Nider. Bafleensi, cui Cæfaris loco præræt, Monachium rediit,
l. 2. Form. fominiu[m] tale habuit. Videbatur sibi videre eminentissi-
mæ statu[m] cervum, qui altero quidem cornu capanulas,
c. 3. qui que altero accensos ceros præferret. Fugientem hanc fe-
narrat, probè sibi cognita affirmat.

Vilichus III. Dux Bavariae, pater pauperum ho-
minumque oligosorum omnium tutor, quem vi-
an. 1431. ad funerum, etiæ omnium voces siluissent, pro funere
dauarivis ad fatis laudasset tot complorantium voces & lacrymæ.
am. 1441. **H**ic, inquam, laudatissimus princeps, ubi è Concilio
Ioan. Nider. Bafleensi, cui Cæfaris loco præræt, Monachium rediit,
l. 2. Form. fominiu[m] tale habuit. Videbatur sibi videre eminentissi-
mæ statu[m] cervum, qui altero quidem cornu capanulas,
c. 3. qui que altero accensos ceros præferret. Fugientem hanc fe-
narrat, probè sibi cognita affirmat.

§. 39. Cur quotidiana spectantes funera, morte non cogitemus?

Diabolus ita pingit quod proximum nobis est, ut putemus remotissimum. Hinc quasi mille annis viaturi,
longissimam nobis securitatem à morte pollicemur.
Hinc funera spectamus & ridemus quasi nos nunquam
futuri sumus. Quotidie morimur, tamen nos esse ater-
nos credimus.

Thomas Morus, illud Anglie sidus, ne illa cuiquam
etas liberalius vivendi spatum promitteret, hac hypo-
typosi submonens: Sicut qui è carcere, air, ducitur ad
patibulum, et longiore ducatur via, non tamen idem
patibulum meruit minus, quia eo per venturus est tar-
dius: & licet si firmis pedibus, vegetis oculis, valido pe-
ctori, cibus portisque etiamnum ei sapiat, hoc tamen
illud extreme angit, *Iam in viâ est*: Et nos omnes du-
cimur ad mortis patibulum, in viâ jam sumus omnes, patibulum
& intervalis exiguis disjungimur. Non deflerunt nos
moriens, sed antecedunt. At dicas: Sanissimum sum,
nec quidquam mortis sentio. Quidquid dixeris: In viâ
es; & nos unâ cum in viâ sumus, jam imus. At ego,
ais, annum tricessimum nondum excelsi. In viâ jam eras
anno vicefimo, imò decimo, inò & primo anno, primâ
que horâ: perge tantum brevi eris in termino. At som-
nus, cibus, potusque adhuc mirè sapiunt. O delire, hæc
mors non curat: Jam in viâ sumus, respice, jam tibi mi-
natur patibulum; duceris, exiguum superest temporis,
& expirasti, tecumque omnis tua pompa, aut luxuria.
Omnis nostra vita, ad mortem est via.

§. 40. Compendiosissima & optima mortis p[re]meditatio.

V T tibi mors felix contingat, vivere disce:
Vt felix p[ro]p[ri]is vivere, dice mori.

Hæc summa rerum; hec ars artuum est. Bene vivere, *Sen. de brev.*
totâ vitâ discendum est, & quod magis fortasse quis mire-vita c. 7.
tur, totâ vitâ discendum est mori. Tot maximis viris, relictis initio.
omnibus impedimentis, cum divitias, voluptatibus, officiis re-
mansiens, hoc unum in extremam usque atatem egerunt, ut
vivere scirent: plures tamen ex his, nondum se scire confisi,
est vitâ abierunt. Et quâ ratione hoc illi scirent, qui nun-
quam id discere conati sunt. Plurimi mortalium non
curant, quām bene vivant, sed quām diu; cum omnibus
posit contingere, ut bene vivant; ut diu, nulli.
Quidam tunc vivere incipiunt, cum defundunt est.
C Hinc inanis omnium bonorum sumus, quorum desi-
derio, in fine vita laboramus, timidi mortis, insciit vita.
Quisquis igitur discere cupit artem vivendi, dicat prius *Ar. moriendi*. Supervacuum forsan putat quis illud di-
scere, quo semel tantum est utendum? Hoc ipsum est, dicenda
quare omni studio in hanc curam incumbere debea-
vendi. Semper enim discendum est, quod an sciamus,
experiit non possumus. Res magna non est vivere, res
magna est mori.

§. 41. Hodie mibi, cras tibi.

F RANCISUS I. Rex Galliarum à Carolo V. captus, *Orat. contra*
cum Madriti in pariete legiferi Caroli Symbolum; *g[ra]m. tom. 2.*
plus ultra, adscriptus: *Hodie mibi, cras tibi. Non succen-*
mibi pag. *sum, humani nihil à me alienum puto.* *576.*

Eleganter Gregorius Nazianzenus: *Caput*, inquit, *Orat. contra*
jam canescit, propè est eas vita: *in nos fortè salve acutur, & baptismum*

time ne nobis dormientibus, & in unâ sp[iritu]e occupatis, repente

accedit mors terribilis. Sed dices: Senes metuant, ego

juvenis sum. Noli decipi, non definitur mors certo

tempore artis. Idem feretur hodie senem, cras ele-

gantem adolescentem, perendit virum robustum, dein

virginem aut verulam effert. Adem. Annaeus Philo-

Epist. 12. sum. Non enim citamur è tabulis censuibus, in quibus

Mors ante

juniores seniorisque notati, & cujusque ad eum, oculos po-

Talis autem citatio in militia & delectu obtinebat; at

non in morte. Omnia morientium supra saluta-

*tio & monitum est: *Hodie mibi, cras tibi.* Sed & mortuo-*

*salutatio hoc carmen est, qui è tumulis acclamat: *Mibi heri, que:**

tibi hodie. Memento moris, memento gemitatis, quam

ego hesteriā, tuluce hodiernā incipies aut craftina, uter-

que nullâ finiturus.

§. 42. Er-

verò jam dixisse rebus humanis **VALERE ET PLAVDE**. A verò suis familiaribus dolere & plangere. Hesterum imbre lacrymas illi auspicatum: comediam ejus prius ad funebrem facem, quād ad nuptialem venisse. Proin quoniam poëta optimus personam vitæ depo- sserit, rectā de auditorio ejus exequias eundum; legen- da ejus est: nunc ossa, mox carmina.

Optatissi- Si vitam solum præsentem spēcēmus, optatissima mors est, sine metu mortis mori longe tamen optior est sine est, agendo agere animam, & operi suo immo, ut metu mori. mors ipsa non sit orio. Cypriani Martyris votum Lippeloo 14. fuit, dum de Deo verba faceret, jugulari pro Deo. Ma- Septemb. mī- xima profecto laudis est, non tantum à diabolo nun- tip: 920, quam, sed nec à morte orisum invenit.

§. 46. Vigilandum, & orandum.

Q Via nescit quā horā filius hominis venturus sit. Romanī in armis vigilarunt, aliquando tamen si- ne scitu, ne haberent quo fulcirent ad somnum. Vi- gilandum tibi ò homo, & armato vigilandum. Arden- tia ad Deum vota, vera Christianorum arma sunt. Scu- rum quod somnum suadat, vana longioris vitæ spes fūdāens est. Fuerunt & illa Romanorum militum in vigiliis fre- spes lōgio- quentes voces: Vigila, vigila, Mars vigila. Hoc le mutuo horatū ad vigiliandi costantim incitauit. Hāc te vo- ce, ò mea mens, omnes superi ad sacram insonniā animant. Celum ipsum noctes atque dies pervigil, ac laborans sine quiete, vigilarum te monet. Obsurdelsis aut in somnum declinas? Christuū ipsum audi pro- clamantem: Vigilate & orate. Beato Marco narrante, Christus conciāem habuit, in cuius solum epilogi, hoc ipsum ter pronuntiavit: Prīmo, Vide, vigilate, & orate. Secundo, Vigilate ergo, nescitis enim quando dominus dominus veniat, sero, an media nocte, an galli cantu, an manu, necum venies? repente inveniat vos dormientes. Tertiū de- num. Quod autem vobis dico, omnibus dico, Vigilate. Idem

Matth. 24. sibi monens, & quidem Matthæi ore non inclamat: v. 42. **¶** Vigilate ergo, quia nescit quā horā dominus noster venturus est. Et repetit: Vigilate itaque, quia nescis neque diem neque horam. Nec alī ad clivum Olivariū inculcat: Vi- gilate & orate, ut non intreris in tentationem. Hoc ipsum beato Lucā præcone promulgat: Vigilate itaque, omni tempore orantes. Ipsūtum istud Vigilate, & quoties Paulus ingeminat? In nos frigores hi tonant, ut soporem nobis & torporem excutant. Surdi sumus, imò mortui, nisi ad has voces vigilamus. Quicunque virtus indormit, evigila. Fatum Ägyptiorum nosti: Mediā nocte percursor Angelus Ägyptum ingressus est, & fragim immensam dedit. Sortem illarum decem virginum recordaris? Mediā nocte clamor factus est, & quæ parate, à spōno ad nupias admīstis, ferentes alia lūne exculsa. Sūltitiam servi illius heluantiū meministi? Ve- nit dominus illius die quā non speravit, & horā quā ignoravit venturum. Bonum patrem familiāe consideras? Omni horā vigilat, ut nullā horā fur suffosor domus irepat. Servatorē tuū cogitas? Mediā nocte natus est. Idem post medium noctem (quod credibile) ad suum premium orbis iudicium venturus est. Vigilate itaque, vi- gila; & omnem diem tibi puta ultimum.

§. 47. Deo fidendum.

C vi Deus adest, stet ille licet mediis irati mari flū- cībus, forti peccatore procelas exciper: molestia vexent, dolores lancinent, diabolus frendeat & fre- mat, mors minetur & spiculum ditigat; non est quod expavescat animus Deo confisus; moveat Acheron, ruat orbis, impavidum feriēt ruinæ; viator emer- get, & ut cautes Marpelia inanis pelagi minas despi- ciet. Ita Iobus, ita David se gesseunt. Deum lo- bus animo fidissimo allocutus: Pome me, inquit, jux- tate, & cuiusvis manus pugnet contrā me. Provocat, in-

sultat, exprobrat castris hostiū Dei: veniat qui voler, prodeant gigantes, duello depugnabimus. David au- tem: Nam eti, ait, ambulaverō in medio umbra mortis; non P̄. 22. 4. timebo mala, quoniam tu mecum es. En, fiduciam! Quamvis in timore vita discepsime sim; eti me, ait, noctis eternæ nigror horridus undique involvat, & mors jam aurem vellicans, tam propinqua stet, quād est umbra corpori, securus, solā Dei præfētū fretus, contem- nam illa omnia. Cœrissimus sum, in hac præfētū tu- tissimum mihi refugium, validissimumque esse præ- dium. Nam quia Dominus mibi adiutor, non timebo quid P̄. 2. 6. v. 2. faciat mibi bona. Dominus illuminatio mea, & salus mea; & 2. quem tñ nebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? Si cor sīst int̄ adversum me castra, non timebit cor meum: si Deo fidere exurgat adversum me prælium, in hoc ego sperabo. Deo fi- dendum est, idque tantò magis, quanto minus libi p- 2. Sub hostiū muris aciem struit, qui Deo sincerè fi- dit. Deo fidere, est omnibus hostiū superiorē esse.

§. 48. Quando Domino visum.

Ad beatam vitam nil facit longa series annorum: vita annis neque enim annis aut rugis astringenda est vita, sed non astringi actionibus præclaris. Verum illud **QVANDO**, plorō mandā, sed omnes homines agere habet. Mortuendum sibi præclaria scīunt, & mori volunt, sed nondum; cupiunt naturæ solvere quod debent, sed nondum; deliderant solvi corporis vincula, sed nondum. Adeò miselli ingeniosè infantrius, ut cupiamus definire esse miseri, sed nondum; ut felices & beati esse velimus, sed nondum. Ita mori nolumus, qui mori optamus. Iniqui prorsus sumus, qui simul dolemus, & miseros nos esse, & misericordiam nostram adolēndi, non est dolēndi, non est flē- di locū, ubi definis esse quod invitus eras. Quid, homuncule, tam altum ipse tibi patibulum adificas, ut multis gradus habeas, per quos ad mortem te ire diu- niū scias? quid vitæ tuæ tot apas annos, quibus funus C tuum prospicias, cogitationum lento tormento? Eu- dum est seu hodiernā, seu crastinā.

Tobias laudissimi senis, non degener filius & cognomini, sed & ipse senex, atate proceſſit usque ad annum nonagesimum nonum. Sacra pagina testantur: Et nō fuit Tobias fīlius 99. annū. gaudio sepielerunt eum. Porciſſet Tobias, ſenſu noſtro ex- poſitulare cum Deo & queri: Cur Domine jam mihi abrumpis vitam, cur non pateris me completere annos centū? Quid hīc aliud Deus responderit, quād hoc ipsum: Sic mihi viſum; tu jam morere, & annos omnes præteritos in lucro pone. Ergo moriendum, quando Domino viſum, non quando Tobias, aut Raguell, aut Ananias aliīve placet.

At ſcio, quid multos decipiat: cū mors pulsat, an- tē tempus adēſe putant impotunum exātorem. Stol- tos deci- tū; tunc tempus eft, Quando mortis Domino viſum eft. pīat: Quid tergiversari, mi homo, quid immaturam etā- tem obtendis, quid inducas poſcis, quid morā rogati? Ad mortem maturus pridē fuſti: fed nec con- ceſſa mora te paratiōne faciet aut promptiōne. Nam & poſt hanc morā voles, minū ſorſā paratus, quo plus moratus. Inducia non paucos deteriores fecerunt. Mala ad mortem preparatio eft, mori nolle. Faſti di- midū habet, qui tunc vult, quando is, qui nihil ma- li vult. Executa vita cupido eft, diſcendimque ni- hil intereffe, quando patiaris, quod quandoque patien- dum eft. Quād bene vivas, refert, non quād diu, ſe- pe autem in hoc eft bene, ne diu. Ergo tergiversationē tolle, & dic ex animo: Quando Domino viſum, ſic ſiat.

§. 49. Ad Deum in omnibus recurrentum.

Heu nos misellos! imò, heu nos ſtultos! Cū nobis agere eft, ſepe totum orbem cogitationum noſtra- rum aliis pervolamus: à rebus creatis ſolatiola mendi- camus

Aeternitatis Prodromi Caput I.

47

camus, planè pudendâ mendicitate. Amicos, inimicos, in nostri subsidium facessimus; opem omnium imploramus: solum Deum præterimus, aut omnium adiutorum ultimò, aut saepe nec adiutorum quidem rogando solatio. Quia hec insania est; juvari velle à quibus non possis; ab eo juvari non cupere, à quo uno & possis & debebas?

Ergo quondam & quotiescumque tibi male est, primus omnium gemitus, primæ preces, primæ querela & voces ad eum eant: Deo expone tuam causam, tuaque omnia qua pateris. Quid discursas per orbem, & ante mendicorum rugiurio mendicus ipsum flagitas? Quid transvolantibus rhedis blanda jaetas basia incasum? Ad divitius illius januam procumbe, qui salvare possit animam tuam de necesitatisbus. Ita Moses fecit, qui in omni dubio recursum iteravit ad tabernaculum, in quo Deum audivit consulorem. Sic Ioseph deceptus à Gabaonitis est, qui os Domini non prius interrogavit. Ad Deum in omni re, præsertim adversa, recurrentum. Mulier illa qua erat in profluvio sanguinis anni duodecim, & fuerat multa perpessa à compluribus medicis, & ergaverat omnia sua, nec quidquam proferat, sed magis deterius habebat; tandem ad medicorum medicum venit, à quo uno, momento unico impetravit, quod à pluribus non portuit per totum duodecennium. Maximò referat scire, à quo beneficia postules. Extremæ inopia argumentum est à mendicis mendicare.

§. 50.

Diximus recurrentum ad Deum in omni re. Ergo etiam felix obitus, non ab alio quam à Deo pendens. Ejus rei brevissimum paradigma subjicimus.

I. ORATIO.

OCTO VERSICVLI E PSALMIS D AVIDICIS à S. Bernardo selecti, quos ipse quotidie pro felici mortis horâ dixisse tradidit.

Illumina, Domine, oculos meos ne unquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus, prævalui adversus eum.

In manus tuas commendo spiritum meum: redemisti me Domine Deus veritatis.

Locus sum in lingua mea, notum fac mihi, Domine, finem meum.

Et numerum dierum meorum, quis est? ut sciam quid desit mihi.

Fac mecum signum in bonum, ut videant qui odiunt me, & confundantur, quoniam tu Domine adjutisti me, & consolatus es me.

Dirupisti Domine vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis, & nomen Domini invoco.

Perit fuga à me: & non est qui requirat animam meam.

Clamavi ad te, Domine, dixi, Tu es spes mea, portio mea in terra viventium.

Omnipotens sempiterne Deus, qui Ezechiæ regi te lacrymabiliter deprecanti, vita spatiuum protendisti; concede mihi indigno famulo tuo ante diem mortis meæ tantum vita spatiuum, ut omnia peccata mea veniam deplorare, & veniam ac gratiam, te miserante, merear accipere.

Omnipotens, benigne ac misericors Deus, te oro humiliter per mortem Fili tui, concede mihi horam felicem ac beatam, cum anima mea discessura est è corpore.

Domine Iesu Christe crucifice, per illam amaritudinem mortis, quam sustinuisti pro me in cruce, maximè cum anima tua egressa fuit de corpore tuo, misericordem animæ meæ in egressu suo. Qui vivis & regnas cum Deo Patre & sancto spiritu, &c. Amen.

II. ORATIO.

PRO FELICI EXITV EX HAC VITA.

Misericordissime Domine Iesu, si sic agitur cum homine morituro, & in talibus periculis & angustiis erit vita spiritus mei ex hoc facula migraturi, quod fugiam nisi ad te Deus meus? tu erue animam meam, ut non pereat in horâ illâ tremenda: praesta mihi obsecro secundum multitudinem miserationum tuarum, & per illum amoris altum & dolorem, quod ipse, qui vita es, mori pro me voluisti, ut mortis corporalis agonem semper pro oculis habeam, & hoc agam modo vivens, quod moriens optarem me egisse, utque nullâ in re tantum opera ac studii ponam, quam ut mihi ipsi spiritualiter moriar, & cunctas lensum meorum mortificem passiones, sicutque tecum posthanc vitam felix ac beatus vivam in æternum.

III. ORATIO.

EFFICACISSIMA HVGNIS DE S. VICTORE, probinendo SS. Eucharistia viatico in extremis.

O Dulcissime ac benignissime Domine Iesu Christe, ob tuam sanctissimi corporis reverentiam, quod ex intactâ Virgine Maria simplici, concede mihi siro peccatori, ut corpus tuum pretiosissimum animæ meæ finalis sit refugio, Amen. Pater noster, &c. Ave Maria, &c.

O dulcissime & amantissime Domine Iesu Christe, propter nomen tuum sanctissimum, concede mihi siro peccatori, ut gloriosissimum non tuum, quod est Iesus, sit mea finalis locutio. Amen. Pater noster. Ave Maria.

O dulcissime ac clementissime Domine Iesu Christe, propter Passionem tuam acerbissimam, concede mihi siro peccatori, ut gloriosissimum non tuum, quod est Iesus, sit mea finalis cogitatio, Amen. Pater noster. Ave Maria.

O dulcissime ac misericordissime Domine Iesu Christe, propter tuam omnem sanctissimam vitam, concede mihi siro peccatori, miserrimo omnes affectiones, cogitationes, & operationes meas in sancta tua vulnera defigere, Amen. Pater noster. Ave Maria.

O dulcissime ac piissime Domine Iesu Christe, propter omnes miserationes tuas, imprime cordi meo tuæ mortis exanitionem, & omnium vulnerum tuorum passionem, Amen. Pater noster. Ave Maria.

CORONIS PRIMI CAPITIS.

AD LECTOREM.

Hoc age, hoc cogita, mi homo, & dum sanus es, disce agere, disce mori. Utrumque rare artis est, quam utrum scias, experiri non licet, nisi cum errare non licet sine dispenso æternæ felicitatis. Ioan. Go. def. Bamb. & Heribol. Episc. qui an. Christi

Conscientia tua latebras explorat. Quidquid circa te jacet rerum, tanquam hospitalis loci sarcinam spectat. 1612. die 29. Decemb. Ratip. in Comitiss. sâ. à obit. Hic Non licet plus esse, quam inculteris. Ergo age & satage, Deo te proba. Transfundum est. Omni momento ad t' ostium æternitatis te stare cogita. Transfundum est. Tota nobis imminet **ÆTERNITAS**. Opimus An- tibus, æterni- tatis assidue memor, dice- re solebat: **ÆTERNITAS**. Atqua hac istius dicti origo est.

Sanum ergo instruimus: mortem cogitendum, sed mortis memoriam nunquam deponendum est. Atqua hac istius dicti origo est.

Æternitatis Prodromi Caput I.

CAPUT SECUNDUM.

Mortis memoria commendatur
Ægrotis.

§. 1. Ingressus ad sermonem; & an Morbus malum?

Strabo 1.14. **C**AVNVS, Cariæ oppidum est, pestilente casu, & iniquo incolis. Hos Stratonicus cithare dedit, homo facetus, cum esset intutus, Homeri verisculum in eos recitavit:

Iliad. 6. **T**ale quidem genus est hominum, quale est foliorum. Nimirum luridum omnium vultus, pallidisque fugillabat. Caunii vero cum hominibus inhumanius salutarent, quod eorum urbem ut morbidam infamarer. Stratonicus eis iterum: Ego, inquit, morbidam dicere non asum, ubi & mortui amouunt: Urbanius multò falsiusque illos notavit quam antea.

Iob cap. 3. **S**ed quid negamus, aut quid supercilium arollimus? foliis simillimi sumus. Dilucide Iobus: Contra folium, inquit, quod vento rapiatur, offendit potentiam tuam. Ac si dixisset: Cum folium sim, quod virtus incommodis obnoxium est, quod ventos ostendit timet, & vel ad levissimam aëris commotionem tremit ac diffatetur, ne tu, & Deus, indignationis tua vento me precipites; cadam ultrò, te etiam non impellente. An non folia sunt homines, quos morbi tanquam exfusos flores aridaque folia huc sicut variis ludibrio impellunt? Nec aliter Clemens Alexandrinus hâc de re sentiens: Agite, inquit, obscuræ vite homines, generationi foliorum similes, imbecilles, cerae figura, gens instar umbra, evanidi, involvures, unius tantum diei vitam habentes. Certe folia sumus, ad omnem aura motum decutimur. Unica quandoque febricula; Quid dico? tussicula, inquit gurgula unica ostiolo suo non illapsa, hoc tale folium pessundat, & in tumulum abicit.

Lib. 4. **S**ed nunquid sanitas bonum est, morbus malum? fert. c. 40. Non, mihi homo, non, inquit Epicetus. Quid ergo? Reste sanitas uti, bonum est; male malum. Licer ergo vel a morbo capere fructum Deo tuo. An non & è morte? De morbo quid statu: Ostendam eum naturam, excellam in eo, tranquillus ero, bene mecum agi putabo, medico non adulabor, mortem non optabo. Quid requiris amplius? Quidquid mihi dederis, id ego efficiam beatum, proferam, honorabile, expeditum. Sed est qui abnuat, dicatur: Cave ne agrotos, mala res est. Cui denuo Epicetus: Perinde, ait, istud est, at si quis diceret: Cave ne quando ibi singas tria eti quatuor; malum est. Quomodo malum? Si de eo sic existimaro, si decet, quid porro mihi nocebit, ac non potius proderit? Si ergo de paupertate, de morbo, de perturbatione status publici, ita sensero, ut decet, nonne id mihi satis est, nonne profuturum?

Veritas te amerit, Epicete! quam haec omnia verè, & ad amissim Christiana legis! Hoc fundamento positio, nos hinc docebimus, in morbo mortis meminisse, & adventum eius non expavescere.

Sed quod, te Lector, ne hac eò scripta putes, ut solum ea legas ægrotis: tu sanus lege, ut tibi proficit ægrot.

§. 2. **A**egrotus ad Amicos, ad Morbum, ad Morbi lethali- mitum, ad Mortem, ad Christum Dominum.

Ad Amicos.

Abita cum vano lucre intempestivi. Non hic que- relis locus aut precibus. At immaturus à vobis abeo. Immaturus? videte ne erretis. Maturus ad mor- tem fui, quam primum natus, inquit antequam natus. Quid enim querat? Quid natus sim, scio: imbecillum corpus, flagit, ad omnem contumeliam projectum,

A morbi pabulum, mortis victima. En quisquis es, sume spes, aut res, animo cras non future, aut alibi future.

Ad Morbum.

Eramon jam ægrotandum? Venit tempus quo expe- rimentum mei caperet. Non in mari tantum, aut in pælio vir fortis apparebat. Exhibetur etiam in leætu- lo virtus. Ægrotandum itaque? Non potest istud toto facculo fieri. Aut ego febrim relinquam, aut ipsa me. Semper una esse non possumus. Hactenus fruebat sa- nitate; nunc cum morbo mihi res erit. Morbus, non ne- scio, primus mortis nuntius est. Gregorio id credo, qui ^{Hom. 13. in} piè ac verè: Dominus pulsat, inquit, cum per egritudinis ^{Evang.} molestias mortem vicinam esse designat. Cui confessim aperi- mus, si hunc cum amore suscipimus.

Primum hunc mortis nuntium æquo animo admis- terem, etiam apologeti me docent. Senem ajunt graviter decubuisse. Cumque jam mors raptura hominem adficeret, rogavit eger, feralem manum tantisper à se abstine- ret, dum testamentum conderet, ceteraque pararet que tanto itineri forent necessaria. Cui mors: Eho silencium, inquit, parare te non poteras tot annis, toties à me admonitus? Ad quæ senex: Obsecro, ait, fidem tuam, non commemini me unquam à te monitum. Cui mors iterum: Ut audio, etiam fenes mentiuntur: Centies, sexcenties, millies te monui, cum non solùm pueros, infants te spectante, te ingemiscente raperem. Sed & ego tuam fidem appello, obliuiose senex, non te monui, cum oculi tui hebescerent, pilis canescerent, na- res stillarent, aures surdescerent, ceteraque sensus defi- cerent, omnime corpus tabesceret. Hi nuntii mei sunt, hi foras tuas pulsarunt, sed & negaras te esse domi. Sacrebrò, sat diu, monitus es: nil differo; Veni, & una mecum choreas ingredere. Ad mortem raro bene se parat, qui se parat tam sero.

Ad Morbi lethali initium.

Cum vitam meam cogito, cum vitiorum meorum multitudinem, raritatem virtutum considero; cheu, Deus, coactor nimis, & angustia mihi sunt undique. Sed melius est, ut incidam in manus Domini (multæ enim misericordia ejus sunt) quam ut annos aegrum, & simul vitia. Quis futurus essem, tu ô Deus, nosti. Fortassis gratia tua exciderem, si non jam vita. Mors ad- es, irru in me: vitam promptus, paratus amittam, mo- dò servem. Dei mei gratiam, aut illa me servet potius, quod unum toto pectori à te, Christe Iesu, & per te flagito.

Ad Mortem.

Quid lenta me habe necas, mors sava? paratu.

Non opus est tanto, vincere nolo; feri.

Cur in me pharetram sic vis consumere? vita.

Ferre potes spolium sola vel aura mea.

DQuid enim est homo? Navis quæsa & rimosa, quæ sola Homi est. Huiusque & rimosa, quæ sola navis qual- state opus est; ubique arietaveris, dissipatur. Hu- manum corpus ex infirmis fluidiisque contextum, linea- Corpus patiens, ipso rufus situ & otio iturum in tabem, ali- menta metuens sua, quorum modis inopia, modis copia in- rumptur, soli semper sibi nutrimentum vitiosum & innumeris in- malè hærentis, morbis innumeris obnoxium. Et abfinit xium. morbi, à scipio pallatium depascitur, & ad mortem de- fluit. Miramus hoc semel mori, in quo mille reperias mortis latibula? Nunquid enim ut conceidat, res magu- molinentem est? Odor illi saporque, & lassitudo, & vigilia, & humor, & cibus, & sine quibus vivere non po- test, mortifera sunt.

Ad Chri-

Æternitatis Prodromi Caput II.

49

Ad Christum Deum.

Christe mori nolo, sed vivere. Vivere querit, Christe tuo quisquis querit amore mori. Non sanè sum in meo coram, quæ ex decreto, o Deus, immixtis. Sequor te, benigne parens, sequor. Et quidni faciam, cum propriis ad te vocas? Dissolvit & esse cum Christo, multò magis melius. Et hoc ipsum desidero. Mibi enim vivere Christus est, & mori lucrum.

Philip. c. 3.
vers. 23.

§. 3. Mororis antidotum.

Quid turbaris, aut quid angeris? In manu Dei es, & ipsi de te cura est. Atqui male afficeris & ægrotas? Quid hoc tandem mali, cum sit à summo Bono? Deus tuum esse vult, & ideo quibusdam quasi morbi cancellis sepiet & coëcet, ne abeas in diversa, & à viâ aberres, quia ad cælum.

Deus ho-
minem
morbis can-
cellis sepi-
t cur?

Deus ho-
minem
morbis can-
cellis sepi-
t cur?

Captivum
esse Dei
magnum
quid est.

Iob cap. 2.
vers. 10.

Lib. 26. nat.
hif. cap. 7.

Seneca
epist. 77.
Vitam ne-
mo bene
rexit qui
motem
non con-
tempnit.

Mors in
omnes
graſſatur.
Seneca
epist. 77.

In morte
timor
mors ali-
quid mali
est.

A mus tranquillè degere, anima in expedito est habenda. Ego mei finem tuncam, cum sciam me sine fine non esse, inquit cùm sciam omnia esse finita? Ego ultimum suspirium, quod finem dabit omnibus suis pitiis, formidem? Ecce reddere dubitem, quod cā legē accepi ut reddam? At difficile est, inquis, animum perducere ad contemptum anima. Est facile, sed scienti vivere.

Summum diem probus nec optat, nec timeret.

Quin mors habeat aliquid terribile, non negamus, sed Mors ha-

ideo discendum quā ratione mortem non timeamus, sed aliquid

Nenō dicit, ut æquo animo in rosā jaceat, ut hilari

ad offertur mensam accumbat, sed in hoc duratur, ut

doloribus non cedar. Hilaris venientem mortem ex-

cepit, qui se ad illam diu compoluit. Et hoc maximum

animi generosioris argumentum est, si exire non me-

rit. Scit enim quid exiturus sit, qui unde venient me-

minit. Theodosius Imperator talis, de quo Ambrosius

diceret solebat: Dilexi virum, qui cum morceretur, magis de

Ecclesiastis flau, quam de suis periculis angebatur. Tu ergo

mortem ut nunquam timeas, semper cogita.

§. 4. Mortis contempte specimen.

Ninachetus, prætor Malacensis in Indiā, iussus ma- Per. Maffe.
gistratus se abdicare, non tulit ignominiam, veri lib. 5. Ind.
honoris & solidæ virtutis ignarus. Confessim ex alio hif. mibi
aliique odoratis lignis exæcta pyrā, quadratum juxta pag. 150.
suggeſtum nobilitissimis aulaeis, ceteraque pretiosa veste
conſtravit. Ex eo suggeſtus ipſe aurea togā gemmisi que
præfulgens, ad circumfulam concionem de rebus ab
le getis xotique vite sua curſu diſseruit: expositisque
beneficiis, quæ in captiuis Lusitanis difficilissimo tem-
pore conuoluerit, nullo suo delicto, spoliari se dignita-
te, dolenter admodum & acerbè conqueſtus est. Tum
Lusitana ingenia detefatus (ad eodū funestas humano
peccati subdit facies ambitus) se in ardente rogum
injecit, mortis contumor.

Do non abſimili mortis contemptu. Alianus: Eſt, Alia. lib. 5.
inquit, & Calani finis dignus quem laudemus; alius dixit- var. hif. 6.
ſet, quem admirerum. Erit autem ejusmodi. Calanus cap. 6.
ſophista Indus, cùm Alexandro, Macedonibus, insuper Calanus
& vita longam vale dixisset, in priuherimmo Babylone mortis
ſuburbio pyram è lignis odoratis cedro, thyo, cu- conceptor:
preſſo, myrto ac lauro extuixit, obitique conſueto
cursus exercitio, pyram conſecedit, mediaque ſtru-
lignorum ſteti coronatus, affulgenti, quem ipſe adorabat, ſole. Quo facto ſignum Macedonibus dedit, ut
pyram incenderet. At dente jam rogo, flammis invo-
luit Calanus, conſtitit immotus, neque ante colla-
pſus eſt, quām expirafet. Alexander viri animum ob- Potentio-
ſtupeſens dixit ſetur: A Calano potentiores hostes
debellatos quām à ſe. Nam Alexander cùm Poro, Taxi, debellavit
Dario bellum geſſerat, Calanus cùm Labore & quām Ale-
xander. Morte.

Ergone tantum robur vaniſſimis hominibus fuerit
in morrem, & Christiani Deo adjutore freti trepidant
concidantque animis? Non eſt malum mors, sed ma- Morris
lum eſt, mortis metus. Obſcero res ipſas examinemus, metus ma-
non umbras rerum. Si, Seneca credimus, mors opti-
mum naturæ inventum, malorumque omnium reme-
dium eſt. Quid ergo ad exercitum trepidamus? Excipiter
nos magna & immortaliſ pax, voluptas æterna. Invicti
eſſe poſſumus. Transfundum eſt. Ex ipſa iigitur lon- qq. ſue.

E §. 7. Animus

Tom. I.

§. 7. Animus ad Mortem promptus.

Suidas mihi
pag. 155.
col. 1.

Zeno Criticus, ut Suidas memorat, scholâ exiens impegit, dixit pedis vulnerato. At ille vocari fecerat ad plures, terram manu pullavit, hac voce adjectâ:

Venio, quid me vocas? Ita nonaçinta annorum senex, nonquam ægrotus, decepsit. Fames Zenoni amicissima fuit, nam ea se inediâ frequenter confecit, ut deficeret.

Sed libenter sic ægrotabat Zeno, ne ægrotaret, & ut se necluetum obtemperet tranquillam atque à mortibus immunitam. Utrumque affectus est ex votu. Ne miremus

Cur homines brevis aevi, & incertæ valetudinis esse; nescirum inter mensas & pocula valetudinem ac vitam consumimus. Neque enim coenasse nos credimus, nisi venter ad omnem satiaret fartsus tumeat ut tympanum. Ridiculi, quod infani homines, quo vitam producere debemus, eo præscindimus. Sed hoc inde est, quia persuaderi nolumus, tantas esse vires abstinentias ad extensandam ætatem. Sed quotidiana loquitur experientia, optimè dictum esse: Quantum adimes esse, tantum adicies vite. Sed ad lineam.

*Vide Leon.
Leffii Hygia.
Greg. lib. 4.
diacl. c. 11.*

Ursinus sacerdos (beato Gregorio teste) in morbo cœlestibus visus recreatus, sepius exclamavit: *Venio, venio, gratias ago.* Cùmque adstantibus, quos calices videret, exposuisset, eaſdem voces iteravit: *Ecce venio, ecce venio.*

Int̄r̄ quæ verba abit̄ è vita?

Promptus ad mortem animus in loquitur: *Venio, ecce venio.* Hic diu tricari velle, serum nimis est. Frustra reluctamur. Natura mater est, non novorea. Evidentiam accusas, mi Theophraste, quasi nimis homini quām beſſis fayentem? magis certè hunc quām illis voluit. Quid enim melius, citò pati quod non times amplius, quām diu timere quod tardè patiaris? Longum homini tormentum demis natura, cùm vitam ei concedit brevem.

— *scilicet omnibus una* —

Expectanda dies semper —

Quid ergo cohores? vita tibi eripitur? sed simul & mortis metus, & mala vita plura. In omni pænè re, omnibus hic sensus est: malle citò pati, pati quod tibi beas, quām patientia tandem timere, quām diu differre. *Lib. 8. ap. 17.* *Parvulum differt,* ait Plinius Secundus, patiaris adverfa, an expectes: nisi quid tantum est dolendi modus, non est timendi: doles enim quantum scias accidisse, timeas quantum possit accidere.

Ergo adiūt̄ o mors, habes me tuum stipendiarium: solvam quod debeo, quodcumque Deo meo viam me debere. Ergo libens volens

— *explō numerum, reddārque tenebris:* è quibus tamen ad lucem cānque immortalem me reditum erit. *Assimilatus spero.* Non mors malum est, sed post mortem pœnas dare, hoc malum est.

§. 8. Mortem timent, qui non prævident.

Res certa est: Nil aquæ terra quām impia morienti di necessitas. Alpīe, quemadmodum qui alieno imperio parent, subito iussi longum iter agere, solliciti ac tristes complicandis raptūs sarcinulis inbiant: vide quām queruli & indignantēs abeant, quid non matruis moniti, dum difcedunt, sapè in tergum se vertunt, & nunc hoc nūc illud oblii murmurant. Atqui nulla via est longior quām Mori, nulla durior, nulla obſcurior & incertior, nulla ſuceptior & larromibus infector, quæ ut cuncta cefſent, certè irremedialis via est. Tantò igitur attentius prouidendum, ne quid obliviscamur, quoniam hinc digressis, non ſubſttere, nec divertere, multò minù reverti licet. Ite illò neceſſe eſt milites, aiebat dux Romanus, unde redire non eſt neceſſe. Unum hic remedium eſt, ut parati animo ſimus ſemper, & vocati reſpondere, & iuſſi obtemperare, compoſitique omnibus ad primum ducis imperium, iter illud

*via nulla
longior
quam
Mori.*

*Chrysost.
bom. 3. in
epif. ad Ph.*

A ingredi. Heu! quām malè ſibi consulunt, qui præparationem ad iter hoc inter minimas curas habent; cuticulam curari, & ut ſibi bene ſit, cetera comiitunt alce.

Smindyrides, perditissimus ille juvenis, jačare ſoli- Smindyrides, perditissimus ille juvenis, jačare ſoli- des ſolem
tus eſt, ſe à viginti annis ſolem nec orientem nec occi- ſolem
denti vidit: affidit ſeſcitur in lecho aut in menſa occi- orientem
cupatus. Nefcio an non illi ſimiles reperias inter Chri- ſolem
ſtianos, quorum maximum negotium, menſa, lufus, vidit.
otium. Nimurum, ita nos morti paramus, ſic æternitati
preludimus. His eveniet, quod Bruto in epiftolis verē
olim vaticinatus Cicero: *Mibi crede, inquit, opprimemini,* nec occi- des ſolem
nisi provideritis: Sic accidet incautis omnibus qui futura ſolem
non provident. In cunctis quidem rebus necclaria eſt ſolem
providentia, in tis tamen maximè, quæ amplius quām ſolem ſolem
femel fieri nequeunt: ubi cunque pes laſpus fuerit, ſolem
*actum eſt: unus error multa trahit errorum millia. Hæc ſolem
ratio mortis eſt: unicus in ea error, infinitos trahit er- ſolem
rores; hæc ſemel træſſe, æternū eſt perire. O cæci- ſolem
mortales! Eveniet vobis, quod his qui contra hostilis ſolem
ferri aciem oculos claudunt, quaſi periculum quod ſolem
non vident, nec ſentiri ſint. Feriēmī, moriēmī, ſolem
ſentīmī. An cæci autem, an videntes, id in vestrâ manu ſolem
eſt. Reculatis ecce mortem cogitare, quam brevi & co- ſolem
gitare oportebit, & pati. Ejus perpeſſio ſacilius ſequi- ſolem
retrum, ſi cogitatio præceſſeret.*

§. 9. Mortem timent, qui vitam negligunt.

Nequæ hæc res dubia eſt: Illi potissimum mori me- *Mori me-*
tuunt, qui vivere neſciunt; quibus omnis felicitas *Mori me-*
eſt in corpore; quibus hoc unum ſapit, bene comedere, *Mori me-*
bene bibere, bene dormire; qui calum ſuum interpre- *Mori me-*
tantur nunquam extra volupitatem eſſe: homines certè *Mori me-*
obedientissimi, ſed ſuo veni, non divinæ voluntati, *Mori me-*
quorum maximum eſt negotium, curiculam in bonâ *Mori me-*
pace curare, & indulgere genio, dum licet. De his ve- *Mori me-*
rissimè dixit Gregorius: *Defiderunt celeſtium neſciunt, qui c. 13.*
Cor in terrenis volupitibus defigunt.

Christians sapiens, cui non alia corporis, quām vīlis *Mori me-*
mancipi cura, mortem non aliter quam digreſſum ma- *Mori me-*
tutinum eſt nocturno quopiam inanimo & incommo- *Mori me-*
do proſtris hospitio ſpectat. Quisquis eſt, poſſes vita *Mori me-*
hujus exiutum non timere, ſi alterius ingreſſum ſperare *Mori me-*
poſſes; tuus hic timor inde oritur. Quamvis enim for- *Mori me-*
midati vulgo exiutus multe traduntur cauſa, omnes ta- *Mori me-*
men ſpe beatioris vite proposita evanescunt. Qui ca- *Mori me-*
lum ſerio aspirat, ad hæc iudicra non trepidat. Huic rati *Mori me-*
homini latr, mœſtitia, dolor, contemptus, ignominia, *Mori me-*
damnum, orbitas, ſervitus, paupertas, ſenium, mors ipſa *Mori me-*
nihil aliud ſunt niſi experientia ſchola, campus patien- *Mori me-*
tia, gloria paleſtra.

§. 10. Tria morbi gravia.

In omni ferè morbo gravia ſunt, *Mortis metus, Dolor, Seneca*
corporis, Intermisſio volupitatum. *Quemadmodum vero epif. 78.*
calida frigidiſ, frigidiſ curantur, ſic & illa ſu- *Tria mor-*
curanda ſunt antidotis. Videat hic eger, ne erret, & *bi gravia:*
etiam aſtu mitiget. Adoleſcens fuit qui medicamentis *corporis*
egbat frigidiſ, hic tamen clam medicis, domēſtiorum *corporis*
ſuſu, diuſus non pauci juſ bene piperatū ſejuno *corporis*
ſtomachō transiſit, & peccūt balsamo inuinxit, aliaque *corporis*
calidissima ſomenta ſuo morbo admovit, & ſeplum *corporis*
pænè mortis. Ergo Timorem mortis, amore curabitus, ſed t. Timor
divino: modicū divini amoris omnem vanæ formidi- *corporis*
nis fumū diſpellit. Qui Christum amaverit, minūs *corporis*
amabit vitam, Christumque ſentit redamantem.

Hoc non fit verbi: Marce, ut ameris, ana.

Dolor corporis demulcendus eſt conſcientia tranquil-
litate. Mens bene ſibi conſcientia ægrum mitiget ſolat: *corporis*
fi quidem pura conſcientia potens eſt pharmacum in *Conſcientia*
omnes cruciat. Illud etiam dolorem lenit, quod pura eſt *omnes*
Gregorius ſuggerit his verbiſ: Mitigat ym doloris, conſi-
derata cruciat.

Aternitatis Prodromi Caput II.

51

derata aequitas ferentis. Longe facilis dolores aeger tolerabit, si alte in animitatem admiserit hoc unum: Justissimus Deus vult me hoc pati.

3. Intermissio voluntatis. At voluptatum Intermissio nihil afflignet eum, qui voluntates cogitaverit aeternas. Illae, quas relinquimus, vanas, breves, & plerumque fœdæ sunt, & saepissime priusquam deseruntur, ipsæ suos amatores deserunt: ea, quas patria pollicetur, immensæ, stabiles, aeternæ sunt. Facile spernit voluptatem fluxam, qui sincerè sperrat aeternam.

§. 11. Morbus virtutum ludus.

In Psal. 31. **B**ene pungitur, inquit Bernardus, si compungitur. Morbus, virtutum schola, vitiorum quoddam velutum macellum dicitur. Quisquis ægrotus est, in hoc ludo discipulus est. Valetudo contra plurimis virtutum macellum est, & schola vitiorum: dum valent, furunt; si male valerent, recte agerent. Dum omni sunt, sexcentis negotiis intricantur, Dei negotiis in postremis habent. Quam multi casti sunt dum ægroti sunt: cum convalescant, in pristinas libidinum fortes revolvuntur. Hi longe tamen ægrotarent, quibus tam peritælofa & pestilens sanitas est. Hos ergo Deus in lectum compingit, ut sibi vacent, & rem salutis curent; vana vanis relinquant, & celum suspirant. *Infirmitas gravis fibriam facit animam. Ut ad calcum res redeat; Morbus multis quidem tardiis implicat corpus, sed multis explicat animum.* Divini Pauli vox est: *Et licet is qui foris est nosfer homo, corrumpitur; tamen is qui in te est, renovatur die in die.* Hinc quamvis mala, quamvis pessima ægrotudo videatur, optimè est incepit, cum ægrum sanctiorum efficit. Multi cum sentiunt pœnam, corrigunt culpam. Nusquam prius quam in fano corpore aeger animus habitat.

§. 12. Morbus corporis, animi salus.

In Psal. 31. **C**onvalida valetudo horatris parsimonie, dehortatrix libidinum, & magistra est modestia. Tu pone sollicitudinem, quidquid corpori eveniter, salvus es, si modò valetudo animi sit bona. Enimvero plurimis ad animi valetudinem profuit ægrotudo corporis. Ille vir altus ex humili, ex aquis evenctus ad sidera, calicem claviger, cuius vel soli umbra molestias morbosque corporum pellebat, interrogatus aliquando, cui suam ipse filiam gravi morbo preffam sineret, respondit: *Sic expedit ei. Tu quid scis, an non & tibi sic expedit?* Ille idem, de quo loquor, filiam mox ut turò sanam fieri posse cognovit, & sanavit, & sanandis alii habilem fecit. Et tu quoque facito, ut tua tibi secura sit sanitas, fortasse sanabere. Denique quod tuum est, animum ante omnia cura, cùmque celesti medico curandum offer. De reliquo, si non quod optas, at profectò quod expedit, spera. Misericordia valetudo comes est quidem injucunda, sed fidelis, quæ te crebro vellit, iter signet, & conditionis tuae admoneat. In periculis tutissimum est præsidium fidus monitor. Quod si morbus sine remedio sit, file & gaudet carcere ruino lo facilis ac citius egredieris. Optime dixit Gregorius Nazianzenus: *Anima morbo affecta, Deo propinquia.*

§. 13. Morbus aeternitatis monitor.

Via ad mortem diversa. **Q**uantum hoc boni est, quod mala vita praesentis, brevi gustu perenni admonet supplici? Æger itaque infinitas amaritudines declinare studeat, quando horis pauculis tam impatienter haec amariuscula tolerat; doloribus non longis discat evadere sempiternos, quibus nec pharmacopola, nec medicus, nec herba, nec dies criticus, neque mors ipsa medebitur; malorum hic omnium medicina. Via ad mortem diversa, unus omnium terminus est aeternitas. Anaxagoras peregrinè moriens, An in partiam referri

Tom. I.

A veller, amicis interrogantibus, *Nihil necesse est,* inquit; & adiicit cauillam: *Undique enim ad inferos tantum via est.* Hoc responsum non minus convenit ad celum adscendens, quam casus ad inferos. O februm felix incendium ac utile, quia breve! O inferorum rogi formidabiles, quia aeterni!

Ex quibusdam malis remediis conflantur, & saepè parvus praesensque dolor, ut venturis ac gravibus occurret adgnit, siveque utilis qui molestus erat; ita Morbus morbus quicunque, quod magis intefat & torquet, eo aeternitatis admonet, sive in deliciis, sive in flammis ducenta. Videant sani, attendant ægri quod cant. Voluptas omnis, sed & omnis mæror brevissimis clauduntur spatiis. Mortale est omne mortalium bonum; eodem hoc circa mala omnia coæcentur. *Carceres metasque necis glorioæ aeternæ;* *Comparatum aeternitati tempus omne per breve est.*

§. 14. Morbus igitur optandus.

Optanda sepè est, inquam, corporis imbecillitas, quo maturius liber sis ac victor. Opravit hanc qui dixit: *Pro me autem nihil gloriar, nisi in infirmitatibus.* 2. Cor. c. 12. mei. Cùm enim infirmor, tunc potens sum. Nam virtus in in. vers. 10. infirmitate perficitur. Propter quod placebo mihi in infirmitatibus. Ut in vaginā lacerā sepè bonus gladius, sic in corpore imbecillus ac morbo fortis subinde animus latet. Hoc robur est optabile, quod nec dies minuit, nec fortuna. Ægrotus non quidem idoneus est veletandis oneribus, aut aro fodendo, sed exercenda patientia, sed erigenda fiducia. Sic in navis robustior quisque remun agit, ac prudentior clavum regit. Vita quæli navis, rerum Vita navis fluctibus & mundi pelago jaæta, suos remos habet, est mundi suumque gubernaculum; si a vilioribus repulsi est officia, ad nobiliora convertere. Vera & generosa vis hominis in animo est. Corpus animi domus quam robusta, quam fragilis sit, nihil ad hospitem, paucorum præcipue dierum: si domus corruat, migrandi necessitas in aliud, idq; perperum, domicilium hinc excluso transfert. *Virus in infirmitate perficitur.* Ecce quamvis moribus Morbus est videatur deterius, optabile tamen hoc malum est, optabile quod mali remedium si majoris. Plurimorum sanè valentudo tunc est proferrima, cum maximè adverfa.

§. 15. In morbo quid legendum.

Zeno Demii filius, quem proxime nominavi, cum oraculum consuluerit, quæ ratione optimam vitam ducere, responsum ei ferunt: Si mortuus concolor fieret. Vel, Si mortuorum consuetudine uteretur, hoc est, ut Suidas explicat, si veterum scripta legeret. *Suidas mihi Cum libris habitare, est inter mortuos degere.* Atque pag. 366. hæc cum mortuis consuetudo, vita optima. Sed sicut ægrotis plena inæcilla aut penora, sic & plena in bi-plena pectoribus aperire, & grandia obtrudere volumina in. hora & sania est: juculatu illis aut oluscum quandoque fatis grandia obtrudere est in laetissimam cœm, sic & libellus unus altervæ volumina in aliquot menses. Subinde legendum aliud est, etiam infancia est: ægrotis, si morbus aut dolor id ferat: sed legendum iis sicut comedendum. Quod comedunt, nec statim glutiant, sed prius mandant, & cibum penè in ore, velut stomacho primo, concoquunt: sic etiam quod legunt, non oscitantes transilant, sed unam alteram sententiam expandant, & velut digerant. Altera legere, est negligere. Sed ut ægrotis librorum, quos lecturi, delectus sit, syllabum subiicio brevissimum.

E Latinis.

Robertus Bellarminus de Arte bene moriendi.
Aut de Gemino Columba.
Aut de Aeternâ felicitate Sanctorum.
P. Stephani Bineti Schola & Recreatio ægrotorum.
P. Antonii Balinghemii solatium afflictorum.

E 2

E Ger.

E Germanicis.

Academia Ægrotorum Neoburgi Anno 1625.
edita.

Liber de Imitatione Christi, omnium pñè linguarum, omnibus utilis.

Ex horum hñrorum aliquo æger velut apis libare poterit que solentur, que erigant, que doceant pati. Si morbus aut virte ratio alios libros respuat, liber ægrotus unicus sit, JESUS Christus crucifixus. Hunc ille librum assiduè legat, tot in eo reperturus solatia, quæ verba, quæ vulnera.

§. 16. In morbo semper orandum.

Ita ajo: Semper orandum in morbo. Neque hoc difficile mortido, si velit. Aut enim lingua (si ea tam potens) ad Deum divosque fundenda preces: aut, si lingua torpeat, vel vocem dolor intercludat, animus ad Deum attollendus supplex & obsecans, quieto corpore: nisi quid ardentes subinde genuitum tam secreta cum Deo colloquia recte distinguunt. Sed is sèpè morbus est, qui non solum vocem impedit, sed & animum deprimat, judeatque sibi pñè soli attendere: atque tunc patientia & tolerantia dolorum pro precibus offerenda sunt Deo. Gratulilli sacrificium est Dolor, cui jungitur Patientia. Benè precatur, qui benè patitur. Neque orare tantum, sed & exorare Deum credendum est is, qui ad illum legatos mittit tam disertos DOLOR & PATIENTIAM. At si ægrotus, cuius vocem quandoquæsupprimat, & animum frangat, & patientiam vincent doler, etiamnum tamen modus est quo ore. Circumspiciat saltem: videbit affidentes, adstantes paratos juvare, promptos succurrere. Quam facile tunc ægrotum unam alteram voculam mittere: Quo te, mi amice, mi frater, lingua nñam dolor hebetat, tuam tu mili commoda, & has preces percurre, hos & hos psalmos recita, hoc aut illud è libello prælege. Quis tam dñs sit, qui hanc operam neget decumbenti? Ergo, cum æger suis ipse verbis pñcati non poterit, pñpet alienis. Ergo & repeto: In morbo orandum semper. Nunquam Deum importunè adire possumus.

§. 17. In doloribus, & alias per diem quid cogitandum, quid agendum.

Homo Deo fietus, tametsi atumnis pressus, doloribus plenus non male dicit: Dum spiro, spero, & semper meliora, quò mea felicitas fini propiora certa. De dolore optimè philosophatus Seneca: Nemo, inquit, potest valde dolere, & ñ. Sic nos amantissima nostræ naturæ dispositi, ut dolorem aut tolerabilem, aut levem notum illud saceret. Narrum summi doloris intentio inventi finem. Hoc itaque solatium vesti doloris est, quod necesse est definias illum sentire, ñ nimis senseris. Illud autem est, quod imperitos in vexatione corporis male habet: Non affluerunt solo animo esse contenti, nimis multum negotii eis cum corpore est. Quocirca, mi ægrote, afflueat paullatum animum à corpore deducere, & multum cum inliore ac divina cui parte versari, cum corpore, parte fragili & querula, non plus quam necesse est. Et quia raro tam assiduus dolor est, ut non subinde intermitat, subinde etiam remittat, ideo non statim omne animi exercitium omittendum cense, cum in morbo cubas, cùm dolores sensis. Ante omnia, vide, ut si illo modo possis, preces matutinæ, & aliquod conscientia examen vesperi suum habeant progressum: si vox langueat, ore animus. Rei divina interesse non potes, & Deum tunc albedine velutum cernere: in lectulo tuo tempus tibi destina, quo Deum animo præsentem aspicias. Noctem vero & somnum nunquam ordige, quin prius conscientiam per nota quinque capita discusseris. Interdiu, cùm nullus dolor, aut remissior est, pium libellum cape, unam alteramve

A periodum perlege, & lecta expende. Quotidie, unara saltem horulam tibi felige, quam ordinaris orando, & labentem filam piis gemitibus aut jaculatoriis precatiunculis distinguas, camdémque orando finias. Sic horam integrum orasse censeberis in calo. Si nec hoc potes (quod vix ullus dolor coget non posse) saltem medianam tibi horulam defini, quæ aliquoties ad Deum mentem erigas, & per intervalla cælum suspires; hoc enim dolorem (quemcumque tandem) & mitigabit & minuet.

Ad omnium precum tuarum principium & finem, Principiæ voluntat te totum & ad omnia paratum con- & finis
divinae voluntat te totum & ad omnia paratum con- & finis
screta. Hæc omnia tam non difficulta sunt, ut ea vel ^{precum} _{debet} moribundus præstet, ne dum is qui in dolore est non
quæsita
recedat. Quod si horum omnino nihil posis, aut
recessisti, nihil velis, saltem unicæ illæ hora, eum quem
pateris dolorem, fer patientiæ. Noli, obsecro, mala
tua facere tibi ipli graviora, & te querelis onerare:
levis dolor est, si nihil illi opinio adjecterit. Contrà, si
exhortari te cuperis, ad dicere: Nihil est, aut certè exi-
guum est, duremus, jam desinet: levem illum, dum putas,
facies. Omnia ex opinione suspensa sunt; ad opinio-
nem etiam dolemus. Tam miser est quisque quam se
esse credit.

§. 18. Alter sani, alter sentimus ægri.

Lacides philosophus, cùm plurima rei domesticæ amississet: Nos, inquit, alter in scholis diffutamus, alter domi vivimus: ita sani solatiorum copiam ægris suggerunt; ubinam est æger ille qui scipium sati soletur? Nimirum, tu si hñc sis, alter fentias. Ah, quam vitrea est virtus nostra, levi collisu frangitur! Aenei nobis viderum, cùm sani sumus: dicta fundimus speciosissima, & dolores pñè provocamus: cùm adsum, fugimus, cadimus, jacemus ante illum cum hoste congressum. Sumus homines, inquis, & moribunda corpulcula vim doloris ferre non valent. Humana corpora non negem fragilia, sed non usque adeò, quin ad tolerantiam omnis adversi sat virtutum habiture sint, nisi multò major infirmitas esset animorum. Hæc nostra mollities est, qua virtutis innumeros deserteres facit, dum omne difficile tamquam intolerabile respuitur. Virtus perit, si tollatur ejus materia, difficultas.

§. 19. In omni ægrimoniam, pia ad Deum suspiria.

Domine, fortitudo mea, & robur meum, & refu- ^{Hier. c. 16.}
gium meum in die tribulationis.

Dominus est: quod bonum est in oculis suis faciat. ^{ver. 19.}
Pater mi, probetut servus tuus usque ad finem; ^{1. Reg. c. 5.}
ne desinas ab homine iniquitatis. ^{ver. 18.}

Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discam justifica- ^{Tab. c. 34.}
tiones tuas. ^{ver. 36.}

Placere mihi in infirmitatibus, in consumelii, in ne- ^{2. Cor. c. 12.}
cessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Chri- ^{ver. 10.}
sto. Cùm enim infirmor, tunc potens sum.

Nunc Domine, secundum voluntatem tuam fac me ^{Tab. cap. 3.}
& præcipe in pace recipi spiritum meum. ^{ver. 6.}

O JESU & MARIA, amor meus, finite me pro amore vestri, & pati & mori: non sum meus amplius, sed vester TOTVS.

Sic orabat bona memoria * Alfonsus Rodri- <sup>* Qui obiit
anno 1617.</sup>
que.

Primum. Libenter audire curiosa, nova, nugatoria. ^{epis. nocte}
II. Non libenter audire mortis monita. ^{Sanctorum}
III. Conqueri de iis qui sui curam gerunt. ^{omnium,}
IV. Cibos ut male paratos non probare, rejicere. ^{dis. ultima}
V. Lectum ut male stratum exprobare. ^{hac verba}
VI. Credere non satis se curari, idè murmurare & ^{pronuntiaret:}
indignari. ^{Ah, JESU,}
VII. Rarius ^{annum vita}
^{87. comple-}

Nox &
somnia
numquam
ordinandus
sine con-
scientia
examine.

Aeternitatis Prodromi Caput II.

53

VII. Rariū de Deo & divinis cogitare & loqui.
VIII. Non in omnibus Resignatum; seu divina voluntati subiectum esse.

IX. Quædam censere intolerabilia, nec omnia Christiana patientia concoquere.

Et quælo, quid ad te, mī āger, quid in Gallia, Belgio, Italiā aut Hispaniā fiat? Tu potius quare, quid fias in celo, quid inter Divos, quid rerum agatur apud inferos.

Hoc tu quare, quidquid demum ali inter se sciscitentur. *Dimitte mortuos sepeliri mortuos suos.* Jam tibi curæ sit, cura salutis tuae unica; Unum enim est necessarium.

Quid tibi cum curiosis illis aut novis plerumque fit? Tibi his non prodes, aliis offendis es. Et quid eos aversaris, qui vicini te periculi momenti agnosce illos, facieles sunt mortis.

Senes, qui bus, de more loquentes, mors fuit, non sunt imitandi. Obscuro te, lenes illos, quorum fors plures novisti, ne imiteris, quibus de morte loquentes audire, mors fuit. Et amabo te, non plus haec enim proficeris, quam sic pueriliter mortem timere? Non didiceris tot annis, libenter, tranquille, & imperterrita mori? Quid trepidas? Voluntati Dei quam integrim te committit, & negotium hoc penit omne confecisti. Si velis credere altius veritatem intueniibus, *Omnis vita supplicium est.*

Senes Contra ad Pol. 1. 28. 29. 30. Romanum sapientem h̄c tibi opportunè ingero: In hoc, inquit, profundum inquietumque projecti mare, alternis astibus reciprocum, & modò allevans nos subitis incrementis, modò majoribus dannis defens, astiduèque jactans, nunquam stabili confitimus loco: pendens & fluctuans, & alter in alterum illidimus, & aliquando naufragium facinus, semper timemus. In hoc tam procelloso, & in omnes tempestates exposito mari navigantibus, nullus portus nisi mortis est.

At sua quæcumque credulitas seducit, & in eis quæ dilit, voluntaria mortis oblivio. Quotidie præter oculos nostros transiunt notorūm ignorante funera: nos tamen aliud agimus, & subitum id putamus esse, quod nobis tota vita denuntiatur futurum. Non est ita Naturæ iniquitas, sed mentis humanae pravitas, rerum omnium inflatiabilis, que indignatur inde se exire, quod admissa est precatio. Iniquus est, qui muneris sui arbitrium danti non relinquit: avidus, qui non lucri loco habet quod accept, sed danni quod reddiderit. Ingratus est, qui injuriā vocat finem voluptatis: stultus, qui nullum fructum esse putat bonorum, nisi præsentium. Nimirum angustar gaudia sua, qui eis tantummodo quæ habet ac videt, frui se putat. Cito nos omnis voluptas relinquit, quæ fluit ac transit, & pñè antequam veniat, autetur. Gaudemus ergo omnes eo quod datur, reddamisque id cùm repolemus. Alium alio tempore mors comprehendit, neminem præterbit. In excubis stet animus, & id quod necessarium est, nunquam timeat, quod incertum est, semper expectet. Utrumque stultus sit, nescio, legem mortalitatis ignorare; an impudentius, recusare. Omnes, inòd omnia in definitur, ultimum diem spectant. Quisquis ad vitam editur, ad mortem destinatur, ad æternitatem præparatur.

§. 21. Tres theses omnibus viribus, ægroti propugnande.

Prima. Circa Deum.

Nefas contra Deum, optimum parentem, quidquam queri, quæsi morbum aut nimis molestum aut intempestivum immiserit. Cum Jobo potius dicendum: *Sicut domino placuit, ita factum est: Sit nomen domini benedictum.* Et cum pià turbâ suclamandum: *Bene omnia fecit.* Sive enim vulneret, sive sanet Deus, semper benignissimi patris erga nos curam gerit, & affectum.

Secunda. Circa ipsum ægrum.

MOrbus gravior, non longas aut affiduas vult preces, sed longam & affiduam patientiam; quæ fa-

Tom. I.

A cile sit, quidquid difficile censetur. Morbi condimenta Morbi sunt, cerebri ad cælum gemutus, malorum à Sanctis omnibus tolerarorum memoria, iteratae & jaculatoriae Quæ? precatiunculae, quibus modò sanctissimæ Trinitati, modò soli Christo; nunc beatissima Virgini Mari, nunc aliis Divis supplicandum pro constanti patientiâ, & felici ex hac vita transiit.

Tertia. Circa alios homines.

Medicis tam corporis, quam animi parendum integrè. Ad ægrotum revisentibus, patientiæ, & animi bœsi compotum specimen præbendum. Et licet morbus affligit, multa turbent, quædam displiceant, plurima non satiscent, aliqua ad nutum non siant, numquam tamen murmurandum: sed omnia molesta, spe omnia præmii condenda; dicta factaque omnia submersione molesta & patientiâ commendanda.

spe præmii cōdenda.

§. 22. *Ægroti sitis qui curanda.*

Agrorum plerique cruciantur siti, præsertim febribus: nos illis fontes monstrabimus, unde hauriant pro libitu.

Latro plurimorum cæde nobilis, in Austrâ inferiore anno 1590. in rotam actus est, cruribus solum confractis, produc- Latro in diris morti in gravius reo supplicium, & restatus ce- plicis reli- exemplum. Sed viru se præstisit hic reus, & reli- giosissimus Christianus esse ceperit in tam diris suppli- ciosissimus esse ceperit.

Cenit, quæ dicitur, patientiam spiravit & patientiam. Affidus vocibus Deo supplicare, scelerum venienti orare, patronos celites implorare; inòd & concionatorem agere, atque à flagitiis adstantem dehortari instituit. Jamque dies in vespere ibat, cum numerosus populus afflueret: aderant etiam, suâ opinione folatores tam gravia patientis, re ipsa tam generofæ patientiæ spectatores. Nam ille in pñas suas pronus, ut vitam quereret meliorem, spe futurorum dolorem mitigari jubebat præsentem: sed & gratias Deo agebat, qui dum irasceretur, clementius meminisset, & sic castigaret ut parceret. In illo tamen tam lento tormento, quæ ultra triduum putabatur duraturum, alterutrum orabat, vel maturitatem obitum ad ambiens dolorum furores, vel imbris opportunitatem ad mitigandos saltus & fistulas. Utrumque auxilium adfuisse obser- vatum est. Nam sub occatum solis copiosa defluxit pluvia, & ipse paullò post pñam simul & vitam defunctus est.

En, mi Christiane, & tu tuam h̄c rotam habes, sed longe molliorem, tuo te leitulo, velut rota, implexus es. Neque dubium, quin non tantum dolor, sed & situs te premat. Quare ut opprimum in te imber defatur, in Golgothâ monte leitulo tibi parari jube, ad pedem illius crucis, in quâ pñder Servator Orbis, è cuius toto corpore cruenti depluunt imbris. Hic bibe, hic reficer, hic saturare: tanto futurus sanior, quanto h̄c biberis intemperante.

§. 23. *Ægroti sudarium.*

Chrotildis Regina Francorum, uti Gregorius Tu- Lib. 3. his- ronicus refert, ab Amalrico conjuge crudeliter Franc. c. 10. habita, Regi Childeberto fratri candidum linteum mi- initio, sit suo sanguine infectum, quod loco litterarum effet, & hoc quasi fratri diceret: Vidēsne hæc Childeberte, & paternis? cernisne quid soror patiatur, & connives? non vindicas, non defendis?

En, ægrote, Christus sudarium tibi quoque mittit, & ægroti quidem duplex; alterum ad Oliviferos colles, crux sudarium suo liberalissimè pinxit, in altero faciem suam sudore, duplex sputis, sanguine, lacrymis, plagiis deformatam impressit, mittit. Christus dum sub cruce in Golgothæ montem duceretur. Hoc geminum tibi sudarium mittit, Christus, qui utrumque suo ipse sanguine purpuravit, & hæc quasi verba

E 3

verba

Nefas est
contra
Deum
queri.

Morbus
gravior
affiduam
vult pa-
tientiam.

Æternitatis Prodromi Caput II.

55

nondum hamata te flagella lacerant; nondum aculeati fenses divinum verticem perfodiunt, nondum prægrandes clavi manus pedeſque configunt; & ramen jam nunc tam uberes cruxis fonticuli flunt. Quid cras fieri, cùm totum corpus unus erit livor, vulnus unus? nimirum hodie rivuli currunt, cras dabis cruxi maria: atque hic leđulus inter Olyrias cespite stratus, mollis videri potest, præ illo crucis rigidissimo.

In alterutro horum temporum, mięgroti, colloca, & mox omnes dolores tuos senties mitescere. Longè suavis tuos perferes, si tui Domini cruciatus æstimaveris.

§. 27. Mater Domini, ad agroti reviens, his eum compellat:

Erigere, & surge; ambulandum est. Et, nisi possis aliter, in hac leđicula tuā ab angelis tutelaribus deferri te curabo ad montem, in quo mundi medicus habitat, qui pharmaca non ē pharmacopolio emit, sed ē corpore suo prompt, imò corpus suum porrigit in pharmacum, & sanguinem suum propinat in medelam omnium non tantum morborum, sed & mortis. In Golgotham ergo deferri vis: En, delatus jam en, quia deferri voluisti. Hic mihi solos præbe oculos: nullum aliud membrum à te postulo in opus; nullum laborem impero: solum hic videre, laborare est. Attolle igitur oculos, & in oculos tui Creatoris sanguine & lacrymis plenos; in morte natantes. Sed & ceteras capitatis partes vide. Nares foctore, os felle & aceto, aures ludibrio, vertex vepreto cruciatur. Vultum jam dignoscere difficile est, per hoc palloris, cruxis, livoris velum. Cetera membra omnia numera, vulnus unus repentes. Nihil hic fanum, nihil dolore liberum.

At tu, mi cliens, dolores sentis? Hic meus filius magores. Angeris? Filius meus? magis. Parum solatii habes? Minus iste. Multum pateris? Plus iste. Non adē multum tibi videris peccasse? Nihil iste: & tamen quidquid peccatis omnium debebar, unus iste & solum except. In Christo nullum membrum cruciatus vacat. Vide caput, brachia, pedes; vide totum corpus: nullum membrum, pars nulla cruciatus vacat. Non tantum manus pedeſque clavorum tormenta sentiunt, sūti sunt & auribus, & linguis & oculis clavi. Nec quidquam in eo designare est, cui non suum sit tormentum. Vide ergo, fili mi, filium meum, & ipsius doloribus tuos mitigata. Cruciatuſ tui guttulas, cum hoc tormentorum Oceano misce. Ita dolores tui plus habebunt præmii, minus tormenti.

§. 28. Humana voluntatis cum divina consensu, & conspiratio.

Velle quod vult Deus, ita nil omnino utilius, quām velle quod vult utilius. Deus. Hoc dies nocteque, hoc mane, meridie, vespere, hoc horis omnibus, hoc assidue, hoc fanis & agroti, hoc nemini non inculandum. Epictetus solā præcepta naturā sapientissimus hac in re magister effectus: Melius, inquit, illud iudico quod Deus vult, quām quod ego. Adhuc illi ut minister & pedissequis: cum illo desidero, cum illo expono: denique quod illi vult, idem & ipse volo. Atque ut modum ostendat, quo in rebus humanis omnibus voluntas divina est sequenda, itud infuper addens: Semper, inquit, illud potius volo quod fit. Quidquid enim fit (peccatum excipimus) divina voluntate fieri certum est. Hoc ergo fieri potius velimus quod fit, quidquid denique nobis ipsiſ vel alii quibuscumque fiat. Eā de causa hic ipſe sapientissimus philosophus quemlibet monens: Ne postules, inquit, ea quia sunt, arbitratuſ tuo fieri. Sed, si sapis, ita fieri queque vult, ut sunt. Necessarii qui probè te accommodat, sapit, estque rerum divinarum consciens.

Hoc ipsum de humana voluntate ad divinam conformandā longe confirmatius docens Epictetus: Mibi

A quidem, inquit, optabile est à morte invadi, nullā alia re nisi Lib. 3. dif-
voluntate mea curanda occupatum, ut perturbatione vacune, fert. c. 5.
& citra impedimentum dicere possum Deo: Nunquid præcepta
tua violari? Nunquid ad alia sum abusus facultatibus quas
mibi dedisti? num sensibus? num tu unquam incisavi? num
gubernationem tuam reprehendi? Agrotavi, quia voluisti.
Agrotarunt & ceteri, sed ego volens. Pauper fū te volente,
sed letus. Non imperavi, quia tu voluisti. Nunquam appetiri
imperium. Nunquid unquam vulnus minus bilari te acceſsi? Para-
tus, si quid mandes, si quid imperes. Vis me nunc ludorum
celebritatibus? Abeo. Gratiam quām possum maximam
habeo, quād me dignatus es ad lados tuos admittere, & ad
spectandā operā tua, & ad ministracionem tuam intelligentiam.
Hac me cogitantem, hec scribentem, hec legentem occu-
per mors.

Superi! quām hoc Christiane, quām hoc sapienter,
quām divinē! Quid agimus, Christiani, aut quā frons
nostra, si ad hæc talia non erubescimus? Bruta sumus
pecora, imò laxa sumus & durissimæ cautes, si sensus
nobis non redcat ad luculentissimam hanc Naturæ in-
formaticam. Sed audiant divina voluntati rebelles,
audiant & respondant Epicteto æquissima postulantem:

Oſtendite mihi aliquem, inquit, qui agrotet, & beatus sit: Lib. 2. dif-
qui & in periculo sit, & beatus: qui & moriatur, & sit beatus fert. c. 19.
tu: Animam oſtendat alii, ut refrāni hominis, qui idem pofit med.
cum Deo sentire velit, poſt hac nec Deum nec homines culpa-
turus, qui nulla re fruſtratur, qui nullo caſu ledatur, qui non
irascatur, qui invideat nemini, qui non emuletur: qui (quid
enim ambiguis est opus?) ex homini Deus fieri desideret.
Certe fieri licet hac voluntum coniunctione. Quo-
circulari agrotus cum eodem Epicteto sapere non reculet, Ench. c. 77.
dicatque: Duc me, ô Deus, & tu voluntas divina, eō
quid sum à vobis destinatus. Sequare enim alacriter.
Quod si nolero, & improbus ero, & nihilominus le-
quar coactus. Ergo, si Deo ita vultum fuerit, ita fiat.

Ait igitur velimus in rebus omnibus, in morbo Malus esse
etiam & morte, quod vult Deus; aut fateamur, nos data vult qui
operā quod bonum & rectum est, averſari & NOLLE. studio re-
bus vult, qui studio recusat esse bonus. Ench. c. 77.
Malus esse vult, qui studio recusat esse bonus.

§. 29. Desperationi occurrentum.

Nihil desperatione periculosis, nihil pejus salutis Despera-
tioſis inventis. Cetera enim suis cuncta remedis tione nihil
leniuntur, hoc malorum maximum atque ultimum, ubi pejus.
abuentum animam opprimit, nullus jam remedio lo-
cus est. Huic ergo cūm temper, tum in fine vehementius
obſtendum est, quod & tunc urgere acrisi ſoler, &
nihil jam est reliqui quo salutis conſilia cunctando reji-
cias. Extremæ horæ negligētia proſrus irreparabilis Negligētia
est: non refurget, qui hic lethaliſ ſecidit. Ergo vel horæ ex-
tandem evigila, agrote. Pejus est numquam quām ad
veſperam expurgi, & omnino quidquid maledicere
reparabilis est. pejus omittit. Oculos in altum erige, certe patu-
lum crucifixi Domini peccatis, aperta ad amplexum bra-
chia, parata ad medendum vulnera. Neque hic oratio
ne longa est opus: Pœnitentia te errasse, & perorasti. Dic nō neglecta.
Ex homolog. ex animo, Pœccari, Deus tibi propitiabit. Emendatio-
nem ſponde, & veniam impetrasti. Nullum tam ma- Mifericor-
gnum est homini peccatum, quin multo major sit Dei dia Dei
mifericordia. Hanc ſpera, ſpes non conſundit. Suavis Do- major om-
minus universi, & miserationes eius ſuper omnia opera ejus. Rom. 5. 5.
Ipſum Dominum audi: Nunquid abbreviata, inquit, & v. 5.
parvula facta est manus mea, ut non poſſim redimere? aut non Psal. 144.
est in me virtus ad liberandum? v. 9.

Sed nos frequenter omni ex parte fallimur: in pec- Ifa. c. 50.
cato fervidi, poſt peccatum gelidi, peccando quidem
exultamus, memorando peccata desperamus. Multi peccatores
ſpe venia peccant, cūm peccaverint, veniam desperant. multi ve-
trumque male, fed hoc alterum mulcet pessime. Ergo niam de-
infaustam peccatorum ſarcinam quām primū abjice. ſperant. est

E 4

est qui exoratus ab humeris illam tuis transferat, qui
graviora jam transtulit: cui nil grave, nil difficile est. Tu
Pigra dilatio excusatne ca-
ret.
Ps. 50. v. 19. Satis est sero quam nunquam respicere. Ergo animo
præfatu utere, & respira; paucæ lacrymulae inferorum
incendium extinguit. Cor contritum & humiliatum
Deus non respicit.

S. 30. Spes vite melioris miseras mitigat.

Seneca ad Marciam C Vm Seneca ex te quæro, mi ager, Quid meritis
miseras tuas? ad hoc genitus es, ut perderes ut perires,
conf. c. 17. ut sperares, metueres, alios tæque inquietares, mortem & ti-
meres & optares, & quod est pessimum, nunquam scires, cuius
Iter ad su-
peros
quod est
facilius.
In Phæd. est
quod omne futurum incertum est, & ad deteriora cer-
tius: facilius ad superos iter est, animis citè ab humana
conversatione dimissis, sic enim minus fæcis ponderis
que trahunt. Nempe leviors ad originem suam revo-
lant, si liberant antequam altius terrena concipient.
Nec unquam magnis ingenis chata in corpore mora
est. Exire atque erumpere gesunt: agrè haç angustias
ferunt, vagi per omne sublimè, & ex alto assueti hu-
mana de spicere. Inde est quod Plato clamat: Sapientis
animus totum in mortem prominere, hoc velle, hoc
meditari, hac cupidine ferri, exteriora tendentem. Et
quād illud clare Plato de meliore vita! Mishi videtur,
inquit, vir qui revera vitam in studio sapientia posuerit, cum
fiducia moriturus, plenus bona spes, quod magna ibi premia
consequetur, si obierit. Hoc præfici viderint in tepeficiis, ut
in toto id non videas? Quid ergo, mi ager, res terre te
turbant? brevi cœlum habitabis. Illuc aspira, & quid
quid miseriari fenis, minus senties.

S. 31. Spes vera vite beatissima.

P Octas aut philosophos tibi hic non ingero: res seria
est. Ex ipso divini eloqui fonte propinabo tuis
2. Tim. c. 1. cum Doctore orbis: Scio cui credidi, & certus sum, quia
v. 12. potest est depositum meum servari in illum diem. Quid re-
Eccl. c. 34. pidas curta spes homo? Siracides etiam audi: Qui ti-
ad 21. met Dominum, nihil trepidabit, & non pavebit: quoniam ipse
est spes ejus. Timenta Dominum, beata est anima ejus. Ad
Timor Domini dat vitam
& benedi-
ctionem.
Psal. 4. v. 9. quoniam respicit, & quis est fortitudo ejus? Oculi Domini super-
timentes eum, protector potenter, firmamentum virtutis, tegi-
men ardoris, & umbraculum meridiani, deprecatio offendis, &
aditorum casus, exaltans animam & illuminans oculos,
dans sanitatem & vitam & benedictionem. Regius vates
quād hic fortis, quād intrepidus, etiam funus suum
prospercunt: In pace, inquit, in idipsum dormiam & requie-
scam, quoniam tu Domine singulariter in spes constitutus es.
Ps. 60. v. 5. Quād illa alibi exprimit: Quia fatus es spes mea, turris
fortitudinis à facie nimici: inhabito in tabernaculo tuo in
secula: protegat in velamento alarum tuarum. At dicas: Im-
patientia mea malè me jubeficere. Hic iterum tibi
Ps. 70. v. 5. remedium, cum Davide clama: Quoniam tu es patientia
mea Domine, Domine spes mea à juventute mea. Neque fatus
huius regi, frequentissime exclamasse: Spes mea in Deo est;
Ps. 61. v. 9. Deus spes mea. Sed & alios ad item hortatus: Sperate, in-
quit, in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda
vestra. Cur tunc lequaris, tortis voce precentem? di-
Psal. 118. v. 50. ergo animos. Memor esto verbi tui servo tuo, in quo mihi spem
deditis, bac me consolata est in humilitate mea. Et cum Hie-
remia vate: Et ego non sum turbatus te pastorem sequens, &
v. 17. diem hominis non desideravi, tu sis. Non sis tu mihi forni-
dini, spes mea tu in die afflictionis. Eundem alibi monentem
audi: Quæscat vox tua à ploratu, & oculi tui à lacrymis, quia
v. 16. est merces operi tuo, & est spes novissima. Jobus in hoc confi-
dentissimus: Etiam si occiderit me, in ipso sperabo. Idem jam
Iob. 13. v. 11. & in mortis vicinâ degens: Rursum, ait, post tenebras spero
v. 17. v. 12. lacrem. Scitote, clamat Siracides, quia nullus speravit in

A Domino, & confusus est. Quis enim permanxit in mandatis Eccl. c. 2.
eius, & derelictus est aut quis invocavit eum, & despexit il. v. 11. 12. 13.
lum & quoniam pius & misericors est Dominus, & remittet in
die tribulationis: & protector est omnibus exquirientibus se in *Of. c. 12.*
veritate. Et Oleas: Spera in Deo tuo semper. Nam, Omnes v. 6.
qui sperant in eum, non informantur. Siquidem, Bonus est 1. Mac. c. 2.
Dominus sperantibus in eum, anime querenti illum. Bonus est v. 61.
cum silentio prestolari salutare Dei. Verè, bonus Dominus, & v. 2. c. 26.
consortans in die tribulationis. & sciens sperantes in se. Sed & *Nab. c. 1.*
nos scimus quoniam cum apparuerit, similes ei crimus, quo-*ver. 7.*
niam videbimus eum, sciti est. Et omnis qui habet hanc spem 1. Ioh. c. 3.
in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Spem ergo fir-
missimam concepe dei bonitate; & ille sperantem in
se non deseret. Videbis Deum in regione vivorum. *Ps. 114. v. 9.*

S. 32. Tranquillitas è vera spes.

C Onverte anima mea in requiem tuam, quia Dominus *Ps. 114. v. 7.*
beneficet tibi. Quid fatigaris per tam varia laborum
genera? En, adest Dominus, omni labori tuo finem im-
positurus. Define ergo, mea anima, velle misera esse, &
tot laboribus instabiles. Quiebitus tuis initium morbus Morbus &
& mors. Laborio, inquis, initia. Ita est. Sed scis; ple mors quie-
rumque nulli dies minus quieti quam qui quieti proximi:
nulli minus festi, quam qui festos antecedunt. Idem
hic. Requies tua, eterna requies: Nunc Parasee te fa-
tigat, brevi sequitur Pascha nunquam finendum. Age,
& brevi adhuc seu laborem, seu dolorem exhausti:
jam portam spes, non tantum illam per quam è vita
hac egressus, sed & per quam ingressus est in illam æter-
nam. Etsi vix labore coepis; tunc tamen fatis est la-
borarum, quando id ille censet, cui laboratur. Tu ergo,
mea anima, vanis vana dimittre, & ad Deum te verte,
qui beneficet tibi. Beneficia illius in te summa & innu-
mera: arenam maris citius numeraveris quam ista; qui-
bus utique ad calum tibi viam (ita bene spera) non ad
inferos voluit aperire. Bernardus Clarevallenensis hoc an-
te obitum suis unice commendavit, ut in tutissimo di-
vinæ clementia sinu spesi anchoram firmarent. Illud igitur
carmen regium in corde & ore veremus assiduè: *In Ps. 30. v. 1.*
Dei in nos
beneficia,
sunt innu-
mera.

S. 33. Solatium è doloribus.

E T hac mihi sit consolatio, ut affligens me dolore non par-
iat, nec contradicam sermonibus sancti. Hoc igitur so-
lato, interim dum me dolores urunt, incalescam, & anti-
mum virisque colligam, quando cruciatum magnitu-
do certam mihi mortis spem est allatura. Scio enim
dum me dolores velut parturientem excruciant, fore ut
tandem salutis & incolumentis spiritus, vitaque al-
lius requiesque aquæ tranquillitas parata mihi sit, ut Dei
misericordia super me resplendat, sive cum mortem
infest, sive cum vitam tuerit. Nulla igitur mei commi-
seratione retardetur Deus, nam si moriar, liber & secu-
ritas a peccandi mente evadam, nec unquam deinceps
Dei voluntati resistam, ut qui ex hujus vita & morta-
lium inconstitutia receferim. Valde videlicet imbecilli-
tati meæ timeo, ne forsitan in viâ reclamæ & proposito fan-
cto deficiam. Cum itaque haecenus, per summam Dei
misericordiam & gratiam, in bono permanerim, aut
inde avulsum, citè redierim, nolle ab vita innocentia
recedere; quoniam spes mihi firma sit fore ut nunquam
Deo contradicam. Non est igitur cum mortem timere
debeam, sed potius est cur eam constanter experire ac
expectare possum: quam cum tandem immittere in me
voluerit Deus, tantum abest ut illam deprecari velim,
ut pro magno potius beneficio eam sim habiturus. San-
ctus enim esse, cum conari debeam, à sanctissimo &
purissimo spiritu, Deo, nihil iniqui, aut parum mihi
utile accipere possum. Adeste igitur dolores, exerceite
me, prout vobis à Deo concepsum. Incipere mori &
non dolere, vix ulli contigit. Scio, hæc sacra aliter non
constant.

Mors non
est timida;

Æternitatis Prodromi Caput II.

57

constant. Per dolores ad mortem itur: hæc via regia est. Exiguo tempore dolemus, ut non dolcamus æternum.

§. 34. Dolores omnes frangit Patientia.

Dolor, res acerba, immitis, horrifica, tristis, amara; natura adverba, sensibus odiosa, sed quæ virtus ope si non dulcescere, certè leniti frangique, fors etiam, si virtus animum armaverit, aut sentiri parcis, aut quodammodo nec sentiri quidem possit. Ita dico: qui in hac loca non volens terga dat, sed toto nisu ac bona fide resistit, semper est superior, semper abit vitor. Quid o lumen murmuris contra tuum digulum: illi ab æterno destinatum, vas istud in honorem, hoc in contumeliam, aliud in aliud usum, omnia tamen fragilia fingere & mortalia. Quid ergo indignaris? Querela & indignatio nil aliud quam accessio mali sunt. Nihil enim tam exasperat fervorem vulneris quam ferendi impatientia. Omnis indignatio in tormentum suum proficit. Sic laqueos fera dum jaet, astringit: sic aves vifem, dum trepidantes excutunt, plumis omnibus illidunt. Nullum tam arctum est jugum, quod non minus lœdat ducentem, quam repugnantem. Unum est levamen malorum etiam ingentium, PATI, & necessestibus suis obsequi. Quid igitur morbo corporis, animi morbum addere juvat, tæque miseriorem facere murmurando, & illum tibi reddere infestorem, qui labores hominum ex alto videt, patientiamque considerat, remedio illam compensaturus & premio.

Ita est levamen malorum.

Patientia opprimit dolorem:

Et animi vim auger asperita temque doloris imminuit. Extremitas in dolore est gaudii principium.

Tom. 5. 5. ad 16. Pauperas gravis morbus illi.

violaret, præsertim cum per morbum vel naturam, nec pœcibus quidem vesci posset. Ovis agitur & jusculis contentus tantus princeps, omnem aliam aulae laetitiam mensa sua excludit; volutique non solum non aliis, sed nec sibi esse offensioni. Sie Ecclesiam matrem, se vero filium professus est, cuius feliciter esset, matris leges sanctissime pœcibus servare, quam eas explicare in suum favorem. Ergo in lethali morbo ab omni pœcute tam squamosa quam pilosa constanter abstinuit. Atque hoc primum: Alterum; in codem morbo preces Canonicas nunquam omisit. Sed & illud in illo præclarum: Cum querela esset ad ipsum delata, feras segetibus nocere: Bene est, inquit, facile huic incommode medebo: malo ego ferim omni carere, quam propter aliam subditos in damno esse.

Ubi jam illi queruli agroti, sibi que tam indulgentes, qui cum non omnia ad nutum fluunt, cœlum terræ miscent. Vel saltē purpuras sequuntur, si nolunt cœtones. Mendiculus nudus humo cubantes emulati renumunt: duces & principes in leculis decumbentes imitentur. Lazari aur Laurentii exempla nimis antiqua sunt aut ardua: Tantorum præsulum recentissimi factis paria facere conentur. Nimis ignavi militis est, non tantum non commilitonis, sed nec ducis exemplo moveri.

§. 27. *Patientie speculum, Rex Maximus.*

Bono animo nulli cruciat corporis sunt extimscendi, ac ne mors quidem. Cur hanc vel illos metuantur: qui sibi probè conficius est, non it homini nihil hic timendum, reter peccatum. Mortem desiderant boni, ut portum naufragii, ut finem dolorum, ut belli diuturni ac periculosi lauream, sciunt se probari hac ratione, non dannari.

Philipus II. Hispaniarum Rex, grande posteris exemplum, tam iniqua valetudine conficitus est, ut omne genus deteriorum morborum in eum unum conjurasse videri potuerit: totius corporis doloribus gravissime oppresus jacebat, quid nisi spirans cadaver. Dixisse hunc Principum Regnumque maximum, Calamitatis trutinam & Morborum tabernacum cognoe vocari. Morbi, quibus simul codicemque tempore conficitur, hi præcipue numerantur. 1. Arthritis, seu morbus articulatis. 2. Manuum pedumque ulcera. 3. Apostema genu & dextri musculi. 4. Febris continua. 5. Hydrops, & sitis perpetua, maxima. 6. Febris Tertia. 7. Dyfenteria. 8. Infomia. 9. Accesus quod nullam in partem moveri potuerit. Horum morborum panem singuli satis fuerint ad crucias & mortem inferendam: quid non fecerit omnium simul incurias? Sed ille animo, quo valebat, generosissimo, & vera Christiana patientia, hos omnes morborum impetus sustinebat, tantò sanior ac vegetior mente, quanto minus corpore, illistrissimum prorsus patientia Christiana speculum. Hoc Philipus a Jobo didicit, magno illo in erra Huius principie, quem tot abacti greges, tot adempta spes, tot ruina oppresorum pignorum inopinatus interitus, statu movere non potuerunt. Nudum ipsa nuditas, misérum ipsa miseria quasi olecebant. Nudum se ingeflum, nudum egesturum canebat, & tanquam pro beneficis Deo gratias agebat, & laudes pælcebatur: Dominus dedit, Dominus absulit, sic nomen Domini benedictum. Non illum crenimations amicorum, non aliorum contempnus, non uxoris blasphemia irrisio, & acerbissima insultatio vinebat: hanc increpabat, illos refellebat, omnes monebat: diceret etiam in throno sedere regnante. Plaga pessima totum corpus percussum fratebat ulceribus, fantes defluebat, omnibus membris velut cavernulis erodentes vermiculi erumpabant, vivum erat cadaver: his cruciatibus nec tantillum frangebatur: sanie velut otiosus sibi spectator testa radebat; puredinem fororis, verium agmina fratrum loco amplexabatur,

A & (Tertullianum agnoscet) erumpentes bestiolas in eodem specus & paltus foraminose carnis revocabat. Unde mutas hic aheneus, & robur triplex circa pectus tam calamitosum? Quia nihil sibi male conscient erat, nullis culpis pælcebatur. Fortunæ illud regnum diabolus abfulerat; proprium animæ patientis & eque impurum nec abstulerat Jobo, nec illi nostrum potest auferre. Vis videre & audire Jobo potentiores? Attende, nam & ipse attentionem postulat.

§. 38. *Patientie specimen, typus, speculum, exemplar absolitusum, Christus Dominus.*

O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte, Thren. c. 1. si est dolor, fuit dolor meus: ad te Christus de cruce vers. 12. clamat. Per viam hanc Calvaria transis, cum adversa Dolores pateris; sed transis tantum, quia dolores tui quicunque, nostris ad hoc dolorum astrium ac pelagus nihil sunt, dolores Christi imagines sunt. Atius crucifixus verus est dolor, in quo toto nihil est quod dolore sit liberum. Olfa, nervi, yenæ, fuit dolores & si quid horum à flagris & spinis illasum, per fumum vis, ultimam extensionem, inmaniter jam cruciat. Nec est qui hæc tortemanta tanta vel verbo molliat. Amici plorantes (& quot eorum?) nil prosum, fugiti fugiunt, & quem affectu clavis, jam probris & lingua configunt. Sed nec afflictissima mater juvare potest. Ipse Pater iratus derelinquit in tormentis filium; cuius oculi spissi, tabo, lacrymæ pleni nil nisi lacrymantem matrem & triumphantes hostes aspiciunt, aures contumelias fature nil nisi farcasmos & blasphemias audiunt, lingua felle corrupta, siti exulta, frigida rogat, nec impetrat, nares cadauerofus factus ad extreum usque halitum cruciat; flagella & vepres recentissimos etiam in rivulos sanguinis protrudunt, membrorum compagine luxata ossa numerari cupiunt, purpurati clavi dimiseros se negant nisi mortuum. Quidquid designes tote corpore, certum cruciatum ostendis; animum extremè afflictum omne solamen destruit. Et tamen in tantis suppliciis Christus in non questus, non indignatus, nulli male imprecatus, imò veniam deprecatus est omnibus; tot patientia de dictum, quorū tulit vulnera, quorū injurias. Attende jam & vide, si sit dolor tuus, sicut dolor tui Domini, tui Servatoris. Christum non amas, si pati recusas.

§. 39. *Panoplia agroti Patientia.*

Interrogatus Demosthenes, quid in eloquentia judicaret precipuum, respondit: *Actio.* Roganti, quid proximum? respondit: *Actio.* Roganti, quid tertium? Nil aliud respondit, quam *Actio*. Ita primum præmium actioni; sed & alterum ac tertium eidem attributum. Si queratur, quid agroti maximè sit necessarium? optimè necessaria responderit qui dixerit: *Patientia*. Si deno queratur est patientia: *Patientia*. Iterum querenti quid decentissimum in morbo? Hoc ipsum repetendum: *Patientia*. Una sibi Patientia triplex hæc præmium depositum: uni eidemque prima, & altera, tertiaque est assignanda laurea. Hoc Lyc. c. 21. ori divino credamus. In patientia vestra possibitis animas vers. 19. refras. Nec aliter Paulus: Patientia, inquit, vobis necessaria Hebr. c. 10. est, ut voluntatem Dei facientes reportatis promissionem. Eccl. vers. 36. quid tibi vis ò impatiens? Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Quo pungentis, in vers. 21. de nascitur rola quæ coroneris. Veritas proclamat: *Qui Lyc. c. 14.* non bajulat crucem suam & venit post me, non potest meus vers. 27. esse discipulus. Igitur Augustini consilium admittit, & August. in Patere quod non vis ut assequaris quod vis. Hoc ipsum Salo. 1. Gal. 7. mon inculcat: Disciplinam Domini, filii mihi, ne abicias: nec Prov. c. 3. deficias cum ab eo corriperis, quem enim diligit Dominus, cor. v. 11. & 12. ripit: & quasi in filio complaceret sibi.

A Tutele tuo Angelo idem tibi quod Tobia di-Tab. c. 12. etum crede: *Quia acceptus eras Deo, ideo necesse fuit, ut ten- vers. 13.*

12110

Æternitatis Prodromi Caput II.

59

Tab. c. 3. à tatio probaret te. Hoc autem pro certo habet omnis, qui te collit (ò Deus) quid vita ejus si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur: & si in correptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit. Non enim delectaria in perditionibus nostris: quia post tempestatem tranquillum facit, & post lacrymationem & fletum, exultationem infinitam. Sit nomen tuum Deus tibi benedictum in secula.

*Luc. cap. 6. Ergo, Beati qui nunc fleti, quia ridebitis. Vasa fragili probat fornax, & homines justos tentatio tribulationis. Ægrotus Edi. c. 27. igitur ad omnem patientiam compositus dicat: Iras. Domini portabo, quoniam peccavi ei: donec cassam meam iudicet, & facias iudicium meum, & educes me in lucem, video iustitiam ejus. Quod si divina ira tam gravis est purgat, quam erit gravis quae damnat? Hanc nulla, illam vel mediocris fecit patientia. Quapropter, mi agrore, ad omnigenam te patientiam compone: Patientia tibi ante omnia summe necessaria est. * Cibus tibi fortassis non sapit: Patientia: communis hoc agrotis est, & plerumque primum, eduliorum gustum non habere. Somnus tibi brevis & interruptus? Patientia, agroti vix unquam tam bene dormiunt ac sani. Dolores te urunt? Patientia: hoc morbi proprium, hoc agrotare est. Fortassis negligenter tibi ministratur? Patientia: agroti in omnibus facilius, difficulter. Fortassis defunti qui recreant & solentur? Patientia: Christus Dominus consolator est optimus. At multa defunti, que necessaria videntur? Patientia: defunt omnia, unica modò adit Patientia, & salva erunt omnia. Ad Carolum V. Imperatorem articulare morbo laborantem Elektor Brandenburgicus Joachimus revisit, monitum medicorum opera utendum. Cui Carolus: Optimum hic remedium, inquit, est patientia. Ita profluit: Ægroti Panoplia est Patientia, hac ille se armet, & nec morbum, nec dolores, nec mortem nimis formidabit. Cum his ille hostibus fortiter congedetur, & certò vincat: Nam Patientia vincit omnia.*

** Sit illud fortassis minus elegans, aut prudens Anton. Guerrieri dictum est: Non erit clamor in valetudinario, si patientia fuerit in infirmito, & charitas in infirmitate. Patientia armatur nec mortem nec dolores timeret.*

§. 40. Tandem migrandum est, hospites sumus.

Cit. in Cat. V Ita nostra hospitio similis. Nos in domo aliena & precaria versamur, vix in eam admitti dimittimur, & cum abeunte abit recordatio, tanquam memoria hospitii unius diei prætereunt. Non credis? redi post dies pauculos, & narras te ibi pridie hospitatum, negabit diversitor, se tot supervenientibus ullius meminisse: sic fluctus fluctum elidit, nubes nubem. Luculentissime Augustinus: Omnes, inquit, peregrini sumus. Ipse est Christianus, qui in domo sua, & in patria sua peregrinum se esse cognoscit. Patria nostra sursum est, ibi hospites non erimus. Nam unusquisque hic & in domo sua, hospes est. Si non est hospes, non inde transeat. Si transiit, hospes est. Non se fallat, hospes est: velut, nolit, hospes est. Sed dimittit illam dominum filii sua, hospes hospitibus. Quare est in stabulo si ejes, non alio veniente discederes? Hoc facit & in domo tua. Ceteri tibi locum patet, ceterus es locum filii tuis. Nec mansurus manes, nec mansurus reliquias. Si omnes transiimus, aliquid quod transire non potest, operemur: ut cum transiimus, & illud venerimus, unde non transiamus, opera nostra bona ibi inveniamus. Quando igitur hospites sumus, migrare non recusemus. Non est latius iter peregrino quam in patriam.

§. 41. Tertius vita terminus.

*Job cap. 14. N Vmerus mensum ejus, apud te est. Conſituitiſ terminos ejus, qui præteriri non poterunt. Quidquid agas, o homo, quidquid inolariſ, vita tua dies jam annumerati sunt tibi. Orbis medicos ad te convoca; Podalytios, Machaomas, Æsculapios, Hippocrates & Galenos omnes reviviscere jube, non hi omnes vel horulam annis tuis apponent, ultra quam velit Deus, * Pharmacopolia exhaustias, aurum & uniones glutias, ut vitam extendas, tamen terminos qui præteriri non poterunt, non promovebis. Cautus sis, quantum velis, vita pericula om-*

A nia declines, morborum principiis obſtes, numerum mensum tuorum non augebis. Opes, voceas, roges, nihil agis; vita tua termini jam conſtituti sunt, nec unquam (quidquid refiſtas) præteriri poterunt. Arenam maris tu quidem innumerabilem credis, sed & hanc numeratam habes is, qui vita tua annos, mensis, dies, horas, momenta habuit numerata jam ab æterni. Quid- Ars vel in- quid vel ars tua, vel industria tibi promittant, spatium dustria spatium vivendi nec unico momento tibi reddent auctius. Ci- vivendi non potest borum tibi præfantiflorum copia sit & selectus; vini florem bibas, minquam labores nisi ad sanitatem; tan- reddere somni capias quantum & lex archiatrorum, & ra- auctius, tio valetudinis poscit; ad numerum & cales & algeas, nihilominus mortaliſ eris, & ubi vita tua metam (quam Deus ab æterno prævidit) contigeris, age valede rebus humanis, & ad rationem reddendam te parat; tribunal te vocat. Nullam hic moram, nullas inducas, nullam Nullæ incomprenditionem quere. Eundum est; ne tergiver- ducia B fare: ratio reddenda est; ne excusa: mora omnis præcita est; ne dilationem postula. Numerus mensum cuiusvis hominis apud te est, o Deus: conſtituiti terminos ejus qui præteriri non possunt, non possunt, non possunt. Neque Senecam hoc latuit: Nemo, inquit, nimis curio- Consol. ad Marciam cap. 20. ritur, qui victus diutius quam vixit, non fuit. Taliſ suum, — metasque dati peregrin ad avi.

Fixus est cuique terminus: manebit ſemper ubi poſitus est: nec illum ulceſſus diligenter aut gratia promovebit. Lecticam tuam centum medici, ſexcenti amici, mille cognati ſepiant, eorum tamen nemo juvare te potest, unus & filius Deus potest. Actum est de te, o homo, actum est, & quidem actum est in aeternum, si tunc ho- ſtem habeas Deum. Aeternum perifisti, si hoc mortis momento à Deo recessisti, aut, si prius recesseris, ad Deum non accessisti, receptus in gratiam. Ultimum vi- ultimum tū tua momentum ſententiam de te pronuntiat. Qualis vita moreris, & cadis, talis refurges, talis vives in omnem mentum eternitatem. Ah! sapere incipe, & Deo vivere. Quidquid pronuntiat. agis, memento aeternitatis.

§. 42. Prima agroti Objectiuncula.

F Acile meipsum ſolari potui cum tanus & valens fui: facilè provocabam mala absentia: ecce dolor, quem tolerabilem esse dicebam: ecce mors, contra quam multa animos locutus sum:

Nunc animis opus Ænea, nunc pectore firmo.

Nimirum aliud ſenſi cūpſi ſteri, aliud nunc ſentio cūm jaceo, in lectum dejectus. Extra arenam hoſtem faciliſſe reale eſt; in hanc inferre animum illum quem extra hanc conceperis, difficile. Mortem paſſum concepiſſi. Homo ſed cūm extra mortiferi teli jactum noſeſſe crediſſi. mortem At verò cūm homo ſe in eodem cūm morte circa conſolūtū videt, hoſtem quem ſpreverat, timere inci- cūm extra puit. Atque adeo aliud eſt, huc tam meditari, aliud luctari: teli morti- feri jactum illud etiam timidi norunt, hoc non niſi fortium eſt. ſe eſt cre-

Quid ait, mi agrore, quid contra teipſum quereris? dit. quid pristinam cāmque bonam mentem mutas? Quaſi verò pugilis ſit, cūm in umbrā eſt, ſapere, & animos al- tos gerere; cūm luſta ſuā pulvrem ingreſſi, desipere & animo collabi. Bonus gladiator etiam in arenā conſilium capit, etiū prius inops conſilii. Sia, mi homo, & aude: vicisti, ſi velis vincere; ſi poſſis non desperare. Edi- totem & Munerarium tuum Christum aliſce te aſpi- cienteſ. Certaminis tui non ſpectator tantum eſt, ſed Christus & adjutor: & omnia arma quibus ipſe uſi, quāſi manu nō tantum tibi porrigit. At tibi illa forſan, uti ſaintis Davidi, habilia certaminis ſpectator non ſunt: flagra, ſpinas, crucem reuſas: Scutum capi- eſt, ſed ad- PATIENTIAM: hoc teſtus eris & turus. Cetera bono jutor. Deo committe. Nostri illud Abramii ad filium: Deus Gen. c. 22. PROVIDEBIT. verſ. 8.

Objectiuncula

Objectiuncula altera.

Ecce morior, qui diutius vivere poteram. Imò certè non poteras: nam si posses: puto viveres. Sed hoc dicere vis, volebam seu sperabam. Et hoc tibi credidimus, prout a natus mortalium vita avidus, spci credulus est. Modicum vixi, aīs. Quid si plus vixiles, nunquid

Spatia hū-
idea non vixiles modicum? Spatia vita hūjus imparia
jus vita &
impuria &
incerta fūnt.

Iacobī c. 4.
vers. 15.

& incerta sunt, cuncta tamen brevia: vixit aliquis octo-
ginta annis, quid hūi quāso plus jam habet, quām qui
octo? nūi forē curas, laboresque, & dolores, & fādia
as peccata in lucro ponimus. Aut quid plus habebet si
vixisset octingentis? nūi virtutes illius numeremus, non
annos. Certè etiam Mathusala nōgenti sexaginta no-

veni anni, quid fuerint nūi vapor ad modicum parens?

Nūlīs omnino tamidū vixit aut tantum, ut non sibi
modicum vixisse videatur, & est plāne modicum quid-
quid hūc vivit: itaque si dū vivere delectat, vita illa
quārenda est, ubi semper vivit, que etiā hūc non sit,
tamen hūc queritur. Sed ego morior, inquis, dum bene
agere cogitabam. Quid agere cogitabas, nec agebas? Sic
foritan in perpetuum cogitabas. Sunt qui bene agere
semper cogitent, nunquam tamen incipiunt, nunquam
agant. Tu, credo, unus illorum eras. Quod si bene agere
ceperas, ne dubites, quām vis boni operis finem mors
prævertat, apud infallibilēs rerum auctiōnatorēs nūi
tibi subtrahit; integra merces tē est, non auctiōnū
modō, sed & votorum. Bono sī animo. Rectum &
breve iter ad p̄mūmū est, MORI.

§. 43. Contra alias agroti querimonias.

Agrorum annūmera plerūque querelæ sunt. Vix
querela
fūnt innu-
mera.

Epist. 78.
med.

Aloquuntur, quin simul & querantur, Quoties illæ
voices agroti audiuntur? Heu me miserum, me affli-
ctum, me oppressum dolibus: quoties ex alto suspi-
rōsum Ah, &, Heu, ager ingemuit? Sed si rem ad ve-
ram trutinam examinari, itum vetter, dicitque se-
p̄ius: Bene est, bene habet: sic Deo placet; sic meo Crea-
tori vīsum est: me felicem; beatum me inter verbera
non tyranni sed patris: Deo laus; Deo gloria: calu-
s in p̄mūmū omnibus mihi bene faciēt. Sic, agro-
re, sic decet, sic oportet. Seneca sapienter hoc monens:
Noli, ait, mala tua sacre ipsi graviora, & te querelis one-
rare. Detrahendas præteriorum dolorum conqueſtione puto,
& illa verba: Nulli unquam fuit peius. Quos cruciatus, quanta
mala pertuli nemo me surrecturum putavit. Quoties deplora-
tum a me, quoties medicea reūctus. In equitum impoſi-
tio non disrahuntur. Eriam si vera ipsa, transierunt. Quid
juvat præterios dolores retractare, & miserum esse, quia fueris?
Quid, quod nemo non multum malis suis adjicit, & sibi ipse
mentitur. Circumcidenda igitur sua dū, & futuri timor,
& pectoris incommodi memoria: hoc ad te, am non perire, illud
nōndum. Quid ergo frustra quereris, & dolores ipse tuos
impatiētū angue fodicas? Miser sum, inquis. Imò
beatus es: Bono loco res humana sunt, quid nemo nisi
vitio suo miser est. Beatus homo qui contropitū ad Deo;
quem enim diligēt Dominus, corripit, & quasi pater in filio
complacere sibi: flagellat autem omnem filium quem recipit.
Inrepationem ergo Domini ne reprobes: quia ipse vulnerat &
medetur, percutit, & manus ejus sanabunt. An nescis, vulnus
quod a chirurgo est, medicamentum esse & initium va-
letudinis? Tu ergo non vulnus, sed manum vulnerantis
attende, & fateberis te jam esse multo saniorē (cerre
animō, si velis) quām cūm es sanissimus. At dolorem,
inquis, gravem fentio. Quid nī fentias, si illum muli-
briter tuleris? Quemadmodum pernicioſor est hostis
fugientibus, sic omne incommode magis instat ce-
denti & averso. Sed gravis est cruciatus. Non est for-
tium, levia tantum tolerare. Cogita, non dicam tot
centena millia fortissimorum martyrum; sed alios tibi
non ignotos doloris vīctores. Narrat Seneca fuisse

Bidem.

Seneca epist.
ead. 78.

Prov. cap. 3.
vers. 11.

Hebr. c. 12.
vers. 6.

1ob cap. 5.
vers. 17. & 18.

affixus jaceo, sine manū & pedū usū: otiosus, iners,
torpidus, inutilis servulus; terra grave pondus, nullus
pro te labores perfero. Desidero tamen, ô Deus, desidero
tui causā quām plurimum laborare: desidero pro
te alere, extuare, fatigari, vexari, cruciari pro te: famem
& siti, molestias pro te quām plurimas perferre, dol-
ores pro te acerbissimos tolerare desidero.

Hoc me desiderare docuit beatus dominicus, qui chronicon
cum maximis doloribus solito gravissimis urgenter, moni-
tus est à socio, rogaret Deum misericordia secum agi. Cui vir
sanctus subiit: Nisi, ait, de tuā simplicitate mihi
constaret, te protinus hinc expellerem, quid hāc dicere
non verius sis. Et mox in nudam humum se abiciens:
Gratias, inquit, tibi ago, mi amantissime Deus, pro his
qua mihi dedisti preferenda. Auge dolores, multiplicia
cruciatus, da centum morbos: dabis etiam, sat scio,
simil patientiam.

Equid ego aliud dixerim, quām hoc ipsū: Exiguum
nimis est quod patior, ô Deus, his doloribus (alios, ar-
que alios adde. Sæviora longè verbera sum meritus;
quām tu misissime Deus parcente manu infligis. Hāc
Domine

A quemdam, qui dum varices preberet exsecandas, legere
librum perseveravit. Martyres a pīcīs, mutilatos, scētos,
laceratos, astos, confosos, frīos, sūllatim ac guttatum
mortuos vides. In hos memoriam sparge; & mirare te
illīs cetera simillimum, illorum tamen patientiam diffi-
cillimum esse impatiētū tua. Sed nihil, inquis, agere
me sinit morbus. Itāne, nihil omnino? Vide quādo: cor-
pus tuum invaleudo tener, non anūmum. Itaque, si
cursor sis, tibi pedes sunt ligati, si furor aut faber, manus
impedita. Quod si animus tibi esse in usu soler, suade-
bis, docebis, audies, disces, querēs, recordaberis etiam
agrotus. Quid porro? nihil agere te credis, si temperans
ageris? si ostendas morbum posse superari, vel certe
sufficieni. Est, mihi crede, virtutē etiam locus in lectulo. Virtutē lo-
Habes quod agas; bene luctare cum morbo, & satis
cūs est in lectulo.

§. 44. Agrotus ad seipsum, contra seipsum.

Quid ago? siccine ante canos morior, nec mihi,
quod alii, conceditur, senescere? nimur in hoc
omnes errore verfamur, ut non putemus ad mortem,
nisi sīnes inclinatōs jam vergere: cūm cō statim in-
fanta, & juvenus, atqāque omnis nos ferat. *Æras sene.* Sap. cap. 4.
Etatū vita immaculata. Senectus omnium pulcherrima
est. *Proba vita.* Melius est, cani sīn sensu hominis quām
caput. Senectus dōtibus abūndā dīves est, qui coluit
dōtibus
Deum, qui prudētē vitā instituit, qui bene vixit. Et
porro gloriōsū est, virtute sūa quām temporis dono
fēnūfīs. Quicunque ad extreūmū fati sui venerit, diu
vixit, & senex moritur. Stat ea cūique dies, ad quām
cūm venerit, metu artigit. Sed ea vitā avaritā est, ut, Avaritia
cum moriendum, omnes nobis juvenes, hoc est, immā-
vita que?
turi ad mortem videamur, ejam octogenarii sīnes. Sed
quid frūstra annūrū tuorum paucitatem numeras?
Deus tibi vivendū spatiū scripsit in tabulis providentia-
sue, istud tu non ampliabis. Hoc iudicium à Domino Eccl. c. 41.
omni carni; & qui supervenient tibi, in beneficio Altissimū v. 6. & 7.
sive decem, sive centū, five mille anni. Non est enim in inferno
accusatio vita. In Orbe altero, nulli Deum accusant quod nulla ac-
vitā non dederū longiorē; scipios acculant, quod cūfatio
vitā non vixerint meliorē. Tu igitur hoc age, & an-
nos eternos in mente habe. Nulla est jauctura punctū
temporis amittere, & aeternitatem lucrari. Generosissi-
mē dixit Rex Macedo: Ego me metior non atatis spatio, sed Cart. lib. 9.
perennitatis. Tu quoque te meriaris, non annūrū ter- cap. 12.
mino, sed aeternitate, que nullum habet terminū.

§. 45. Agrotus ad Deum.

Deus meus, & desiderium cordis mei. Ego misellus
homunculus, & vermiculus vilissimus, hūc lectulo
affixus jaceo, sine manū & pedū usū: otiosus, iners,
torpidus, inutilis servulus; terra grave pondus, nullus
pro te labores perfero. Desidero tamen, ô Deus, desidero
tui causā quām plurimum laborare: desidero pro
te alere, extuare, fatigari, vexari, cruciari pro te: famem
& siti, molestias pro te quām plurimas perferre, dol-
ores pro te acerbissimos tolerare desidero.

Hoc me desiderare docuit beatus dominicus, qui chronicon
cum maximis doloribus solito gravissimis urgenter, moni-
tus est à socio, rogaret Deum misericordia secum agi. Cui vir
sanctus subiit: Nisi, ait, de tuā simplicitate mihi
constaret, te protinus hinc expellerem, quid hāc dicere
non verius sis. Et mox in nudam humum se abiciens:
Gratias, inquit, tibi ago, mi amantissime Deus, pro his
qua mihi dedisti preferenda. Auge dolores, multiplicia
cruciatus, da centum morbos: dabis etiam, sat scio,
simil patientiam.

Equid ego aliud dixerim, quām hoc ipsū: Exiguum
nimis est quod patior, ô Deus, his doloribus (alios, ar-
que alios adde. Sæviora longè verbera sum meritus;
quām tu misissime Deus parcente manu infligis. Hāc
Domine

Æternitatis Prodromi Caput II.

61

Domine ne parce , hic ure , hic seca , hic lacera, modò
parcas æternum. Si mihi sint centum corpora, centum
ego crucis, tui amore, vestire velim: modò tibi placeam,
modò inter tuos numerer, ô Pater amantissime, quid-
quid mihi tandem doloris a laboris sit sustinendum.
Nullos labores , nullos dolores respuo, nullos Excipio.
Tua in me voluntas, Domine, integrè fiat . Scio enim,
quam bonum sit & facile, tibi, Deus, servire; apud quem
opus, & operis faciendi voluntas æquali sepe præmio
afficiuntur: apud quem voluisse facere, & fecisse, ejus-
dem esset pretius & meriti potest.

Morbus
non potest
expire
veille ope-
rari.
Ex mala mīa vīent, quia nī amplius operari possum.
Sed tamen, licet posse operari morbus mīhi eripuerit,
non tamē eripuit velle operari. Volo, Domine, volo,
& dum in me superest vel halitus, tui amore & facere
& pati paratus sum quidquid centum, quidquid mille
familiorum tuorum tuo amore flagrantissimum faciunt
& patiuntur. Dic tantum Domine, quid me vis facere?
quid pati me vis? Plenos ego tibi bonorum desideriorum
Mundos offero. Ad Indos curram & extremos
Japonas, sed voluntate curram & desiderio: non ob-
stabunt huic montium juga, non precipitia vallum,
illa concendam, hæc subibo: animum meum non mor-
tabuntur nivium cumuli, non eluviones aquarum, hos
transfæabo, illas petrumpam: non faxa, non ignes re-
vocabunt; illa percalcam, hos suppreßum ibo. Irra-
tiones etiam, contemptum, convita, falsas accusations
pro te lubens volens patiar; propter te, o eterna Sa-
piencia, fultus haberi non tantum non recuso, sed am-
bio; sed & verbera pro te & tela accipere affecto, mil-
lies pro te mori ardenter concupisco. Nihil nimis ar-
dum, nil nimis acerbum, nihil nimis difficile, nil erit
inexpugnabile. Omnia superabo, pervincam & expu-
gnabo omnia, te ducē & adjutore. Et quidquid per vi-
res non licebit, quocumque pedibus aut manibus per-
reptare non potero, illuc desiderio accedam, eō ex-
peditis cogitationibus pertingam, id voluntate fætem
& animo evincam.

Sed nunquid haec tanta desideria, si in opus prodeant, calum mihi referabunt? nunquid si haec omnia factis representare, aspectu Dei dignus ero? Ah! Domine Deus meus, si pariar & faciam, quidquid omnes unquam sanctiflimorum hominum passi sunt & fecerunt, quidquid etiam pati aut facere voluerunt, non tamen ideo dignus sum qui vel momento te fruar; quareminus ero, cum hac exigua & opere casla desideria tibi offero. Quibus ergo modis iter ad calum mihi expectiam: O infinita bonitas, si me misereri nolis, & cum est de me: in calum nunquam admittar, si tua misericordia excludat. Unicum ergo mihi asylum restat, unicum refugium ab ira tua & justitiae in me indignatione. Misericordia tua, Domine, Oceanus est & immensissimum mare, in hunc ego me Oceanum, in hoc mare præcipitabo, cum me voluerit mors de hoc vita colliculo dejicere. Sed etiam nunc dum colliculum hunc occupo, in inexhaustum tuum, & Deus, infinita misericordie pelagus me abficio, certa spe, in his aquis tutum me fore ab inferorum incendiis. Clamo igitur cum Davide:

Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.
Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele
iniquitatem meam.
Sed & in extremis meis angustiis; in supremâ & ultimâ
vita mea horulâ, cum animâ meâ jam jam erit è veteri
sua tabernacula migrandum, hoc ipsis pro me clamare
volo singulas respiraciones meas: inqâ jam superfestes &
fanus deliberatissimè & ardentissimè volo, & jubeo, ut
in ipsis mortis meæ momento, aut proxima ante illud
tempore, singultiens spiritus meus, tam Angelis quam
hominibus vel singultiendo significet, se ad te, ô Deus,
clamare, neque verò aliud quam hoc ipsum;

MISERERE MEI DEVS, SECUNDVM MAGNAM
MISERICORDIAM TVAM.

§. 46. *Ægrotus cum Deo pacificatur.*

• **S**ummum illud ac pñè ultimum Ecclesiaz Africanæ decus, Fulgentius, Ruspensis Pontifex, doctrinæ & vita sanctissimoni conspicuus, sepruginta diebus ante obitum, assiduè ingeminabat has voces:

Domine, da mihi modo patientiam; postea indulgentiam.
Hoc vir sanctissimus contra vim morbi, velut scutum
objiciebat. Imo quod vehementius urrebat dolor, eod
dentiis precabatur hic praesul:

Patientiam, ô Domine, patientiam; postea da indulgentiam. Hoc est cum Deo suavissime pacisci, nec premium ante labore, nec triumphum cupere ante victoriam, nec amoenissimum montis jugum sine fidore velle consondere. Obiit Fulgentius ipisi Januarii Calendis, novum utique annum exorsus in celo nunquam finiendum.

Beatus Richardus Cicestrensis Antifites, illi alius tam
benignus, sibi rigidus, qui tria millia pauperum pane
unico refecit, qui non hispido solim cilicio, sed & ferrea
corpus loricâ domuit: hic in fatali morbo, jam ultima
linea admotus, illud Christi Domini cibetum re-
periit:

In manus tuas, Domine, commendabo spiritum meum.

Subinde & Matrem Domini his vocibus inclamabat:

Maria Mater gratiae,
Mater Misericordie

Mater Misericordia,
Tu nos habes in misericordia tua.

Tu nos es b hoste protege,
Et hora mortis suscipe.

Inter quas voces animad rem dedit Conditor. Nimirum quibus dura vita est, vix dura mors est. Et quemadmodum mori, poena improbis, sic portus est probis, & ingressus ad immortalem vitam. Ita mors invitis imperat, volentibus servit.

¶ 47. *Deo gratias, assiduum sit agroti canticum.*

Virgo beatissima, Domini mater, MARIA, ne un- Bonav. de
quam Deum benedicere cessare, uti Bonaventura Christi
tia soquitor, illud unum in ore semper habuit: *Deo gratias*. cap. 33.
Neque aliud ferre responderemus. *Colita est*, quam hoc
ipsum, *Deo gratias*. Hanc loquendi consuetudinem Ec-
clesia in tali auctore pie reverita, suis omnibus voluit
esse uirtutissimum. Hinc illa Christianis olim, uti jam *Vide hic e. 3.*
Religiosis, in omni salutatione & congregatu familiaris *§. 21.*
Rox: *Deo gratias*.

Divus Cyriacus cum à Proconsule Galerio interro-
gatus brevissimè respondisset, recitata tandem è tabellā anno 261.
contenti Thaſcium Cyriacum gladio animadverti placet: num. 30.
lxxi Cyriacus, Deo gratias. Spiculatori verò aureo vi-
giti quinque numerarii iūſiū a suis diaconis. Laurentius
Martyrum antefigurans, in candente craticula afflatus
statas egit. Thelica quoque fortissimum martyrum dum *Idem tom. 2.*
angulis lacerat, hoc ipsum inter carnificum tabiem *anno 303.*
geminavit: *Deo gratias.* Euplius etiam martyr, qui de-*num. 39.*
sum suspenſo ad collum Evangelio plexus eſt capite,*anno 1465.*
euplius iteravit hoc unum, *Deo gratias.* Bonifacius istidem
martyr, in favissimis cruciatis: *Gratias, inquit, tibi*
go, Domine **I e s u s**. Beata Clara continuo viginti
et annis, morbo inatabescens, afflida *Deo gratias* re-
lit. *Anima que beneficiis, impingebat.* Veriſtimum dixit *Prov. 6. 11.*
Augustinus: *Quid melius & animo geramus, & ore proma-*vers. 25.**
us, & calamo exprimamus, quam Deo gratias? Hoc nec *Tom. 2.*
brevius, nec adulterius, nec intelligi gratius, nec agi fru-*epif. 77. at*
tus poteſt. *Deo gratias, qui te tam fidelis pectore deditavat.* *Avel. Pon.*
c. In adversis, inquit Chrysostomus, infideles maledi-*To. 4. hor. 8.*
c, Christiani gratias agunt. Vide quanta sit hac philoſophia in c. 3, epif.
a, cum Daun lecifas, diabolum pudescat, quod male fa- ad Colos.
ep. 3, nihil esse facit. *Nam & tu simus gratias agi, & Deus mihip. 1159.*
orem amputat, & diabolus absedit. Nihil hac lingua san-
us est, qua in adversis Deo gratias agit. *Ceteri non eſt inferior*

Æternitatis Prodromi Caput II.

De Patient. lingua Martyrum; utraque pariter coronatur. Tertullianus A cap. 13. Jobum commendans: *Cum ille homo inquit, ad omnem acerbum nuntium, nihil ex ore promeret, nisi Deo gratias.* Unum Deo gratias in ærumnis dictum quantum valeat. Joannes Avila peritissimus interioris hominis magister, dicere solebat: Plus valet in ærumnis & doloribus unum Deo gratias, quam sex millia in rebus prosperis & bonâ valerudine. Nam Deo gratias agere, inquit, tempore consolatiōis, est omnium; atqui tempore calamitatis, propriè proborum. Quare, mi optime ægrote, per tuam te salutem oro sic animum, sic linguam formam, ut quo pejus tibi est, hoc tu promptius dicas: *Deo gratias.* Tum deinde imitator crucifixi Domini censeberis, cum etiam in doloribus audebis dicere: *Festidit vexent, mægros angant, desit plurima; Deo gratias.* Saviant dolores, augeantur Gratiarum cruciatas, tormenta crecant, *Deo gratias.* Dicerepar, dicitio inter lanier, occidat; *Deo gratias.* Haec voces celum penetrant, aduersa est haec musica Deo gratissima; gratiarum actio inter aduersi vers & tormenta. Ad hoc hortatus Paulus: *In omnibus, Deo gratissima.* inquit, *gratias agite: tam in morbo, quam in valerudine.* 1. Thess. c. 5. commoda, tam in inopia, quam in copia, tam in perturbatione quam in tranquillitate, tam in adversis Morbus est quam in prosperis. In omnibus gratias agite. Non enim majus beneficium, iudicium, plerumque majus beneficium Dei est, neficium, morbus, inopia, soluti defixio, honoris privatio, quam si omnia ad notum fuerint. In omnibus ergo agendum gratias. In quæcumque ments pœnitione sit ægrotus, dicat tamen: *Benedicam Dominum in omni tempore; Psalm. 53. v. 1. per laus ejus in ore meo.* Nullum si pœnitentium, nulli sine dolores, in quibus ægroti grave sit dicere, *Deo gratias.* In omnibus gratias agite. Tanquam gratiarum actio nobilior, tanquam patientia est glorioſior, quod morbus aut dolor vehementior.

§. 48. Ægroti vox in Deum fiducia.

Mori est serium est negotium, & pars minimè ludicra. C Et mero possum ex ægroti quæsi: Vixit te forum æternitatis alegre committere? Viam inis & longam & ignotam, & quod pervenies? His optimè responderit aeger qui non miserorum illud multitarit: *Debo, Cogor.* Sed illud potius ero. A mente dixerit: Spissitum meum Deo meo libens volens impendam: ita me committo æternitati, ita keru abeo.

Sic prorsus, sic & sani sentiant, præsertim ii qui velut moribundi obeunt. Ex horum numero recte quis dixerit: Jam pridem mori copi, jam morior, jam delibor & consumor, jam iter ad æternitatem insisto. Et quia Dei misericordia finem nescit, & mensuram omnem exceperit, sic pergo intrepidus: *In te, Domine, speravi, non confundar in eternum (sic spero) in eternum, in eternum.* Et quamvis è divinis paginis mille me oracula confirmant, largissimam tamen rationis lucem, quam hic Romanus sapiens alligat, non sperverim. Quid de morte, & vero etiam quid de redditu à morte ad vitam, sit sentiendum, à priscis sic docemur.

Cum venerit dies ille, qui mixtum hoc divini humaniæ fecerat, corpus hoc, ubi inveni, relinquam: ipse me Deo reddam. Nec nunc finis illi sum, sed gravi terrenoque detineor. Per has mortalæ ævi moras, illi meliori vita longiorique proluditur. Quemadmodum novem mensibus nos tenet maternus uterus, & preparat non sibi, sed illi loco, in quem videtur eniit, jam idonei spiritum trahere, & in aperto durare: sic per hoc spatiū quod ab infantia pater in fæcūtum, in alium naturæ sumimur partum. Alia origo nos expectat, alius rerum status. Nondum celum, nisi ex intervallo, pati possumus, prouinde intrepidus horam illam decretoriam proficere: non est animo supraemum sed corpori. Quidquid circa te rerum vides, tanquam sarcinas non aportandas aspice. *Transfundum est.* Dies iste quem tanquam extremum reformidas, æterni natalis est. Depone onus.

Seneca epist. 102. post med.

Spatium ab infante in senectute in aliud naturæ partum nos sumit. Vitæ dies extremus, æterni natalis est.

Quid cunctarū? tanquam non prius quoque, relicto, in quo latebas, corpore exieris? Hæres & relutariis: um quoque magno miseri matris expulsum es. Gemis, ploras: Nascentis & hoc ipsum flere, nascentis est. Sed tunc debebat est flere, ignoscis; rudis & imperitus omnium veneras, ex maternorum viscerum calido mollique fomento emulsum efflavit aura liberior. Deinde, offendit dura manus tæsus; tenetque adhuc & nullius rei gnarus obfutuisti inter ignora. Nunc tibi non est novum separari ab eo, cuius ante pars fueris: æquo animo membra jam supervacua dimisit, & itud corpus diu inhabitatum pone. Scindetur, obrutur, abolebitur. Quid confrustraris? ita soler fieri. Pereunt temper velamenta nascentium. Quid ita sic diligis, quæ tua? istis operatus es. Veniet, qui te reveler dies, & ex contubernio feci arque oolidi ventris educat. Hinc nunc quoque tu, quantum potes, subvola: utique etiam necessariis, quæ cohærebunt, alienis. Jam hinc altius aliquid sublimiusque meditare. Aliquando B tibi naturæ arcana retegentur, discutier ita caligo, & lux undique clara perceperit. Nulla serenum umbra turabit; aequaliter splendebit omne calidat; dies & noctis æstini vices sunt. Tunc in tenebris vixisse dices, cum totam lucem totus aperies, quam nunc per angustissimas oculorum vias obscurè intueris, & tamen admiraris tam procul. Quid tibi videbitur divina lux, cum illam suo loco videris? Hæc cogitatio nihil sordidum in animo subsidere finit, nihil humile, nihil crudele. Deum omnium rerum illi testem ait. Illi nos approbari, illi in futurum parati jubet, & Æternitatem propone. Æternitas, quam qui mente concepit, nullus horret exercitus, mœte conterret tuba, nullis ad timorem minis agitur. *Cepit nullos exercitum.* Quid quæsio sancti Christiani? Hæc cogitemus, hec meditemur. Nemo bonus male moritur, nemo malus, bene. Brevis ad Æternitatem via est mors.

§. 49. Conflanter.

C Onstante, obsecro, confanter. Nulla est patientia, si desit Constantia. Sed erit qui dicat: Hæc patientia si jam altera, jam tertia, jam quarta vel quinta, jam non deficit contra hebdomas est, quæ decumbo. Objicit aliud: Hic statia, jam sexus, jam decimus, jam decimus sextus mensis agitur, ex quo male habeve copi. Non deerunt qui querantur jam se altero, jam tertio, jam octavo, jam decimo tertio anno, & pluribus in morbo esse. O Patientis boni! non valde patientis est animi, ad calculum tam animi non exactum, dies, & menses, & annos revocare. Durate, est ad calquatio, durate & vosmet rebus servate secundis. Verè culum dies patiens, esti annos plurimos decubuerit, Temporis punctum est, inquit, quo morbus me tener, cum æternitatem speo. Omnis labor brevis est, requies semper. Fuerunt qui pene tamdiu agrotarunt, quamdiu vixerunt.

Beatus Servulus, qui Gregorium Magnum habet encomiam, a primâ atate usque ad finem vitæ plurimis annis paralyti detinebatur, ita quidem ut nec manum ad os mouere, nec in alterum se latus versare potuerit: nihilominus tota pænibet Biblia memoria mandavit audiendi. Istitus vivere quid erat, nisi diu mori? Dümque sic quotidie tot annis moreceretur, illud unum, *Deo gratias,* assiduè usurpabat. Huic omnes in morbo anni, licet tam arumnois, nihil esse vidi sunt ad æternitatem.

Beata Lydwina virgo Schiedamenis, ipso tringitæ octo annos diversis morbis conficitabatur, mendicant. *Sen. Lydwina. da. Ita Zoch.* Lippelso, & retri dixit: mori quam vivere, tot illis annis quos *trans 14.* inter gravissimos, inauditos, & pene continuos dolores *April. obiit* exegit. Omnis cruciatum varietas in illam conjuravit. *hæc virgo.* Annis tringita vix tantum panis comedit, quantum viro robusto in triduum sufficerit; vix etiam tribus noctibus aliquid quietis cepit. Accessit ad tantam morbo *anno 1433.* *De quo, hoc cap. 2.* rum saevitatem extrema paupertas, gravis & ipse morbus. *In hac*

Æternitatis Prodromi Caput II.

63

In hac arumnatum congerie Lydwina hoc unum assidue prosumtavit: *O bone JESU, misere mei.* Huic etiam virginis trinita oœto anni per maximos dolores acti, vix punctulum videbant ad æternitatem.

*Sed est quæ & Servulum & Lydwinam annorum in morbo consumptorum numero supererit. Beata Coleta, virgo Corbejana incredibilem dolorum vim annis amplius quinquaginta patientissime suffinit. Subinde oœtudo toto vix horulam unam dormivit. Festis ac dominicis diebus dolores plerumque augebantur. Quandocum tam corporis quæm animi ægritudine quætiebatur. Et quod illa singulare Dei favore interpretabatur, omnia sanctorum martyrum tormenta sanè horrenda gradatim experta est, alius cruciatiibus super alios divinitus immisus. Inter hos illa saepius dixit: *O si ego una omnium febrium astus ac frigora pati possum! Theatrum esse cupio, in quo genus omne morborum ludus, ut inde Angelis & Deo spectaculum fiat. Leuctulus, aliorum agrotorum fomentum, clavis illi ac vertribus sparsus videbatur. Hanc illa formidabilem dolorum continuationem ac seriem, annis, ut dixi, amplius quinquaginta, admirabili patientia toleravit. Verum & huic virgini tot anni vix momentum visi sunt ad æternitatem. Potuit & haec virgo cum beato Bernardo dicere: *form. 14. in Opus meum vix unius est hora: & si plus, pro amore non can. med. sentio.***

Quare, mi ægrote, si dies & annos tui morbi computes, momentum voca; si patientiam atque constantiam, Beatorum æternitatem spera, labor est exiguis, brevis dolor, æterna merces.

§. 50.

VT tam sanus quæm ægrotus ea quæ sancte apud animum suum statuit, in opus possit producere, & verbis facere facta, sequentes orationes addimus, animo confirmando.

I. ORATIO.

Sanis, ægrotis, Moribundis aſſidue dicenda.

DVLICISSIME Domine JESU Christe, in unione illius charitatis, quæ teipsum Patri obulisti in mortem, offero tibi cor meum, ut de me & per me fiat beneplacitum tuum. Dulcis JESU, hoc beneplacitum tuum eligo & desidero, quantumlibet adversa, morbus & mors, infest, & me totum fidelissime Providentia, sanctissimæque Voluntati tuae committo. Spero enim, & rogo, ut me, & omnia quæ circa me sunt, tu dirigas ad gloriam tuam, & animæ meæ salutem.

II. ORATIO.

Ad conservandam cum divinâ Voluntate Conformitatem.

DOMINE JESU Christe, qui ad gloriam tuam, & salutem nostram lata permisces tristibus, & ad profectum nostrum secunda adversaque evenire permittas, bonitati tuae gratias ago, quod mei fueris recordatus, & hac exigua cruce servum inutilem visitaveris. Pero autem gratiam ut ex hac qualicunque visitatione tuâ, fructus & proventus, quem tu defideras, consequatur, neque impatientia vel ingratitudine meâ impeditur. Tuam, quæso, manum porrigitas, infirmo mihi, meque sicut Petrum Apostolum, cum mergi cepisset marinis fluctibus, potenti dextrâ erige, ne sub hac cruce labefactam & cōcidam. Quod autem potes, id velis etiam rogo, ut presentem & amarum, carnique molestum calamitem à me transferas, sicut Regem Ezechiam cum lacrymis orantem exaudisti, & letalitie morbo mirabiliter liberasti. Verumtamen non mea, sed tua (quæ semper justa est & sancta) voluntas fiat. Penes te stat omnis auctoritas de filiis judicandi arque decernendi, nec

Tom. I.

A quispiam te rectius novit, quæ pharmaca morbis nostris curandis convenient. O mi amantissime Pater, argue, corripe, castiga, ure, leca hoc tempore, ut in æternum parcas, neque in furore tuo peccata nostra inferni flammis exuras. Scio multis prodeſſe vigam tuam, cum dilectos filios corripiſſe, & corripiendo purgas, exerces, probas, priuſquam electos corones. Paratam cor meum Deus, paratum cor meum, quomodo & quandiu tibi placuerit, neque virga tuæ paternæ subjici meamque patigiam in cruce probari. In te Domine speravi, non confundar in æternum. Me totum sanctissimæ voluntati tuae submittio, arque committo. Etiam si me occideris, tamen in te vite fontem sperare non desinam. In manibus tuis, sunt fortes meæ.

III. ORATIO.

Ad acquirendam Patientiam.

NOSTRI Omnipotens Deus, quæm vile sit & fragile hoc manuum tuarum fragmentum, quod ex pulvere formatum, à levi vento concutitur, frangitur, & tandem iterum in pulverem evanescit. Adeo nihil est quod meis ego viribus fidam, qui carne contra spiritum semper relucante, tot sentio motus indignationis, impatiens, pusillanimitatis, diffidentiae, aliamque perturbationum, quando vel leviter tangor. Tuam igitur opem implor, celestis medice, divinum tuum pharmacum, quod PATIENTIA dicitur, mihi cupio communicari. Supremum nempe in morbis etiam acerbissimum levamentum est PATIENTIA.

Da mihi, quæſo, Domine, praesenti & æquo esse animo, ut velut ambidexter leta & tristia, suavia & aspera non aliunde quæm de paternis tuis manibus profecta fusciam, mihiq; divinitus esse immissa certissimè credam, quoniam ad filiorum tuorum exercitationem ac profectum dirigis omnia.

CODECAT me, obsecro, spiritus tuus, quo confortante possumus omnia, ut sciām animam meam in patientia possidere usque ad mortem. Tu es Dominus qui aculeos & dolores omnium & singulorum laborantium consideras: ego verò licet nondum ad sanguinem usque restiterim, tamen carnis imbecillitatem & recalcitrantis naturæ vim ſæpe vel invitus exerior. Tantò igitur magis adjuva, Domine, imperfæcum meum, ut virtus in infirmitate perficiatur, & ego sincere restari possum, Virga & baculus tuus ipsa me confortata sunt. Adhæc grātia tua duce relpcionem ſæpe in faciem Christi mei, & filii tui crucifixi, qui se patientibus omnibus absolutum PATIENTIA ſpeculat & exemplar præbat. Sed & lebæſimi ac fidelissimi amici tui in cruce meâ me confortant, qui tanquam aurum in ardenti fornace à te probati ac purgati, atrocissima quæque supplicia pro te, ut patientissime, ita & fortissime perurerint, tantò nunc Capiti finaliores in celestibus delitiis, quanto antea patientiores fuerint in gravibus tormentis.

IV. ORATIO.

Ad augendam Patientiam.

VITA hæc nostra peregrinatio est ab exilio ad patriam. Et ne detineat nos amœnitatis viæ, quo minus ad te, DEVS, recte & celester contendamus, excitas nos stimulis, & spinis pungis, ut concupiscamus requietum & finem itineris. Sunt ergo morbi, flatus, luctus, moror, adversa omnia, velut calcaria quibus segnis hic equus, vel verius, asinus urgetur, ne semper in viâ subsistat. Fac nos, Domine, obliuisci viæ, meminisse patriæ, atque si adjicias pondus adverorum, adde etiam robur ne succumbamus oneri, ad te perpetuò intenti & erecti. Ceterum, tua, Domine, sunt omnia; fac de omnibus sine exceptione, quod inscrutabili tuo iudicio vi-

F 2

fum

sum fuerit, hoc uno dempto, ne me tibi inimicum esse
patiaris.

V. ORATIO

Resignationem sui in divinam voluntatem complectitur,
e Ludovico Blofio.

Dilectissime Domine Deus meus, memor esto, quæso, benignè considera me pauperem creaturam tuam esse, te vero Dominum & creatorem meum. Ecce ego me in æquissimum judicium tuum offero & gratissime voluntati tue integrè resigno, paratus hunc & alium quemvis cruciatum, quamdiu tibi placuerit, sustinere. Uttere me sicut vis, in tempore & æternitate. Quidquid tu pater caelestis in me & de me facere decreveris, facito, nam ad omnia quæ possum humilitate, me to um tibi offero, trado, & resigno. Libenter patiar pro te quidquid super me venire volueris, indifferenter enim volo de manu tuâ bonum & malum, dulce & amarum, latum & triste suscipere, & pro omnibus gratias agere. Custodi me solum, ô Deus, ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum, dummodo in æternum me non projicias, nec deles de libro vita, non mihi nocebit quidquid venerit tribulationis super me. Adeo mihi Domine JESV, in omni loco & tempore, siquæ hæc mihi consolatio, libenter pro te velle carere omni humano solatio. Et si tua mihi defuerit consolatio, tua voluntas & justa probatio erit mihi pro summo solatio. Sit nomen sanctum tuum nunc & in æternum super omnia benedictum.

VI. ORATIO

Iusdem sensus, sed brevior.

O Amor ineffabilis, ô dulcissime JESV, Deus meus, si mihi dares optionem & promitteres, quæcumque peterem, te daturum, non siud peterem, quæm hoc ipsum quod patior, hoc milles peto, ut laudabilissima Voluntas tua secundum optimum benefacitum tuum in me, de me, per me, & in omnibus semper fiat.

Hic legi possunt in Imitatione Christi lib. 3. c. 29. & c. 30.

VII. ORATIO.

Litanie Agrotis & Moribundis accommodata
e sacris litteris.

K Yrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison, Christe audi nos, Christe exaudi nos. Pater de celis Deus, Fili Redemptor mundi Deus, Spiritus sancte Deus, Sancta Trinitas unus Deus, Qui sanas contritos corde, Qui vulnus & mederis, Qui mortificas & vivificas, Qui deducis ad inferos & redicis, Qui orantes in suâ infirmitate curare confueisti, Qui propter misericordiam tuam magnam, salvos facis omnes sperantes in te, Qui Job ulcerare pessimo percussum sanasti, Qui Ezechiam ad te clamantem à morbo liberasti, Qui daemonium à Sarâ depulisti, Qui Tobiam lumen celi videre fecisti, Qui Chananeam pro filia deprecatem exaudisti, Qui locrum Petri à febri liberasti, Qui mulierem spiritu infirmatam annis octodecim inclinatam, ad sanitatem perfectam erexit, Qui filium Principis jam mori incipientem à febri salvasti,

A Qui puerum Centurionis verbo sanasti, Qui paralyticos & leprosos curasti & mundasti, Qui à spiritibus immundis vexatos & obsecros liberasti,

B Qui mulierem per taetum sambriæ rite à sanguinis fluxu sanasti,

Qui surdos audire fecisti,

Qui claudis gressum restituisti,

Qui mutorum ora aperuisti,

Qui cæcos illuminasti,

Qui omnes infirmos & agrotos tangendo sanasti,

Qui omnes oneratos & laborantes reficis,

Qui omnes languores nostros portasti,

Qui filium mortuum matri vidua vivum restituisti,

Qui filiam Archisynagogi ad vitam revocasti,

Qui Lazarum quætriduanum à mortuis resuscitasti,

Qui agrotos visitasti, & visitantibus præmia æterna promisisti,

Qui per umbram Petri multos ab infirmitatibus suis liberasti,

Qui per sudaria & hæmicinctia Pauli multos infirmos curasti,

Qui per ossa Eliazi mortuum ad vitam revocasti,

Deus adjutor & protector noster,

Suceptor & liberator noster,

Refugium nostrum, & cornu salutis nostræ,

Fortitudo & Patientia nostra,

Salvator & Redemptor noster,

Propitius esto, Parce nobis Domine,

Propitius esto, Exaudi nos Domine,

Propitius esto, Libera nos Domine.

Ab omni malo,

Ab omni peccato,

C Ab omni morbo & languore,

Ab omni impatientia & puerilinitate,

A peste & omni contagione,

Ab infidis diaboli,

A periculis mortis,

A doloribus inferni,

A subitancâ & improvvisa morte,

A damnatione perpetuâ,

Per tentationem tuam,

Per lacrymas & ærumnas tuas,

Per labores & fatigations tuas,

Per tristitiam & tedium tuum,

Per pavorem & mœrorem tuum,

Per litim & famenem tuam,

Per agoniam & sanguineum sudorem tuum,

Per sacrofæcta vulnera tua,

Per pretiosum sanguinem tuum,

Per crucem & passionem tuam,

D Per mortem & sepulturam tuam,

Per glorioam Resurrectionem tuam,

Per admirabilem Ascensionem tuam,

In die iudicii,

Peccatores, Te rogamus audi nos.

Ut nobis parcas,

Ut nobis indulgeas,

Ut spatiu veræ pœnitentie nobis concedas,

Ut compunctionem cordis, & fontem lacrymarum dones,

Ut nos visitare & consolari digneris,

Ut sanitatem mentis & corporis largiaris,

Ut indulgentiam & remissionem omnium peccatorum impertias,

Ut gratiam & consolationem sancti Spiritus infundas,

Ut veram ac Christianam patientiam tribuas,

Ut nobis

Miserere nobis.

Terrogamus audi nos.

Aeternitatis Prodromi Caput II.

65

Ut nobis in omni tribulacione nostrâ succurras,
Ut nos in horâ mortis contra omnes infidias dia-
boli protegas,
Ut nos in tuâ gratiâ mori, & ad finem usque
perseverare facias,
Ut extrema nostra benedicas & sanctifices,
Ut spiritum nostrum in manus tuas suscipias,
Ut post obitum nostrum paradisi januas nos gau-
denter introire jubeas,
Ut nos exaudire digneris,
Fili Dei,
Agnes Dei, qui tollis peccata Mundi, parce nobis
Domine.
Agnes Dei, qui tollis peccata Mundi, exaudi nos
Domine.
Agnes Dei, qui tollis peccata Mundi, Misericordia nobis.
Christe audi nos.
Christe exaudi nos.
Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater
nostrar, &c.
¶. Salvos fac servos tuos.
¶. Deus meus sperantes in te.
¶. Adjutor noster esto, ne derelinquas nos.
¶. Neque despicias nos salutarius noster.
¶. Adjuba nos Deus auxiliator noster.
¶. Et proper gloriam nominis tui libera nos.
¶. Domine exaudi orationem meam.
¶. Et clamor meus ad te veniat.

O R E M V S.

Deus, qui Unigeniti tui patientia antiqui hostis sa-
perbiam contrivisti, da nobis quasumus, quae
idem pro nobis pertulit, dignè recolere, sicutque exemplo
eius cuncta nobis adversitatis aequanimitatem tolerare.
Deus, humani generis benignissime conditor, &
misericordissime reformator, qui hominem invidiâ dia-
boli ab aeternâ felicitate dejectum, unigeniti Filii tui
presto sanguine redemisti, vivifica nos famulos tuos
gratia tuae vigore, & jacentibus manum porrigi salu-
tarem: reple nos gaudio cordis & letitiae spiritus; ex-
pelle à nobis omnes hostiles infidias, & mitte nobis
medicum salutis, Angelum pacis, qui nos in angustiis
positos consolationibus tuis attollat, quibus in praes-
enti consequamur auxilium, & in futuro praemia ob-
tineamus aeterna.

Misericordiam tuam humiliter deprecamur, omni-
potens Deus, quae amissam gratiam nobis reconciliere,
aque munus patientiae in illatis omnibus, semper &
ubique protegendo imperiat. Deus, sub cuius nutibus
vita nostra momenta decurrent, suscipe preces
humiliter ad te clamantium, ut de omni adversitate
& aggritudine liberati, perpetuâ te gratiarum actione
laudemus. Per Dominum nostrum JESVM Christum
filium tuum, &c.

VIII. O R A T I O.

*Ad stabiliendam humane voluntatis cum divina
conformatatem.*

Odulcis JESVS, neque vitam, neque mortem,
sed tuum beneplacitum desidero, te expecto:
fiat mihi secundum voluntatem tuam. Si vis ut mor-
iar, dulcis JESVS, suscipe spiritum meum. Et licet
ad vesperam venerim omnium novissimus, da mihi,
ut tecum, & in te requiem accipiam sempiternam.
Si verò vis, ut diutius vivam, dulcis JESVS, hoc
propono, & pro hoc gratia tuae suffragium rogo,
reliquum vitæ meæ corrige, atque in holocaustum
tibi totum offerre in gloriam tuam, & secundum be-
neplacitum tuum.

Tom. I.

A

I X. O R A T I O.

*Ad hoc idem impetrandum, quod summè & unice
est necessarium.*

Domine JESVS Christe, obsecro te per amorem
quo omnium hominum onera portasti, ut facias
me onus tristitia mea cum gratitudine suscipere de
manu providentiae tuae, & de voluntate paterni cordis
tui, & pro tui amore, quando tibi placuerit, cum ple-
nissimâ mei ipsius resignatione, longanimiter sustinere,
ita dumtaxat, ut me tuâ gratiâ confirmes, ne unquam te
vel in modico offendam, aut à sanctissima voluntate
tuâ vel minimam recedam. Atque utinam possem om-
nium & singulorum, qui pro te passi sunt, hominum
pressuras solus sufferre, ut qualemcumque vicem Redde-
rem infinita charitati tuae. Eja benignissime JESVS, ita
quæso unias voluntatem meam cum sanctissimo bene-
placito tuo, ut aliud optare nequeam, quam quod tu vis.

X. O R A T I O.

Ad impetrandum Patientiam.

O Domine Deus meus, confiteor me non vixisse,
pro dolor, sicut debuissim & per gratiam tuam
potuissim. Unde jam toto corde doleo, & me non latet
dolere doleo. Obsecro igitur te Domine, & suppliciter
rogo, ut non facias mihi secundum peccata mea, sed se-
cundum magnam misericordiam tuam, que superat
peccata totius mundi. Tu Domine, qui exteñus flagella
irrogas, da interius indeficientem patientiam, ita ut laus
tua nunquam recedat de ore meo. Misericordia mei Domi-
ne, misericordia mei & adjuba me, sicut tu nosti quod mihi
necessa est in corpore & anima. Scis omnia, potes omnia,
qui vivis in seculorum secula.

C

XI. O R A T I O.

Post sumptam in mortuâ sanctissimam Eucharistiam.

Ad JESVS Christum mundi Salvatorem.

Gloria tibi Christe, qui in dulcedine tua pauperem
meam animam visitare & refocillare dignatus es.
Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum ver-
bum tuum in pace. Jam te teneo, dulcis amor, jam ultra
non dimitto te. Jam mundo & omnibus que mundi
sunt, labens valefacio, jam gaudens ad te venio, Deus
meus. Nihil amo, nihil, ô bone JESVS, me separabit
à te: tibi enim Christe coniunctus sum, in te vivam, in
te moriar, & in te, si volueris, in aeternum permaneo.
Vivo jam non ego, vivit verò in me Christus. Tadet
nunc animam meam vita mea; cupio disolvi, & esse
cum Christo: mihi enim vivere Christus est. Non mori
lucrum. Jam non sumeo mala ambulans in regione um-
bra mortis, quoniam tu mecum es Domine, & sicut
desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat ani-
ma mea ad te Deus: sicut anima mea ad Deum fons
vivum, quando veniam & apparebo ante faciem
Dei mei?

Benedic mihi, JESVS amantissime, & nunc in pace
dimitte me, quoniam verè tuus sum ego, & in aeternum
ultra nunquam dimittam te. O si felici tibi copulâ nunc
socier in aeternum, ô si rotus in te immergi, rotus absor-
beri & sepeliri in te merear, ô si anima mea inter am-
plexus tuos suaviter requiefcens absorbeatur tota in te,
& felicissime fruatur te Deo amatore suo. Quid mihi
jam ultra cum Mondo, mi amantissime JESVS? Ecce
nec in calis quidquam praeter te volui. In manus tuas,
Domine JESVS, commendo spiritum meum. Recipe
me, dulcis amor, ut in aeternum mihi bene sit in te, & in
pace suaviter in te obdormiam & requiescam.

F 3

XII. O R A-

XII. ORATIO.

Ad Beatisimam Virginem Mariam, matrem Domini.

OMNIS misericordia, mater æterni Regis, perver-
niant ad te preces meæ. Scio me peccatis meis
graves pœnas commeruisse, sed tamen imperia mihi à
Filio tuo misericordiam, ut antequam moriar, ex ani-
mo convertar, & sinceram agam pœnitentiam. O mater
Domini, affluite mihi & adjuva me patrocinij &
meritis tuis, in omnibus doloribus meis & præsertim in
ultimâ necessitate meâ succurre mihi. O mater affl-
itorum non me deseras in horâ mortis meæ.

Ad sanctissimos Angelos.

O Purissimi spiritus, Angeli beatissimi, affluite quæ-
so mihi inigranti ex hoc seculo, & potenter eripi-
te me ab immundorum spirituum infidili, & animam
meam in vestrum consortium assumite. Tu præcipue
Angèle bone, qui custos es meus fidelissimus, defende
me in prælio, ut non peream in tremendo iudicio. O
vos omnes sancti Angeli Dei, vestris obfectoribus interces-
sionibus defendar, ut infernali canis mihi non noceat,
& ut anima mea ad suum Creatorem pura perveniat.

Ad Patronum, aut Patronos celitus.

O Patronne optime, sancte N. Nam in te spem ali-
quam subdidii & confidentiam collocavi. Tuis
obsecro deprecationibus apud Deum, & nunc mihi
adhis, & præterit in extrema necessitatibus articulo. Im-
petra mihi quæso benignam sententiam, ut à judice
meo audire merear: Veni benedicte Patris mei, accipe
regnū quod paratum est ab initio Mundi. Ut ita tecum
ò sancte N. communem & immortalem Domini
glorificem in secula seculorum.

CORONIS CAPITIS SECUND.

ad Letitorem.

HEC cō diximus, sanis & ægrotis partim recte-
an-
dis ut respirent, partim excitandis ut vigilent, partim
roborandis ut rasscant, ad omnem mortis occursum
parati. Cuncta profecto experiri præstat, quā mori-
mors mala
rrorum
peccatum
error est.
Itaque nunc moribundos accedimus, & iis docu-
menta scribimus, non ut ea tunc primum legant, cùm
moriendum, sed ut à sanis lecta profint moribundis.

CAPUT III.

Moris memoria repræsentatur
moribundis.

§. 1. Ars bene moriendi compendo traditur.

NESCIRE mori, inscitia omnium miserrima est. Ut
ergo id dicamus, quod tota vita discendum est,
quique postquam obseruanda sunt, quæ mortem
faciunt bonam.

Primum, *Animus liber & intrepidus*. Res summi
momenti hoc est, & ex quo pendeant cetera. Magna pro-
noxi satiatio est, rem omnium charissimam tan-
tum prompte dedisse. Ideo David: *Voluntarie, inquit, sacrific-
p. 15. 2. 8. abo tibi*. Nihil hinc aquæ Deo placet, & hominem juvat
quam imperterritus, liber, promptusque animus, & ge-
nerosus in Deum fiducia. Tergiveratio hac in re signum
est voluntatis humanae cum divina non contentientis.
Ergo, si aliquando, cur non modo? Huic animo ad
prompte moriendum comparando facit singularis af-
fectus ad Domini Passionem, quæ singulis diebus Venetis,
certis precibus ac operibus colenda.

A Alterum, *Testamenti ac debitorum expeditio*. Error est 2. Testa-
mento non cogitare, nisi cum mors in fori-
bus est.

Diffpone de bonis, dum adhuc mentis tue es.

debitorum

expeditio.

Vet. Iamb.

In iis porro legandis qua nostri arbitrii sunt, regu-
lam dñus Ambroxi hanc suggerit: Fides sincera sit,
& providentia perspicax: fœu, Charitas cum pruden-
tia, prudenter cum charitate. Videat etiam qui dat
eleemosynam, aut dari curat, ut apud Deum bono lo-
co sit, & in gratia.

Tertium. *Cura salutis unica*. Hic illud maximè locum 3. Cura fa-
habet: *porro nunc est necessarium*. Beatus Augustinus
exemplar bene morientium, decem ante mortem die-
bus neminem ad se admisit, nisi statu horâ medicum,
& cum qui cibum deferret; ipse in continuas preca-
tiones, genitrus, lacrymas effusus, cum Deo de vitâ suâ
pertraetabat, monebatque nos alios omnes his verbis:
Nullus Christianorum hinc emigret sine dignâ & competenti
pœnitentia.

Quartum. *Sacramentorum trium petitio*, nimurum 4. Sacra-
Confessionis, Communonis, & extremae Unctionis, mentorum
Non cogi velit ægrotus, sed ultiro hac petat, nec eo rem
differat, dum animus in extremis labris hæserit. Multi
malè moriuntur, quia videri nolunt brevi moriuntur. In iis nego-
hoc negotio salutis diftulisse, semper fuit noxiū. Ergo
qui de malè actis serio vult dolere, maturè doleat. Hic
crebra & robusta Cogitatio locum habet, de quâ consule
Bellarmiñum, de arte mor. lib. 2. cap. 6. mibi pag. 181.

Quintum. *Suimes in divinam voluntatem oblatio quæm* 5. Suimes
integerrima. Animus intrepidus forsitan non aequæ ab omni-
nibus exhiberi potest, sed animus cum divinâ voluntate
confidentis a nemine non potest. Quocirca milles, regerima
etiam uno die, repeat ægrotus illud Christi Domini:
Ita Pater, quoniam si fuit placitum ante te, Ita Pater, Ita
mi Pater &c. Vix perire potest, qui suum sibi judicem
tam efficaciter conciliat, ne pereat.

§. 2. Tempus male perditum, quomodo recuperandum.

A Missum tempus quisquis revocare cupit, avertat
se totis viribus, ab omni loco & tempore, sive in
illud Æternitatem Nunc recipiat, in quo Deus: hic in Deo
deperdit omnia reperiuntur; hic in Deum homo se
immetat hoc modo:

O Æterne Deus, utinam, ô utinam omni eo tempore,
quod à mundi origine ad usque finem durabit, tam
pure, obdienter, & sancte vixissem, sicut omnes ii
homines vixerunt, qui in omni virtutum exercitio, in
ætumnis & laboribus affiduis tibi placuerunt. Uri-
nam ex gratitudine & amore in te, omnes pelagi
undas per oculos meos deducere, egenos omnes
opportune juvare, mestos universos consolari, & te
Deum meum iis laudibus, eoque amore prosequi
possem, quo te Beati omnes; & Angelii tui prole-
quuntur. Hæc enim omnia, Domine, amoti tuo
promptissimè impendere par erit. Nunc autem, mi
Deus, misericordie mei, sicut fuis, & sicut sis.

De his talibus jam olim plenioriavit *Psalographus*: p. 72. v. 10
Et dies pleni inventur in eis. Pleus dierum moriar, in-
quit Gregorius, qui per hac transiunt tempora, id quod
non transit, operatur. Amissas horas reparavit, qui ami-
sile sincere doluit.

§. 3. Brevis vita quomodo extendenda.

BONÆ mentis homini videndum, non quamdiu ju-
vat, sed quamdiu oportet. Sapientia clamat: *Con-
sumat in brevi, expedit tempora multa*. Bene multa, quia
& universa complectitur. Quomodo enim non explicat Bernard.
vit omnia tempora, qui transit ad æternitatem? Quanta
fanæ tempora non longevitatem sed longaminitatem, hoc
est, non annorum ferie, vel dierum numero, sed mentis
devotione, & inextinguibili semper proficiendi deside-
rio

Æternitatis Prodromi Caput III.

67

rio percurtere potuit, tanta sibi in meritis non immeti-
rò vindicavit. Retinet quippe virtute quod amisit in
tempore. Meritò multorum, inò omnium temporum
recipit vicem, qui nullo tempore voluit mutare bonam
voluntatem & Intentionem. Itaque indefessum profi-
ciendi studium, & jugis conatus ad perfectionem, per-
fectio reputatur.

Bona vo-
luntas non
mutata re-
cipit om-
nium tem-
porum
vicem.

§. 4. Finis rerum omnium; eternitatis nullus.

A pud moribundum etiam hilarescere, & lètum ca-
nere quid vetat? præsertim si id ex usu nostro sit.
Beatus Jacobonus vir festivâ sanctitate prædictus, ver-
culos scriptis, quibus mundi deliria, & mortis præcipitia
non illepidè descripsit; ex iis & hi sunt.

1.
Cur mundus militat sub vanâ gloriâ,
Cujus prosperitas est transitoria?
Tam cito labitur ejus potentia,
Quam vasa fragili, qua sunt fragilia.

2.
Dic ubi Salomon olim tam nobilis,
Vel ubi Samson dux invincibilis;
Vel pulcher Absalon vultu mirabilis,
Vel dulcis Ionathas multum amabilis.

3.
Quo Cesar abiit celsus imperio,
Vel dives Epulo totu in prandio,
Dic ubi Tullius clarus eloquio,
Vel Arioforeles summus ingenio?

4.
Tot clari proceres, tot rerum spatiæ,
Tot ora præsum, tot regna fortia,
Tot mundi principes, tota potentia,
In iœli oculi clauduntur omnia.

5.
Quam breve festum est hac mundi gloria,
Ut umbra homini sunt ejus gaudia,
Quæ semper subtrahunt eterna premia:
In iœli oculi clauduntur omnia.

Omnia hæc vera sunt, illud longè quam verissimum:
In iœli oculi clauduntur omnia. Vox beati Gregorii est:
lib. 15. mon. c. 2.4. Omnis longitudi temporis vita præsentis punctionum est cognoscitur, cum fine terminatur. Quod idem Gregorius con-
cap. 14. pog. firmans: Parum est, ait, quidquid finitur. Longum quippe nobis videri non debet, quod curia suæ temporis tendit, ut non sit: quod dum per momenta ducitur, ipsa hoc momenta sua que differunt, impellunt: atque unde teneri cernit, inde agitur, ne teneatur. Augustinus explicatissime, Totum hoc tempus, inquit, non dico ab hoc hodierno die usque in finem seculi, sed ab Adam usque in finem seculi, exigua guta est comparata eternitati. Rerum omnium exitus est, eternitatis nullus, heu nullus. In Orbe nihil est cui non suus immincat finis: convivia & choreæ finiunt, lusus omnis & ritus finiunt, nunquam finiet eternitas. Momento, ubi lusentur, sorbentur navigia; momento confertissima hilaritatis theatra corrunt: momento unico jucundum omne evanescit; unicum momentum, rerum omnium seculum est. Quid ergo tam vana seculum & brevia? Magnum animum delectare non potest, quod non durer. In iœli oculi clauduntur omnia. Quidquid ce-
pit, finit, sola non finit eternitas.

§. 5. Hominis moribundi consideratio.

Magister patientia Jobus: Lapiðes, inquit, excavant aquæ, & alluvione paullatim terra consumuntur, & homines ergo similiter perdes. Robur aſt eum paullulum, ut in perpetuum transfer: immutabis faciem ejus, & emittes eum. Quam non multis ceremoniis uitit Deus, hominem ex hoc in alium Orbe emissurus: immutat faciem ejus, & alio jubet proficisci. Tunc certè cum mors evocat, facies tota immutatur (& ut Hippocrates in suo

A prænitionum libello) sibi ipsi maxime contraria reddi-
tur: Acutus fit natus, oculi cavi & reconditi, tempora
collapsa, aures contractæ, auritum extremitates averse, cutis in fronte durâ & rugatâ, color totius faciei pallidus, cereus, aut etiam plumbaceus, niger, lividus, labra re-
soluta, pendentia, albicantia, dentes adusti, collum ex-
sum & gracile, mutata omnia, ita ut nova domini per-
sona videatur inducta. Sic ubi Deus hominis vultum
mutaverit, evitit eum. I. nunc homo, I. modò in domi-
nus eternitatis tuae. A tanillo mortis punculo, torfa-
culturum pendent volumina, nullis evolvenda fæculis.

§. 6. Stantes mortui.

Vespasianus Imperatoris scitum est: Imperatorem non decere nisi stantem mori. Ego dixerim, nec decere Christianum aliter mori quam stando. Sed quæ-
nam hæc optima standi ratio?

anno millesimo sexcentesimo quinto Viennæ ipsa Poggios l. 1.
B nascentis Christi nocte miles excubitor in lignac adicu- de miseria
læ, frigore obriguit, mane stans quidem, sed non vigilans lum qui hoc
repertus est, jam enim & noctis & totius vita vigiliam à se viximus
finierat. Simili fate alius quipiam obiit, gelu irideum aut.
examinitus, qui vivere desit ante quam equitare. Nam aut.
equus vita gnarus fideliter. Constantiam in publicum
hosipitum, perverxit suum dominum, sed mortuum. Q. Curt. lib. 8.
Cirrius attellatur, quodam ex Alexandri Macedonis cap. 9.
militibus applicato arborum truncis obriguisse frigore, lippeloo
eos tamen non viventibus solùm, sed etiam inter se col-
loquenteribus similes. Ue conspectos, durante adhuc ha-
bitu, in quo mors quemque deprehenderat.

Leodegarius martyr capite plexus erexit se, & ultra Lippeloo
horam immotus stetit. Petrus itidem martyr decusso z. Ottob.
jam capite, submissis genibus corpore reliquo manu Baron. 10. 3.
erectus. Sancta Ositha virgo regia suum ipsa caput jam An. 310.
amputatum recte trahit ad hinc vestigium incedens ad num. 10.
ædem Apostolorum ad tria pœna stadia tulit. Severinus Lippeloo
Boëthius & ipse martyr, cum regius spiculator vulnus ei Ottob. 7.
lethale inflixisset, ille utraque manu divulsum, caput Baron. 10. 7.
sustinuit, & interrogatus, quo percussus esset, respon- Anno 526.
dit: Ab impiis progressusque est in templum vicinum, num. 7.
ubi flexis ante aram genibus sacra percepit & paulo Sur. tom. 5.
post expiravit. Dionysius Areopagita inter primos Maximiani.
martyrum, caput suum cervicibus absclismum, suis ipse die 30. Sept.
manibus velut premium accepit, & obvia mulier in Thro. Bo-
manus tradidit. Idem hoc fecerunt & Diocletiani & Sur. tom. 5.
Saxaginta focii, quorum quilibet caput suum à cervi- zias de sign.
cibus resecatum, ad certum viæ spatium suis manibus Eccel. lib. 15.
gestavit. Atque hi profecti non tantum stantes sunt cap. 9.
mortui, sed & steterunt post mortem. His accen-
dus beatus Simeones, de quo Theodoretus admiranda Tibed. 26.
commemorat, que vita probavit exiit. Siquidem hic ibidem.
ipse Simeones ita mortuus est, manuque in statu animus quidem jam ce-
suo post mortem immobili: animus quidem jam ce-
lum penetrarat, corpus ab iniquilio suo desertum, ne-
scit quidem cadere lusitum, sed locum sui certaminis moi de
mole pressit erecta, tanquam si invicti athletæ victorias lippeloo
& triumphos loqueretur. Sic & Benedictus numero- 21. Mart.
fissimæ familiæ laudatissimus pater, animam Deo stans reddidit, verè magnus Imperator, qui, quod gloriosissi-
mum, in se maximam potestatem habuit, & seipsum inter spinas triumphavit eternâ victoria.

Christianum non nisi stantem decet mori. Standum Christianum & pugnandum est morienti. Recepit stetit, bene pugna. stantem mori de-
vit, quisquis Deo nixus, mori non timuit. cet.

§. 7. Ante mortem mortui.

Sapiens Alexandridæ dictum est: Moriendum esse, Cor. 1. 15.
antequam mori cogaris. Tarsensis Paulus, non semel dumtaxat aut sepius, sed quotidie mortuus est. De 2. v. 31.
scipio id affirmans: Quotidie, inquit, morior.

F 4

Gregorius

Gregorius Magnus, qui, quantò sublimius occupavit solium, tantò clariores lantitatis emisit radios; hic vigilansimus pastor sepius ante mortem fuisse mortuus videtur. Siequidem non multò ante obitum, suam ipse conditionem describens: *Me, inquit, amaritudo animi & astuta exacerbatio, atque podagre molestia sic afficit, ut corpus meum tanquam in sepulchro siccatum sit: unde sit ut jam raro de lecto surgere valeam.*

Coelius Medicus, jam morti vicinus, cùm à conjugi interrogaretur, *Cur ita clauderet oculos, etiam vigilius?* Respondit: *Cuperent eos affluere facere, ut diuini claudi optimus non molestè ferrent.* Optimum hoc genus mortis est, mortis oculos tunc praefertim claudere, cùm eos mortisera vobis quod. luptas illicit. O claudo & vel sic moreret, ne moriaris, quisquis pudicitiam amas. Sapientissime fuisse Seneca Lucilio: *Hoc denique tibi citra diem mortis praesta: moriantur ante te virtus.*

Epist. ad
Ruficannum
patri.

Epist. 27.
initio.

§. 8. A seipso sepulti.

Acuvius Tiberii Cesaris procurator in Syria, vino & epulis tam largiter sibi quodquid parebat, ut à cœna in cubiculum ferretur, inter famulorum plausum, qui ad symphoniam velut mortuo istud accinebant: *Vixit, vixit.* Quid hoc aliud erat, nisi quotidie seipsum effere, & leperile? Optime Seneca: *Hoc, ait, quod ille ex malo conscientia faciebat, nos ex bona faciamus, & in omnium ituri, leti hilarisque dicamus: Vixi. Crastinum si adjeccerit Deus, lati recipiamus, ille beatissimus est, & securus sùi possessor, qui crastinum sine sollicitudine expectat.*

Epist. 12.
med.

Cat. Rhodi.
gen. lib. 11.
Amig. c. 13.

* De p̄f. qui virus sepultus, iterum in auras emerit.
Greg. Tiro.
lib. 4. hist.
Franz. c. 11.
Viv. sepul-
sum ss.
Chrysanthus
& Davas.
S. Marcellus, S. Ca-
stulus, de quibus vide
Baron.

a Ferdinand.

Cassilius in
hjſ. S. Da-
minici Ep.
ord. Prædi-
c. part. 1. lib. 3.
c. 47. med.

b Rofveid.

lib. 11. mīh.

pag. 230.

c Palladius

cap. 13.

Heracles

cap. 32.

d Pet. Maj.

Epiſt. Indic.

Epist. 115.

viri

etiam p. 115.

virtus

Eternitatis Prodromi Caput III.

69

§. 10. Testimonia novem.

Verissime dixit Plinius Junior: Falsum est nimis quod creditur vulgo, testamenta hominum, speculum esse morum:

**D. Guar-
ninus l. 2.
Abominand
cap. 31.**

1. Ziska nota improbitatis miles, pelle suam tympano, carnes volucibus ac feris testamento legavit, similius suis praecepit ne templis aut monasteriis parcerent. Imperio hic nullo fuit opus; injussi & sponte animi hoc fecerunt heredes. Peste Ziska obiit anno Christiano 1424. Ita Tabula suprema affectus veros indicant.

**Eis. de vi-
ri illusfr.
Ciceron.
fina.**

2. Femina fuit qua felix sua testamento legavit quingentos philipeos, videlicet ut fons clavis semper mensa frueretur felis. O ridiculas hominum insanias, o quantum est in rebus inane! De Herode olim Augustus dixerat: Herodis ego porcius esse malum quam filius. Quis hic non simili voto precetur: Fuius ego feminæ felis esse malum quam famulus.

3. Illustris fænator morti proximus, Notario & testibus accitis, supremam voluntatem conceptissimis verbis sic scribi voluit: Corpus meum reddatur tibi, è quâ sumptum est: mea vero anima dæmonibus detur: Cohoruerunt amici ad tam diras voces; monuerunt, & increparunt. At ille iterum ac tertium: Mea, inquit, anima detur dæmonibus, quia injussa plurima corrasi. Iisdem debetur anima uxoris meæ & animæ filiorum meorum, qui, ut haberent quod in uestes, in epulas, in luxuriam insumerent, in fœnum tam varium me impulerunt. Iisdem debetur anima confessarii mei, qui tam miti silentio improbitatem meam animavit. Dixit, & efflavit animam. O miser! hæredes quidem habebis quos voluisti, funus autem & exequias, quales meruisti?

4. Divus Hieronymus heredum avaritiam perstringit hoc apolo: Procellus parentis sui mortem acero grunniunt flevit. At cum lectis testamenti tabulis, glandis acervum & aliquot farinæ modios sibi legatos audisset, obsecuit. Rogatus, cur tam subito fletum omnem comprimeret? Farina, inquit, & glandes os mihi obstruunt. Verè hic hæredis fletus, sub persona risus erat. Ea mens est hodie plurimorum hæredum; legata inhiant, suppelætilem aportant, mōnetam numerant, quidquid Manibus fiat legatoris: quiecat, ut meruit. Sed tabellas testamentarias sanctiores inspicimus.

5. Sanctus Hieronimus martyr, quarto die antequam ad mortem educeretur, marri & forori facultates suas, Rusticu autem, qui Ancyra Rempublicam aministrabat, suam manum jam abscessum testamento legavit. Sic Nicodemus Gamalieli ligneam Christi crucifixi statuam, legatum nobile reliquit.

6. Sanctus Hilarion cum annum ageret octogesimum, hæredem ex ase scriptis Hesychium, absentem holographâ hac scripturâ. Omnes divitias meas, Evangelium feliciter & tunicam saccineam, cucullam & palliolum Hesychio amantissimo relinquo. Hæc totius supellethilis nomenclatura.

7. Antonius Magnus testamentum nuncupavit in vita Ant. hac omnino verba: Locum tumuli mei, præter vestram dilectionem, nemo noverit. Vestimentorum autem meorum sit ista divisio: Melotem & pallium tritum, Athanasio episcopo date, quod mihi novum ipse detinat. Serapion episcopus aliam accipiat melotem; vos ciliicum vestimentum. Et valete vilæta mea, Antonius enim migrat. Vix verba finit, ruentibus in amplexum discipulis, pedes paullulum extendens, mortem hilari vultu admisit.

8. Sanctissimus Alexandrinus Patriarcha Joannes Eleemosynarius, ultimæ voluntatis tabulas in hunc sensum conscripsit: Gratias tibi ago, Deus, qui me morientem non nisi unum tremissum ex omni thesauro, quem habui, superesse voluisti. Cùm Alexandria me suum

A dixisset antistitem, inveni octoginta centenarios aurum: his addiderunt amici Christi pecuniam paenè innumerablem, quam onus, ut quæ Dei erant, Deo darem, in pauperes erogavi. Unde qui remansit tremulus, istud dandus est. Hic illud verissimum: Expeditissima testamenti ratio est, si priusquam finias, omnia in stipem conferas.

9. Hic addendum cuiusvis Christiani hominis testamnetum: solum mutetur nomen, annus, dies; cetera omnia omnibus sunt æqualia.

Ego Acharius Viator, curro ad aeternitatem ab anno 1581, à mense Augusto, à die 15. Augusti, & annos aeternos in mente habui. Nunc spiritum commando Deo; & quia rem suam terræ negare non possum, corpus tabi & veribus lego. E bonis nihil jam meum, nisi boga voluntas, quam mecum defero ad Dei tribunal. Cetera sic dispono:

1. Inimicis meis omnibus IGNOSCO de corde meo.
2. De peccatis meis omnibus sincere DOLEO.
3. Credo in Christum Iesum redemptorem meum amantissimum, & in hac fide Ecclesia sacramenta expo.
4. SPERO à Dei bonitate vitam aeternam.
5. DILIGO Deum meum ex toto corde meo, super omnia, & in sanctissimam Dei voluntatem me totum plenissime RESIGNO.

Valere, agorare, vivere, mori, quandocumque Domino visum, paratissimum: Fiat voluntas Dei.

Nisi Christianus quilibet, & vitam, & supremam sua sic ordinet, finalè vixisse, pejus mortuus fuisse; censendum est. Consummat hora mortem extremam non facit.

§. II. Epitaphia novem.

Epitaphia, Nevi superbi sumum, Plauti vanissimum, *Gell. lib. I.*
Pacuvii modestissimum scriptor Atticarum *No. cap. 24.*
Etiam proponit legenda. Nos ad alia.

C 1. In primaria Germania civitate duo sunt sibi proxima sepulchra: senis & juvenis, atque idem, quod multi putent, epitaphium habent. Senis tumulus hanc habet *Gen. cap. 5.*
Inscriptionem: ET MORTVS EST. Quod & Adami, pluribus & complurium aliorum cenotaphium est. Idem hoc *versibus.*
etiam juvenis tumulus inscriptum: ET MORTVS EST?
Sed observa Lectio, huic alteri additum interrogandi signum, quod à priore abest. Proinde prudens scriptor hoc voluit de seni dicere: Senex iste, plurimas aëstas, hiemis quoque plurima vides, tanquam ei mors parsuera videatur; expertus varia, per humanas demum miseras & ætrias fluxum, redactus est ad capulum, ET MORTVS EST.

At vero juvenis epitaphium, ET MORTVS EST?
sic interpretandum: Hic juvenis ab opibus, à formâ, à corporis viribus præfatis, Mulis & Apollini charus, Gratiarum & Fortunæ pullus, nondum annos viginti natus, mortis securus, tanquam immortalis, omnèque Parcas decepturam vixit, ET MORTVS EST?
Capularem illum senem esse mortuum pauci dolent, nemo miratur: florentissimum hunc juvenem à morte abruptum mirantur omnes, plurimi dolent. Ego mortuus est, querunt, tam formolus, tam vegetus, tam gratiosus juvenis? heu dolor! quā Parca nesciux illi parceret
Huic sepulchrali inscriptionem addo, inter ceteras non numerandam, ideo illam velut in marginem notas rejicio, curioso solū lectori spectandam.

Extrat epitaphium antiquum Bononiae, quod multorum fatigavit ingenia; verba epitaphii hæc sunt.

A M. P P. D.

Ælia, Lelia, Crispis, nec vir, nec mulier, nec Androgyna, nec puella, nec juvenis, nec anus, nec pudica, nec impudica, nec omnia, sublata neque fame, neque ferro, neque veneno, sed omnibus. Nec calo, nec aqua, nec terra, sed ubique jaceat.

Lucius

*Hieron. de
cimo com-
men. in
I. 1a.*

*Lippes 7.
Novemb.*

*3. Athanas.
in vita Ant.*

12. 52.

*Luna in vi-
ta Ioan.*

cap. 49.

Referend.

miss. f. 203.

Æternitatis Prodromi Caput III.

Lucius Agatho Priscus, nec maritus, nec amator, nec nescarius, neque marens, neque gaudent, neque flens, hanc nec molam, nec pyramidem, nec sepulchrum, sed omnia, scit & nescit, quid posuerit.

Hoc est sepulchrum intus cadaver non habens: Hoc est cadaver, sepulchrum extra non habens: Sed cadaver idem est, & sepulchrum sibi.

Sunt qui hoc enigma interpretentur animum hominis, alii nubium aquam, alii Nioben in saxum mutaram, alii alia. Commentarios in hoc epitaphium scripserint Joannes Turius Brugensis, & Richardus Virtus Basiliensis Jurisconsultus, Anglus, cuius liber editus Durrecht apud Joan. Leonem Beroe, anno 1618.

Sed mitramus has umbras & nebulas; feliciter exercetur ingenium in sole. Hæc autem ideo miscemus, nemeros luctus & pavores sedulo Lectori objiciamus, & ut subinde fesso fastidium detrahamus. Quod si mores spectemus & salubria mortuorum monita, en alius epitaphium, quod Neapoli tale visitur:

Hac mihi lapidea memoria posita est, in te, qui haec legis. Quisquis es, vigila dum vigilas; & in rem tuam maturè prope. Horas scit nemo. Vale.

3. Cajetæ brevem hanc inscriptionem saxum exhibet:

Fui, non sum: es, non eris;
Silvius Palladius,
Ut moriens viveret,
Vixit ut moriturus.

4. Non omiseri brevissimum illud, sed sensu non infuscandum.

Quod vadam nescio.
Invitus morior.
Valete Posthumi.
M. Posthumus Eques.

5. Pro ceteris sapere nos doceat, & vanam spernere, epitaphium hoc, viro religioso & gente nobili scriptum:

Heus viator, ad te & pelage; pauca te yolo.
Hoc saxum vivus m' intiro mihi posui, qui hinc angustæ jaceo,
& te hospes atque fatalem Angeli tubam in tenebris expecto.
At fors queris meam prospiciam? Ab Adami purpura serus
nepos sum. Fors rogas & patriam meam? Mundus fuit. Do-
ctrinam meam? umbra fuit. Famam meam? sumus fuit.
Ætatem meam? hec punctum fuit, aut paulo producitur
momentum. Noste vir & opes meas? Paupertas fuit. Honores
meos? Contemptus fuit. Libertatem meam? Obsequium fuit.
Votum meum? Mors fuit, & post mortem VERA VITA,
quem ego tibi, viator, tu mihi reciprocâ prece serio adprece
& abi, LETI MEMOR.

6. Addo m' etissimum illud & vere lacrymabile, fratis à fratre occisi epitaphium:

Heu, Heu!

Hic ante annos juvenis jaceo, morti ludibrium, Fratri fui-
nus, Patri moror, Matri lacrima, Mifis luctus, Iuvenibus
exemplum. Sequitur suffixum, Mibi tabum, cinis, nihil: Deo
quid? Ab! viator cur rogas? Eheu jam audiam quod timeo,
quod spero. Tu cras scies. Curioso civis abi.

7. Richardus de Marisco Dunelmensis antistes, funebrem epigraphen ipse sibi sanè piam scripsit, nec sine illius auctato leprose; inscriptione hec est:

Sim. Majol.
10.2. Canic.
fine libri,
mibi pag.
548.

Culmina qui cupitis, laudes pompsaque fitis,
Est sedata fitis, si me pensare velitis;
Qui populos regitis, memoris super omnia fitis,
Quod mors immittis, non parcit honore potitis.
Vobis prepositis similis fueram; bene fitis.
Quod sum, vos eritis, ad me currendo venitis.

Nempe hæc prisci seculi venustas amabilem spirat
simplicatem. Sed addo viri doctissimi monumentum.

A 8. Justus Lipsius è scriptis notus, è sepulchro cum vivis ita loquitur:

Quis hic sepulchrum, queris? Ipse edifferam. Nuper locutus & stylo & lingua fui, nunc altero licet. Ego sum Lipsius, cui littera dant nomen & tuus favor: Sed moriens ipse abiit, abiit hoc quoque; & nihil hic Orbis, quod perennet, possidet. Vis altiore vocem recuno loqui: Humana cuncta sumus, umbra, vanitas, & scena imago, & verbo ut absolvam, NIHIL. Extremum hoc te alloquor; Æternum ut gaudeam, tu adpre-
care. Iustus Lipsius vixit annos 59. Obiit anno Christiano 1606. ipsa die Christi moriens.

Ita demum docti indoctique, opulent ac pauperes, unum omnes habent epitaphium, quod illis Moses Gen. cap. 5. scripsit: Et MORTVS EST. Imperatores olim recens sapientia inaugurati rogabantur, quod faxi genus placet in sepulchrum. Ego pæne idem ex te, Lector, queror: Quæ forma placet epitaphii? Elige. Velis, nolis, hoc offici præstabant alii vel invito, & linguam apponent tibi mortuo, si vivus tacere malis quam loqui funebria. Unam insuper formam sepulchralis inscriptionis exhibeo, quam ego mihi, quam tibi, quam Christianorum plurimis accommodatam censeo, si paucula mutentur; ea hæc est:

Quisquis es, Lector, est quod ex te queram.

9. Nofin' quis hoc arcto subterraneo carcere habitet?
Ego, putredinis filius, & frater verium. Hæc stirps mea. Non
menum ne quare, evanuit cum vitâ, quam post lacrymas
& cunas in libris consumpsit, quos penè simul cum vitâ clausi.
Iam esti vivere, non deſti tamen vovere. Ab! hospes: quam
vellem plus virtutis, & minus me permissem vitius; quam cu-
perem, sepia ante mortem, siſſum mortuus affectui! Nunc
ista mihi non nisi optare, tibi & am preſtare licet. Quisquis es
(nam te non video in tenebris) dum potes, tuam ante mortem
mature morere. Hoc vita tua erit probatior, quod in illa ista
cæbrior. Vale, Lector, usque dum celi canat clasicum, ad
quod ut latus reviviscam, tu jam precare. Anno à pariente
Virgine 1617.

Sed ne istud nesciamus: Mortem beatam non facit. Mortem
cunt purpurae exuvia, non funebres pompæ, non te-
beatam gena holosericum, non longus ordo comitantium, non non faciunt
fexcentæ faces, non numerosa imagines, non inversi purpurae
clypei, non lugentes cognati, non vulgi præconia, non
conjugis lamenta, non funeræ laudator, nec defuncti
titulus in marmore vieturus, donec sua quoque lapidi-
bus mors veniat: sed virtus, sed animus inter morti mi-
tibus infrae & imperterritus. Bene vixisse, pulcherrimi & animus.
mum omnium epitaphium est.

§. 12. Cur equo animo moriendum, cauſe novem.

Caufa I.

A Nte omnia Servatoris tui mortem cogita, & tuam Caufa cur
feres æquissimum animo. Confer, obsecro, tuum
æquissimum animo moriendum.
D noſo diademate; cibos tuos cum ipsius felle, potum
tuum cum aceto illius; dolores tuos cum illius tormentis.
Tu inter amicos & solantes, ille inter inimicos & & tertiis cogitantes obiit. Tu inter tot auxiliæ manus, ille tatio-
desertus ab omnibus expravit. Pro tuâ valetudine tot
pharmacæ laborant, illius extremitate si ne quidem frigida
succurrat. Et ille tamen Dominus, & summus; tu ser-
vus, & quidem infimus atque vilissimus. Illi hac omni-
inſon & immerito, tibi tonitri evenient & meritisimo.
Quare quod conqueraris, fane non habes.

II. Maximus supræmi Regis favor est, Bona mors. 2. Bona
At bene mori, est effugere male vivendi periculum. mors.
Bene autem moritur, qui moritur libenter. Quis è rigido
strato non promptè surgit? si solum cunctantur qui
plumeo calore mollissi foti, ægrè deserunt calentem ni-
dum. Si tibi ægrè fuit in hac vita, quippe ni ad meliorem
lubens transfas? Si bene; tempus omnino est ut finias,

ne

Æternitatis Prodromi Caput III.

71

Mors felicium difficitissima.
3. Celitum invitatio.
Homini Deus se debitorum constituit.
2. Timoth. 1. vers. 12.

ne te prosperitas, ut multis, præcipiter, serâ quidem sed gravi ruina. Difficillima est mors felicium. Adrogum non pervenisset Cræsus, si non ad senium. Plurimi servorum, si in juventute, fuissent etiam in libertate mortui. Heu quot & quanti mortalium ad æternos rogos damnantur, quibus pueris aut juvenibus si vita mors rapuisse, contulisset celum.

III. Celites, & charissimi quique ad se nos invitant. Atqui, aïs, a locis & amicis abeundum. Improvidè: adeundi sunt. Parentes tui ubi? In celo speras, nonne? Sed & te quoque illuc perventurum. Multos tuorum seu amicorum seu cognatorum in celo esse non credis? Atqui & tu ideo vivis, ut eò è vivis ad nos transferaris. At hæc certa non sunt; sperata sunt tantum. Reæte. Neque enim quisquam sperat, quod videt, aut certum habet. Et ideo Deus, etiam hujus virtutis materiem tibi suggestit. Sperare te jussit celum, nunquam illud certa securitate tibi polliceri voluit. Sed & hoc scias, te certa spe ferri, eti in rem tibi adhuc incertam. Fidei debitori non habet quod diffidat creditor. Deus, se tibi, affirmat dico, debitorum constituit. Vide tu, cuius sis creditor. An non ille hoc ipso latus qui clamat: Scio cui credidi.

4. Ardens moriendi studium divorum martyrum.

Malum est mori turpiter.

Mors est tributum ab omnibus pendendum.

In Psal. 114.

5. Longus mortis metus.

V. Longus mortis metus, quid nisi longum tormentum est? Diu vivis? diu etiam torqueris. Non possum, inquis, non timere malum, quod imminere video, tam eti lento passa. Ergo saltæ tunc timere cessa, cum in eo res est, ut tibi omnis timor admiratur. Optimè dixi Tertullianus: Non est timendum quod nos liberab ab omnitem. Atqui, aïs, res formidolosa est, in morbo sic prævidere mortem sensim adrepentem. Homo vermicule, quid tibi vis? An non tuus Servator tringita tribus annis, & amplius, suam ipse mortem, & eam quidem acerbissimam prævidit? tunc illo melior? Sed quia non solam mortem, sed prævia mortis incommodatimes, Epictetum audi: Tu vero, inquit, non animo firmo egrediens, sed tremens, propter vestimenta tua, propter vasa argentea. Infelix, itane haec tuus omne tempus perdidisti? Quid ergo si ægrotaro? Ægrotabis honestè, quis me curabit? Deus, amici. Duriter decumbam. Sed ut vir, Domicilium commodum non habeo. In incommodo ægrotabis. Quis autem mihi viætum parabit? Qui etiam alii parant. Quis verò erit morti exitus? Quis nisi mors? Non igitur cogitas, caput hoc malorum omnium, & degeneris animi, & timiditatis esse, non mortem, sed mortis metum; adversus hunc igitur te exerce: hic inclinent disputationes omnes, omnia quæ audis, quæ legis. Tum scies, hac solâ ratione ascri homines in libertatem.

6. Malorū per morte liberatio. Lib. 25. nat. h. cap. 23. & lib. 28. cap. 1. fine.

A hoc primum quisque in remedii animi sui habeat: ex omnibus bonis que homini tribuit natura, nullum melius esse tempestivâ morte. Caesar apud Sallustium. In luctu atque miseriis, mortem ærumnarum requiem, non cruciatum esse asserit; cæque cuncta mortalium mala dissolvere. Ideo sapiens semper cogitat, qualis vita, Cic. lib. 1. non quanta sit. Nam commorandi nobis natura, non Tuf. 44. habitandi diversorum dedit; & vita uitaria sicut pecunia, nulla præstabilità die. Quid est igitur quod querare, si repetit, cum vult? cùm condicione acceptas.

VII. In morte carcer panditur, quid trepidas exire? 7. In morte. Gaudie patiū & gesti, hucusque captivus fueras, nunc te carceris liber eris: pater jam carcer, evola. Quid haec tenus philosophatus es, si hanc philosophiam m o & i tantopere reformidas? Ideo hoc corpus acceperisti ut redderes, & ideo reddes ut & denio recipias cum amplissimo fore. O quam fatuum est illi spei, illi beatitudini non inniti, ut hinc latus excas ad id quod semper maneat, & mortis compendio mures, quod in perpetuum non tollatur. Pater carcer, evola ad meliora.

VIII. Mors via est; imo janua est per quam admittitur in patriam, ad eternam vitam, ad immortale gaudium. Mors enim non tam vita finis, quæcum ad vitam transitus est. Praeclarè dixit Bernardus: Moritur quidem & justus, sed securè: quippe cujus mors, ut praesentis est exitus vita, ita introitus. At dixeris: Diu vivere quæcum jucundum est; led ah quæcum incertum est, an diuina gratia non prius tuâ culpâ te sit desertura quæcum vita. Et quis est qui non subinde trepidet de suâ perveritati, quæcum nullâ vita sanctimoniam mereri potest. Donum est hoc, & gratuitum. Ideo qui donum hoc ambit, donantem sibi conciliat.

X. Caussarum causa est, voluntas Dei, cui ab 9. Voluntas eterno placuit te hoc tempore, hoc loco, hoc morbo, tas Dei, natura concedere. Quid vñ amplius? Deo sic placet, ita Deo vñ est. Hæc illa est voluntas quæ nil velle potest omali. Ergo, quod Siracides suadet, In tempore Eccl. e. 18. infirmatis offende conversationem tuam. Sed has omnes causas in compendium sic conservo. 1. Mors Christi. 2. Gratia Dei. 3. Invitatio Celitum. 4. Exempla preuentum. 5. Finis timendorum. 6. Finis omnium malorum. 7. Egressus è carcere. 8. Ingressus in paradisum. 9. Voluntas Dei.

§. 13. Mors igitur formidanda non est.

¶ Ac ergo libens, mi Christiane, quod vel nolens faceres. Quidquid sit à Volente, sit levius, & definiri esse necessestas, ubi voluntas accesserit. Sapiens sic instructus est, ut, quibus non potest obstatere, conficiat. Ergo securus, nil timeas. Natura pàrens benignissima, nihil fecit horribum; mortem adeo formidabilem error homo inimicu facit, non natura rei provida. Mortem exhortescimus, non quia mala, sed quia hominibus non est exhortatoria. Si quid magnum volvis animo, si quid altum struis, humiles & inepuis vulgi voces despice; verum illos suspicere, quorum imitatio ad veram gloriam via est. Apud nos latè felicitèque morientium innumerabilia sunt exempla. Noste tercent illorum verba, qui mortem vicinam affirmant. Imitare vel illum è priscis, qui mortis monitori minimè asper hume dedit dialogum. Excerpta Seneca mihi Morieris: Ita hominis natura est, non pœna. Morieris: Hac conditione intravi ut exire. Morieris: Genius jux est quod murum acceperis, reddere. Morieris: Peregrinatio est vita, cum multum deambulaveris, domum rediendum est. Morieris: Putabam te aliquid novi dicere. Ad hoc veni, hoc ago, huc me singuli dies adducunt. Nascenti mihi Natura protinus hunc posuit terminum. Quid habeo quod indigner? in hac verba juravi. Morieris: Sicutum est timere, quod vitare non possis. Itud non effugit, etiam qui diu distulit. Morieris: Nec primus, nec ultimus. Multi me antecederunt, omnes sequentur. Morieris:

Æternitatis Prodromi Caput III.

Morieris: Hic est humani offici finis. Quis fanus aucto-
rari molestè tulit? Quò transit Orbis, ego transibo. Ad
hanc conditionem cuncta gignuntur. Quod cepit, de-
sinet. *Morieris*. Non adeo grave est, quod tantum semel
patiendum est: eterna verè cruciant. Nunc certè minus,
mors formidanda quām olim: siquidem olim obstruc-
tali aditu, hoc unum omnes ingemiscabant:

Noctes atque dies patet atri janua celi.

Nunc verò leti canimus:

Noctes atque dies patet atri janua celi.

Ingenti itaque animo mors provocanda est, sive nos
hotribilis vultuque impetu aggrediantur, sive quotidiano
& vulgari exitu: nihil refert quām minax veniat, quod à
nobis petri minimum est. Nunquam male de morte
senit, qui bene vixit; neque aliquid perdit, qui acquirit
omnia.

§. 14. Quomodo Sancti mortem desiderant,

& tamen formidant.

*Lib. 31. mo-
ral. cap. 16.* **V** Ideamus Paulum, inquit Gregorius, quomodo
amat, quod refugit; & quomodo refugiat quod
amat. Ecce & morti desiderat, & tamen carne expoliari
formidat. Cur hoc? quia etiā victoria in perpetuum læ-
titificat, ipsa milhominius ad præfens poena perturbat: &
quamvis vincent amor subfrequentis innumeris, tangit tamen
non sine mortore animum pulsus doloris. Sicut
enim vir fortis cum vicino *pan-belli* certamine armis
accingitur, & palpit & festinat, & mit & sevit: quasi
pavere per pallorem cernitur, sed per iram vehementer
urgetur: ita vir sanctus cum palla, ni se propinquare
conspicit, & natura sua infirmitate concutitur, & spei
sua loliditas se roboratur, & de vicinia morte trepidat, &
tamen quod moriendo veritus vivat, exultat. Ad regnum
quippe non potest nisi interposita morte transe: &
idcirco confidendo quasi ambigit, & quasi ambigendo
confidit: & gaudenti metu, & metuens gaudet, quia
sicut quod ad bravium quietis non perveniat, nisi hoc
quod interjacerat transecedat. Hinc etiam sanctissimi
viri ad mortis occursum non nihil trepidarunt. Eze-
chias Rex invalecente regi, dñe tabeficens flebiliter
lamentatur, *quod in dimidio dierum suorum vadas ad por-
tas inferi*. Quid? Sonne ab ipso Davide, vocem illam
expressit mortis formido: *Ne revokes me in dimidio dierum
meorum*? Quid de Abrahamo, Jacob, Eliā dicimus? qui
etiam, ut ē paginis sacris dicitur, mortem timuerunt,
sed moderare. Elias mortis fugitans, mortem tamen
sub a juniperō invitavit.

*Isaiae. 38.
vers. 10.* Arsenius, vir centum viginti annorum, nullo unquam
morbo rentatus postquam annis quinquaquaginta quin-
que servislet Deo, iam migratus ē virā, non nihil tre-
pidare cepit, imo & lacrymis madere. Præsentis hoc
mitati: Eriam tu pater, ajunt, mortem meūis? At ille:
Revera, inquit, ex quo monachum indū, hanc horam for-
*L. 2. de Irā.
cap. 3.* midare nō quām desū. Ad rem præclarè dixit Sene-
ca: Itaque & fortissimus plegmique vir, dum armatur,
expalluit: & signo pugnat dato, ferociissimo militi paulum
genua tremuerunt: & magno imperatori, ante-
quam inter se acies ariarent, cor exiuit: & oratori
eloquèrissimum ad dicendum componitur, *b* summa
est, extrema, *ma-*
partes, ma-
nus, pedes,
lilia.

b *Stima, hoc* *extremo* *modum* *ad dicendum* *componitur, b* *summa*
est, extrema, *ma-*
partes, ma-
nus, pedes,
lilia.

c *Guil. Ze-*
ncar. lib. 5. submisit: nihilominus cū ante prælium thorace ferreō
armaretur, non nihil cohorrescere solebat, & pallore
suffundi. At verò ubi jam galea capiti, gladius lateri,
lorica corpori hærebatur, leonem spirans, in hostem velut
ferreus gigas ferebatur.

Ita mortem optimi quique & desiderant & formi-
dant, cupiunt exire & metuunt. Sed præstat cum Cato-
ne mori quām eum Antonio vivere. Mortem vicit qui
dextrè passus est à morte se vinci.

§. 15. Mors mala vitam malam sequitur.

Q uæ admodum arbor incisa illac ruit quā pro-
pendet: ita plerumque quā propendemus dum
vivimus, illac cadimus cū morimur: pede quo coipi-
mus, semper imus. Montro simile, si vitam pessimè
actam mors claudat laudabilis. Quæ viveni fuere in
deliciis, eadem recurvant morienti. Aulicus Regis Cen-
redii famulus qui magis suo domino, quam Servatori
Christi placere studuit, cū ad extrema venisset, con-
scientia curam non tam negligere quām differre videri
vokuit. Demum sibi cacodemones cum ingenti flagitorum
codice triumphantes videntur, desperans salutis obit.
Dum impius Chrysostomus, *Inducias clamat, inducas vel* *Greg. bo. 12.*
usque mane, negatis inducis expirat. Herodes Agrippa *& l. 4. dial.*
prout flagitis vitam implevit, sic & mortem. Herodias *cap. 38.*
Filiatix que Baptiste caput sacrifici secundum obicit, *Baron. 10.*
etiam suum caput glacie scutum amisit. Sic Jezabel & *an. 46. n. 4.*
Athalia Regine, sic Reges Benadad & Balthasar, sic no. 53.
Antiochus, hæc sexcenti, qualem egerunt vitam, talem
habuerunt & mortem.

Mors sapientum gemenda, sed multò magis stultorum vita
mors peccatorum pessima, & æternitatis laetissima
ingressus sine illo exitu irrevocabilis. Stulte
mors timet, qui vitam negligit. Qui luxuria vivit,
vitus moritur.

§. 16. Mors bona vitam bonam sequitur.

V erissimè dixit Augustinus: *Mala mors putanda non Lib. 1. de Ch.*
est, quam bona vita precessit. *Neque enim facit ma-*
lam mortem nisi quod sequitur mortem. Nimirum boni
seminis bona messis est. Regia ad bonam mortem via vita bona
est, vita bona: is gradus ad eam primus, is medius, & ad bonam
ultimus est. *Vita & mortem non male syllogismo mortem*
comparare: syllogismi finis, conclusio est; vita, mors, via est.
At vero conclusio vera est aut falsa, pro antecedentia
naturā: sic omnino mors bona vel mala est, prout an-
tecesserit bona vel mala vivendi ratio. Ita divinus Pau-*2. Cor. 6. 11.*
lus severè pronuntians: *Quorum finis, inquit, erit secundum ver. 15.*
opera eorum.

Memoranda mors fuit sanctissimi martyris Felicis, *Baron. 10.*
qui, cū ad supplicium diceretur, sibi ipse gratulatus *anno 302.*
altā voce: *Virginitatem, inquit, eufo diu, Evangelia ser-*
vavi, veritatem prædicavi, nunc flecto cervicem Deo vi-
ctima. Narrant religiosissima vita virum subitā morte
occupatum, repertum esse mortuum in mufeo, illo qui-
dem corporis habitu, ut digitum servaret intentum *la-
p. pag. 345.*
cris biblis, & illi etiam pagina, in quā Sapientia pte-*Sap. cap. 4.*
monet: *Iustus si morte preoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* *vers. 7.*
Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius, leu lenta
vers. 15. *seu subita.*

Mellifluus ille Bernardus æternitati jam vicinus, suos *Auct. vita*
ultimum affatus: *Quia, inquit, non magna religionis lib. 5. cap. 20.*
exempla vobis relinquuntur, tamen, quæ magis à me ob-
servata memini, sedulo imitanda commendo. 1. Minus
sensui meo quam alterius credidi. 2. Læsus à lædente
vindictam non expeti. 3. Neminem unquam offendere
volui: quidquid contra evenit, sedavi ut potui. Jam
proximus morti, epistolam tamen ad Arnaldum Bon-*anno 1342.7.*
vallis Abbatem dictavī in hęc verba: *Spiritus promptus*
est in carne infirmus. Orate Salvatorem, ut tempestivum
jam exitum non differat, sed custodia. Curate munire
voris calcaneum nudum meritis: ut is qui insidiatur,
invenire non possit ubi figat dentem, & vulnus infligat.

Gerardus & genere & religione Bernardi frater, hoc
ipsum quod affirmamus (mortem bonam bona vita
conjungi) affatim demonstravit, sed de hoc Bernardum *Serm. 26. in*
ipsum, quem ipse dolor differt fecit, loquente au-*Can. proprie-*
diamus: *Utinam, inquit, non te amiserim sed præmi-*timem.**
ferim, utinam vel tardè aliquando sequar te quo cumque
seris. Non enim dubium quin ad illos ieris quos circa
medium

Eternitatis Prodromi Caput III.

73

medium extrema noctis tuae invitabas ad laudem, cum in vultu & voce exultationis, subito erupisti in illud Davidicū, stupentibus qui assistebant: *Laudate Dominum de celsis, laudate eum in excelso.* Jam tibi, frater mi, nocte adhuc mediā diecebat, nox sicut dies illuminabatur. Accidit sibi ego ad id miraculi, videre exultans in morte hominem, & insultantem morti: Ubi est mors victoria tua? ubi est mors stimulus tuus? Jam non stimulus, sed jubilus. Jam cantando moritur homo, & moriendo cantat. Usurparis ad letitiam mater mortoris, usurparis ad gloriam gloriae inimica, usurparis ad introitum regni porta inferi, & fovea perditionis, ad inventionem salutis, idque ab homine peccatore. Juste nimur, quia tu inique in hominem inoccidentem & justum potestatem temerariam usurpasti. Mortuus es & mors & performata hamo quem incauta glutinisti, cuius illa vox est in Prophetā: *O mors mors tua, mors tuus, ero inferno.* Illo, inquam, hamo performata, transeunibus per medium tuifidelibus latum letumque exitum pandis ad vitam. Gerardus te non formidat, larvalis effigies. Gerardus per medias fauces tuas trahit ad patrem, non modò securus, sed & letabundus & laudans. Cum ergo supervenies, & extrema jam Psalmi me audiente clara voce complectet, suspiciens in celum, ait: Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et repetens eundem sermonem, ac frequenter ingeminans, Pater, Pater, conversus ad me exhilarata facie, Quanta, inquit, dignatio Dei, patrem hominum. *Ere*? quanta hominum gloria, Dei filios esse & hæredes! sic cantabat, quem nos lugemus, in quo & meum (fateor) luctum pænè in canem convertit, dum intentus gloria ejus, propriæ ferè misericordie obliviscor. Mori male non potest, qui non male vixit.

§. 17. Qualis vita, talis mors.

V Enator defessa toro cum membra reponit.

Mens tamē ad silvas & sua lucta redit.

Nimirum quæ diurnis agitamus curis, recursant nocturnis. Eodem prorsus modo, quibus in vita insuevimus, ea placent & in morte. Hinc talis plerumque mors est, qualis præcessit vita.

Aurifabrum ajunt fuisse, cui etiam in ipsa fati linea libuit esse negligentem salutis, & plus curare argentum quam celum. Huic argentea Christi crucifixi statua veneranda atque oculanda porrigebatur, monebaturque mortem illius cogitaret, qui humanam gentem ab inferitu revocasset tam acerbo leti genere. At ille inferorum ac cali, illi fuit atque Dei, ille omnium sanctiorum cogitationum oblitus: Et queso, aiebat, quot pondo esse censeris hanc imaginem? Aurifex misericime, non sanctiora cogites, in hoc æterni salutis punctuifissio, in illo quo vita & mors distinguitur momēto. Ita prorsus quod diurnis versamus studis, id nocturnis somniamus ludibriis, & quod in vita agimus, in morte cum agimus animam, raro definimus. An non hos tales vulpi similes esse dixeris? quæ cùm ad patibulum duceretur, ultimū adhuc plateam anserum transire cupiebat: ita qui aurum amant, qui voluptes inhabit, oculis jam morte pessis, & spiritu supremos anhelitus redudent, etiamnum aurum, etiamnum voluptes somniant. Sic vivimus, si perimus.

Quantò melius Socrates, qui nec ipso quidem exce-
fū vitæ, sibi & honesti potuit oblivisci. Quantò sanctius ille Christiani sanguinis, nec infiniti fortis famulus: Aut-
hunc erat servitium Oenoponti graviter decumbens; au-
tique rationes cum sacerdote putar, cùm usū venit
ut sit levanda frigidam posceret. Datur: & cum portet
eo poculum, dicit caußla, jubetur ei, quem amicissimum
haberet, propinare. Leotulum forte aulica turba coro-
nabat. Tum ille circumferre oculos, & ex adverso Chri-
sti patientis iconem contemplari, atque: Christo, in-

Valer. I. 7.

6.2.

anno Chri-

tano 1614

Tom. I.

A quis, propino charissimo meo, qui me ab inferis vindicavit. Cujus dicti suavitatis omnium animos mirè permulgit, at ille postridie ad amicissimum feliciter migravit. Non sic impii, non sic.

Psal. 1. v. 4.

Antiochus Rex Syriae Judæos immanissimè vexavit: Antiochus Maximinus verò Imperator crudelissimè edictis & rex Syriae & Maximinus im-
atrocissimis cruciatus funditus Christianos delere sta-
tuit, quorum uteque tandem divinā se exerente justitia in moribus deterrimum lapsus, cùm aliunde nulla
se auxili spes ostenderet, ille Judæos, hic Christianos
enixissimè rogavit, ut pro salute iporum supplicant
Deo suo, amillimi planè corvo Aësopico, qui cùm le- Corvo A-
thali morbo ingeretur, matrem assidentem monebat, opico si-
ne apploraret sibi: quin potius sanitatem suam preci-
bus commendaret Deus. Cui illa: Omni fili, quem Deo-
rum tibi propitium fore confidis, cùm nullus sit, & cu-
jus arā, victimæ partem non sis furatus.

Ergo quales vivimus, tales morimur, tales & judica-
mur, tales aut Orco afferinur, aut Cælo.

§. 18. Bona mortis votum.

M Oriatur anima mea morte iustorum, & sicut novissi. Num. 5. 23.
ma mea horum similitudinē, exclamat vates Balaam. v. 10.

Quantò rectius vovisset: Vivat anima mea vita iusto-
rum, ut & mori possit morte iustorum. Ridiculum est,
mortem bonam appetere, & bonam vitam fugere. Be- Bene vive-
re vivere laboris, b' me mori felicitatis est, sed istud ab re laboris,
illo pendet. Qui recusat rubrum pelagus transire, non bene mori
poterit manna comedere; qui Aëgyptiam servitatem
amat, terras beatas non contingit. Pid hinc & eleganter
Bernardus: *Vitam*, inquit, *hac morte ego frequenter ca- Serm. 52. 15
dam, & evadam laqueos mortis, ut non fessam vite luxu- Cant. med.*
rianis mortifera blandimenta, ut non obstupecam ad sensum
libidinis, ad astutam avaritiam, ad iracundiam & impatientiam sti-
mulos, & angores sollicititudinum & molestias curarum. *Bona*
mors qua vitam non astrict, sed transire in melius.

C Nimirum haec illa mors est, quam sibi votis omnibus
expectat, qui vitam ambit mortis ignaram. Ante mors Mors opti-
tem mori virtutis, mors omnipium optima est. ma quæ?

§. 19. Somnus Moris frater.

R Efert Paulanias, Olympiæ vīsam à se statuam, nō L. 1. Aliae.
citem, figurā habituque muliebri: haec puerum Noctis fi-
lum dormientem dexterā tenebat, levā nigrum dor- lit.
mienti similem. Horum primum appellari Somnum,
alterum Letum, utrumque autem Noctis esse filium. Lib. 6. A.
Hinc Marcus confusione Leti soporem facit. neid.

Gorgias Leontinus, jam senio confectus, & ad vita
metam spectans, adversa valetudine correptus est. Ad Aita. 1. 2.
hunc amicorum quidam revisit, reperitque optimū
senem in somnum prolapsum: evigilantem interroga-
vit, qui habebat: Cui Gorgias respondit: Jam somnus
incipit suo me fratri tradere.

Quisquis est Christiani sanguinis, nunquam se som-
no permittat, quin suam prius conscientiam conveniat,
& noxas dolentes deterget. Multi dormire cæperunt
& simul mori, qui prius vitam quam somnum finie-
runt. Itaque ipse etiam somnus Leti frater timendus, Somnus
& quā fieri potest, non cautissimè tantum, sed & ca-
utissimè adeundus. Qui non castè dormit, vix castè vi-
gilabit.

§. 20. Mortis prodromi.

A Eternitatis prodromus mors, mortis prodromus, mortis
notissimi, dolores & signa letalia. Letale si prodromi-
num, si Plinio credimus, in furoris ægritudine, rīsus Lib. 7. nat.
est; in aliis verò morbis, inæquabilis & formicans ve- hīs. c. 51.
naturam percutiunt, sed & oculi ac nares indubitate mortis signa exhibent. Cum Plinio experientia quoque lo-
quitur, vicinæ mortis esse indicia, cùm peregrinose egro-
ti itinera disponunt, & fugam moluntur è lecto; cùm
stragula-

Æternitatis Prodromi Caput III.

stragulam vestem plicant, aut ope rimenti quasi villosa decerpunt. Præter hæc subinde quædam velut præsglia sunt que mortem approprentem non vanè nunciant. Augustus Imperator ante efflatam animam subito pacificus, à quadraginta se juvenibus abripi questus est. Id quoque magis præsgium, inquit Suetonius, quænam mentis alienare signum fuit. Siquidem totidem Praetoriani milites, cum mortuum in publicum extulerunt.

Plutarch &
Arrian.

Cum Alexander Rex Macedo ad Babylonem navigaret, exortu ventus regium capitis ornamenti & alligatum ei diadema rapuit, ornamento in aquas de laplo, palustri arundini adhaesit, diadema. Hoc è nauis quidam allatum iit, sed ne illud natando madefaceret, capiti impostrit, atque sic Alexando retulit. Munera loco talenum accepit nauta, sed mox Chaldaeorum monitu capite plexus est. Sed nec Alexander mortem effugit, quam ei ablatum diadema proximam portendit.

Baron. tom.
12. anno
1185. Vide
Æternitate
Confid. 5. 9.
3. Cap. 1.
§. 18. suprà.
Chronicon
Monach. Jeri
Monach.

Anno Christiano 1185, cum ingens, idque ultimum Andronico Commeno Imperatori exiūm imminiceret, Constantinopoli in templo statua beati Pauli, quam ei Andronicus posuerat, ubertim flevit. Nec vanæ fuerunt lacrymæ quas Imperator sanguine suo diluit.

Præsgium somnium Gulielmi Duci Bavari jam supra narravimus. Huic sanguinis cognati virginem adstituimus. Barbara Bavariae prima, quinquennis coenobium virginum Monachii est ingressa. Hanc Rex Galliæ conjugem sibi petuit à Duce Alberto fratre ger mano Barbaræ. Hoc cum innotulisset pueræ, triduum petuit defibrationi. Et isto quidem tempore remotis à se arbitris, cœla solo Deo egit, ardenter sapius precati in templo, divina voluntati explorando. Elapsi tri duo respondit: Mei parentes me Deo donarunt, hoc ego donum non revoco. Ita in cenobio permanfit. Inter alia sibi concessa habet amaracum tam prodigiose magnitudinis, ut hinc portande viæ duo viri sufficerint. Grandem deinde cævam avibus plenam aluit. Sed & torquem aureum sub facio velamine, nudum corpori applicitum gestavit. Verum quatuordecim diebus ante obitum Barbaræ, amaracus omnis exaruit; nocte altera omnes aves reperae sunt mortuæ; tertia denum nocte medius torques rupit. Barbara præagi animi virgo, Antistitam conveniens: Hæc omnia, inquit, me petunt. Et paucis post diebus, cum anum ageret decimum septimum, obiit, die Divo Ioanni Baptista sacro, anno 1472. Post illuſtrissimam hujus virginis mortem decimo quarto die; alia è mortalium numero defunctæ est, hanc iterum alæ aque ad securi sunt moriendo, dum viginti virgines, ex eadem sacra familiâ certis intervallis obierunt.

Ditio lib.

Habent subinde vii principes feminæque mortis sive præsgia, insolitos latrati canum, rugitus leonum, intempestivos in horologis sonitus, nocturnos in arcibus tumultus, aliaque propinquæ mortis indicia. Reæstissima dixi Plinius: Cum innumerabilia sint mortis signa, salutis securitatisque nulla sunt. Quid verò illa omnia monent, nisi hoc ipsum: Memento te esse hominem, o homo! Æternitatem cogita ad quam properas: Brevi est eundum, nam holpes es quæriam: Age sis para te, ad Dei tribunal reor, in omnium scopulum vocaris. Qualis vixisti, talis judicaberis.

§. 21. Quid ad mortis nuntium respondendum.

Paulinus in
21. Am
broſit.

Batus Ambrosius, accepto mortis nuntio, cum amici lugent rogarentque ut longius vitæ spatiū à Deo posceret: Non sic vixi, ait, ut me pudeat inter vos vivere: sed nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus.

Sapientissimum hoc responsum Augustinus plurimum suscepit, & apud suos tanquam clima proflus & libra verba maximopere commendavit. Ideo enim dixisse censemus, *Nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus*, ne cederetur de purgatissimis suis moribus præfidentiū sentire, qui magis Domini bonitati, quam suis meritis fidebat.

Ipse Augustinus, ad mortis nuntium nil turbatus: *Possid. in vi
tā Augustini
c. 27.*

Aurei oris orator Chrysostomus paulo ante mortem, exul ad Innocentium scripsit: Nos tertium jam annum in exilio versamur, expositi pestilentia, fami, bello, contiguis incursionibus, solitudini inenarrabili, quotidianæ morti, Isauricis gladiis. Cum verò jam esset aetrus animam, claram pronuncivit: *Gloria tibi
Domine, de rebus omnibus.*

Divus Cyprianus ob Christianam religionem capite damnatum, ingeni spiritu dixit: *Deo gratias*, qui me à corporis vinculis dignatus absolvere.

Hos sanctissimos viros imitetur moriturus, dicatque hoc ipsum sibi: *Deo gratias, Gloria tibi Domine, de rebus omnibus.* Sat multi vigilatum inter spinas, sat lusum inter feras, sat laboratum inter procelas. Nunc, quia vigilariunt, & lusus, & laboris finem video, *Deo gratias, Gloria tibi Domine, de rebus omnibus.* Nimurum, quibus vita est rædio, mors efflucio.

§. 22. Mors dulcissima, sed pessima.

Gorgius Clarentius Dux à fratre Eduardo IV. An glia Rege ob suspicionem affectati regni iussus est mori, data ramen mortis optione. Ille suavissimam mortem electurus, labrum vino Cretico impleri præcepit, in hoc ipse se collocauit, atque ut alii per stillicidia emitunt animam, sic ille dulcissimum liquorem forbendo, stillatum admisit mortem, submersus tandem in hoc tam suavi, sed letali balneo.

Si mores spectemus, ah quanti sic moriuntur! Volutum melleam potionem tam intemperanter bibunt quæm situnt, nec ullum faciunt aut sitiendi aut bibendi modū. Ita dum fugunt, dum lambunt, dum sorbent, dum totâ animâ in se trahunt voluptates vanas, breves, fædas, pœnitendas, heu miseri guttatum exstum combi- singula em bunt, ventris ac libidinis mancipia. Atque quod avidius nim gutta melleam hanc mortem hauriunt, eò citius se submer- Jugulant. gunt. *Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna de- Job c. 22. v. 13.*

§. 23. Melior mors quam vita amara.

Præstat semel mori, quam ad mortem sepius accedere. Quotidie morimur, infamiam amissimus, deinde pueritiam, deinde adolescentiam; usque ad hæsternum, quidquid transit temporis, perit, nec sine labore, ac aerumnis plurimis. Has Gregorius Nazianzenus compendio complexus: Nullum, inquit, inter homines bonum est, quod non aliquid habeat admixtum uitium; opes, sunt infiditæ; paupertas, pedica est; dignitas illius. Tunc fastus, meta sunt infamia. Imperare, periculolum; alterius imperio subesse, molestem: juventus est bonum cui temporis fervor; canities, tristis vita occidit. Gloria, tui non sit est aër; nobilitas, virtus sanguis; matrimonium, est vinculum; libertas, sunt leges curatur: satietas perulantiam, egestas impatientiam suaderet. Omnia denique mortali bus laboriosa sunt; omnia humana meritis metus, risus, flatus; merus flatus, fumus, volatus. Quidquid in orbe cernitur orbis quidam est perpetua conversione similia omni volvens, qui modò videtur stabilis, modò dubius est, modò labilis, diebus, noctibus, laboribus, moribus, mortoribus, voluntatibus, calamitatibus semper incertus ac varius. Et quid demum postilla ram incerta? Mors certissima. Eleganter proflus Augustinus: *Mors Mors est sola, certissima.*

Æternitatis Prodromi Caput III.

75

sola, inquit, certa est, cetera sunt incerta omnia. Conceptus est puer, fortè nascitur, fortè non nascitur, sed abortu perit. Si natus sit, fortè crescit, fortè non crescit; fortè senescit, fortè non senescit; fortè dives erit, fortè pauper; fortè honoratus erit, fortè abjectus; fortè uxore ducet, fortè non ducet; fortè habebit filios, fortè non habebit; fortè ægrotabit, fortè non egrotabit; fortè à bestiæ devorabitur, fortè non devorabitur. Nunquid possumus dicere: fortè morietur, fortè non morietur.

Divinæ paginæ Regis Alexандri fatum ita depingunt: *Et post hac decidit in leatum, & cognovit quia moreretur. O quanta vis verbulo, Post hac, & illi, decidit, sed & isti, quia moreretur. Orbem, inquit orbes plures victoriarum spe jam devoraverat Alexander; & Eterna annalibus dignissima gestissæ sibi visus est: nihilominus post tot tantas victrorias, vietas occidit, non modo in leatum, sed & in tumulum, sarcophago contentus. Refert Petrus Alfonius, Alexandro jam vitæ functo, complures philosophos confluxisse, qui super regio funere varia pronunciarunt. Fuit, qui diceret: En, modò quatuor ulnarum spatiū ei satis est, cui spatiosissimum terrarum orbis non sufficerat. Subiungit alter: Heri potuit Alexander quos voluit à morte liberare, hodie non potest seipsum. Aureum defuncti loculum contemplatus unus: Heri, ajebat, Alexander ex auro fecit thesaureum, jam mutatis vicibus thesaureum ex Alexandro facit aurum. Ita dicitur eruditè certatum est; omnium tamen una erat vox, quæ divini oraculi: Post hac decidit in leatum, & mortuus est.*

En, in quantas sepe cogitationes, oblii conditionis nostræ venimus! Immortalia (utinam caelestia) voluntas animo, & in nepotes pronepotice disponimus, cùm interim longa conantes mors opprimit, & hoc quod senectus vocat, pauci sunt circutus annorum. Ecce, obsecro, morti fidimus? Circumspicite quām levibus causis amittamus vitam: non cibus nobis, non humor, non vigilia, non somnus sine mensura quadam salubria sunt. Morti ad nos admittunt pandunt pes leviter offensus, auricula dolor, dens verminans, cibus stomacho parum obsequens, humoris corrupti guttula. Nunquid ut extinguamur, res magni moli- menti est? Odor, sapor, lassitudine, nutritiuncula ipsum, & sine quibus vivere non possumus, mortifera sunt. Humanum corpusculum, imbecille, fluidum, putre, morbidum, quoconque se moveret, infirmitatis sua ita- tim conficiunt, non omne calum fert, aquarum novitibus, sartaque non familiaris aura, & tenuissimi- causis, si sed luditur. Ergo Siracida credamus. Ergo melior mors est (ò mortales) quam vita amara, & requies eterna quam languor perseverans. Ergo, melior habitatio est in celis, quam peregrinatio in terris.

§. 24. Beatitudo mortis.

Apoc. c. 14. v. 13.
In Domi-
no mori-
quid sit,
lifesec. I.
v. 2.
Mortuus
est Mo-
ses ser-
vus Do-
mini.

Ecclesi. c. 30. v. 17.
Greg. Naz.
v. 19.

*Quæ pan-
dunt adiutu-
morti.*

*Ctibe: Beati mortui qui in Domino moriuntur: amo-
do jam dicit Spiritus ut requiescant à laboribus suis: opera
enim illorum sequuntur illos. In Domino mori, idem est,
quod mori servum Domini, uti de Moysi sacra pagina
loquitur: *Moses servus meus mortuus est.* Quasi Domi-
nus diceret, inquit Cajetanus, Licit quandoque pec-
averit, & peccando non fuerit servus meus; attamen
mortuus est servus meus; mortuus est in Itatu ser-
vutus meus; mortuus est sic, quod quidquid erat, &
quidquid operabatur, meum erat; servus enim to-
tum quod est, domini est. Et talis servus Domini,
illud Simeonis carmen in ipsa morte modulatur:
*Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum
in pace.* Omnino in pace, cæque eternæ, ad cuius statim
initium, omnium proborum hominum bella finiuntur,
eternum non refusuranda. Tales etiam servi Dei in Do-
mino moriuntur, qui in Domini fini quæ morientes
conquiescunt, & sic quicunque suaviter in mortem ob-*

Tom. I.

A dormiscant. Ita Stephanus inter ipsos faxorum nimbos, *Act. c. 7.* in tanto lapidantum tumultu & fremitu, obdormiuit in v. 60. Domino. Ita & Lazarum amicū suum Christus dormire *Iam. c. 11.* dixit. Sic & Moles servus Domini mortuus est jubente v. 11. Domino, vel ut alii exponunt, super os Jehovah, seu, ex osculo Jehovah, hoc tensu. Sicut mater infantulum brachiis suis indoriente deosculatur, & sic in leculo blandè reponit; ita Mosen, cui dormientem infantem, Deus per osculum & amplexum in finu Abraham quasi in leculo collocavit. Nimirum, *Cum dederit dilectis suis somnum, Psalm. 126.* ecce hereditas Domini. Beati ergo tales mortui, & nimirum beati, qui nunquam amplius futuri miseri. Bona, inquit Bernardus, mors justi propter requiem, melior, propter novitatem, optima propter securitatem. Beati, terisque beati tales, opera enim illorum sequuntur illos: sequuntur tantum famuli suum dominum, tantum filii suum patrem, discipuli suum præceptorem, milites suum ducem, nobiles suum regem; sequuntur usque ad tribunal Dei; deducunt & comitantur usque ad supremam Dei curiam, quæ hi soli nobiles famuli admittuntur. Arque ut quantum quisque dives sit ac nobilis, ex famulorum cum numero, tum ornatum cognoscitur: ita qui ante Regem gloriæ dignè apparere cupit, sibi de tali familiâ pro- videat, curèque ut ea se stipet, sive quæ numeroflum- sima & ornatissima. Et licet bona opera nostra præ- dant nos merito, sequuntur tamen præmio, labor qui in illis, præmis, merces quæ ab illis, subsequitur.

§. 25. Valedictio morientis ad vivos eadem via secururos.

Q uærum me pœnitentiat, multa sunt; viruris sæpius neglegit, & temporis male consumpti. Quærum potuissim, inquit debuissim fuisse patientior, submissior, & quotidiana mortis studiofior, quantillus in me divini a- moris signiculus spiravit! Misericordia mea, misericordia mei, secundum magnam misericordiam tuam: parce peccanti, o infinita bonditas, per filii tui sanguinem & morte te pœtor. Sed & vos quoquot offendit dicitis vel factis, ignoscite; fatentem habentis reum & dolentem: arque hoc mihi abituo viaticum non negate, offensionum mearum omnium veniam. Ne quæsto exemplo meo, quod sepe prætravum fui, vestra decrestat virtus. In oculis vobis sunt sanctiorum mores & vita, ad quam & vestra sece conformer: illorum patientiam, submissiōnem, obedientiam accēs studiis æmulamini. Sed & vobis gratias ago maximas, quotquot mihi beneficistis; quotquot me ju- stis seu manu & opere, seu cura, consilio & amore. Deus, bonorum fons inexhaustus, & amoris pelagus immensus, vicem reddat amori vestro. In eos certe bonus hic Deus liberalissimus esse solet, qui toto se ipsis sanctissime providentie committunt. Preclarissima quidem virtus est Obedientia, & sine quæ reliqua in homine religioso, nec virtutes quidem sunt. Sumimè necessaria est Patientia. Excellensima est submissio, sive quippe ipsius contemplatus Christo charitati virtus est paupertas: Virtutum regina Charitas est. At vero præ catenis virtutibus omnibus singulare quid Fiducia fa- & eximium habere mihi videtur. Fiducia in Deum, & Deum pre- plena summet in divinam providentiam, quæ & regio yati con- sideratur, hanc enim est, quædemum Christus tot argumentis, a floribus etiam & aliculis petitis persuadere conatur. Hujus fiducie vires, & quæ illam animi tranquillitas se- quatur, nec nosse, nec aliunde notas credere potest, qui non semper atque in omni re, maximam, minimam, per- fectissime Deo fidei, divinæque Providentiae ac voluntati totum integerim permittit. Neque hominum ullus est, puto, qui hac in Deum spē fiduciaque fuerit, & non sæpius arcana in se miracula deprehēderit. Fidamus Deo, nōq; totos divina dispositioni, quæ possumus plenissimè credamus: ipse probabit, ipsi cura est de nobis.

Ego quidem, quod certis, ad Dei tribunal citor, rationem

G 2

tionem

Æternitatis Prodromi Caput III.

tionem redditurus de sexaginta annis. Omnia mea, facta, dicta, cogitata illi judici sunt a pessimum nihil latere poterit: omnes virtus meæ aetatis sententiam decretriam accipient. Heu horreos, nam verè horrendus est judici Deo filtere. Sed est quod me in tunc aetatis rebus solletur. Licer ergo servus sibi improbus, bonus est tamen Dominus natus, & infinitè bonus, qui servulum quantumvis malum, suum tamen fuisse agnoscet. Non parum eriam praefidii pono in Divis illis quos ad mortem meam & ultimum certamen invitavi, cum diebus ipsorum honori festis celestem mensam hoc fine accumberem, ut mihi Divos illos Divasque propitiae, volentesque redderent ad ferendum in morte auxilium. Sed & causa mea, subsidii platinum & patrocini spacio a sanctis Angelis, quos singulariter venerari, mihique demerent, licet officiis non dignis, quotidie conatus sum. Hos tucales purissimos spiritus, cum omnibus Sanctis, jam judici sustendus, corde & ore invoco. Vos vero universi etiamnum superstites salvete, meque suo quisque ordine secuturi. Valete.

§. 26. Morientium extrema monita.

Vti sol ad occasum tendens amerior est, sic homo morti vicinus, plerumque sapientior. Hinc ille morientum orationes a sapientia laudatissimæ. In specimen paucas dabimus.

Xenophon in Cyrus Rex moriturus: Corpus nuncum, inquit, o filii, cum diem supremum clauero, nec in argento, nec auro, acie in illo alio metallo condite, sed regi suam terræ reddite. Postremus ejus vox fuit: Si in amicos benefici fueritis, etiam in hostes animadvertisendi facultas non decerit. Reginamque nunciate. Vos itidem amici, qui adelestis salvete.

in utrem huius a Sapientia planè Theophrastus moriens dixit: Multa dulcia mentitur vita, oblectu gloria, cuius amore nplenum dehinc etiam vicius. b Huc spectat Servi Imperatoris miseris, his rientis dictum: Omnia fui, sed nihil prodebat.

tans: Filius Constantius Imperator Constantini Magni parentis mei sanguinem moriturus imperi filio transcribes, mira hilaritate animi: Nunc, inquit, mortem propè pluris quam ipsam fui, & mea immortalitatem a domino: filium imperatorem reliquo. Hic vir hic est, qui post decentes sepraginatus annos, Christianorum lacrymas absterit, & tyrannorum crudelitatem vindicavit; Christus cum Constantino verè in armis fuit.

b Elinus Sparianus, e Baron. 10. 2. an. 306. d Robertus Gaginus l. 7. histor. Franc.

d Rex Galliarum Ludovicus in extremis filio hæc precepit. Cave, mi fili, ne unquam letale peccatum admittas: potius omne tormenti genus perfer, quam talen culpam perpetras. Peccata cibro confite, eosque tibi confessarios delige, qui agenda docere, caveni finiterè audeant monere, & vita reprehendere. Parentibus obedientiam, amorem ac reverentiam exhibe.

Clotaeris Rex in vili villa moriens: Quid putatis, inquit, quantus ille Rex ait, qui ratus reges interficit?

Carolus V. Imperator augustissimus, morti jam vicinus, vocato ad se filio Philippo II. hirtum ei cilicium & cruentum flagellum, quibus in se usus, afflervanda tradidit, non sine præclaris monitis.

Obiit anno 1598. Vide Florimund. Raym. l. de Oriu hæc. c. 5. fine

Philippus II. Hispaniarum Rex vitam pariter clausurus, ubi ex arcane scrinio illud ipsum parentis cilicium & flagellum, quibus etiam ipse corpus dominuit, Philippo III. filio manus protulisset, hæc insuper adjiciens monita: Magnam, inquit, gratiam tibi fecerit Deus; si te ad illud glorie fastigium exeverit, quo me præceuntem habuisti. Sed ex animo te obtestor, cum id affsecutus fueris huius etiam lecti, in quo me jam vides, memineris; hic, ut cernis, subfusit omnis mundi gloria. Dein commendabo tibi sedis Apostolicæ obedientiam, fidei Catholica protectionem, Religionis Catholice zelum, Republicæ pacem, & in subditos justitiam. Si Deus his

A meis consiliis subscripterit, suum regem non amittere hoc regnum, sed utiliter commutabit.

Ferdinandus Magnus Castellæ Rex morem obiit *Henry. Spon- memoratu dignissimam. Egrotare cœpit ipso Christi dian. è Baro. anno 1064.* natali die, jam fati sui è B. Isidori monitu certus; postremus die cultu prorsus regio, præsulibus comitancibus, delatus est in templum. Hic singula regum ornamenta deponens, Deoque sua velut restituens, ad aram remisit, ipse cilicio induitus, & cinere asperitus, in terram se abjecit cum lacrymis, dixitque: Domine, regnum quod à te accepi tibi restitu: colloca me, quæso, in aeternâ luce. Altero ab hoc die sacramentis munitus, in eodem templo vitam sanctissimam finit, ubi annis quadraginta regno præfusus.

Lucius Ma- rinus de re- bus Hispan. l. 18. prope

Carolus Rex Siciliae cùm in ultimis esset, hæc locutus est: O vanas hominum cogitationes! Ah, misericordia! honoribus delectamur, aurum acervamus, & negligimus car- lum. Beatum pauperum sortem, qui tenui fallo contenti, somnos ducunt tranquillissimos. Quid me regnū, quid omnium obsequia jam juvant? miser est potius sine tanti impensis. Non dum copi vivere, & jam cogor vivi finem facere. Ubi nunc vires imperii mei? eadem me necessitas involvit que vilissimum mendiculum. Et tot milibus famulorum, clientium, adulatorum, ne quidem unicus est, qui comes ire velit aut possit ad Dei tribunal. Ita nunc mortales, & magnis cogitationibus peccatora impletæ. Ita caui & opes anxiæ captas per nullus annos disponit, hodiernâ vel crastinâ morituri. Vale igitur terra: utinam dicere licet, Salve calum.

Sed ne silentio transeamus opulentissimum regum, & sanctissimum, solem Hebreæ gentis Davidem, qui è virtù disceplurus: Ego, inquit, ingressor viam universæ terre. Et ad filium conversus: Tu agut Salomon fili mihi, scilicet deum patris tui. & servi ei corde perfecto, & animo voluntario. Omnia enim corda scrutatur Dominus, & universas mentium cogitationes intelligit. Si quiesceris eum, invenies: si autem dereliqueris eum, projecte te in aeternam. Terribilis exhortatio, & quæ vel adamantinum peccatum penetreret. Hac ultimâ concione fùa David, optimæ vita capitæ ex- David ul- actissimè complexus est, scilicet, Dei praesentiam ubi- timè con- que cogitandam; Deo fidelissimè serviendum; obedien- cione fùa optimæ vi- ti præmium forte ipsum Deum; prævaricatori eternum ta capitæ complexus inimicorum supplicium.

Ita mors devorat omnes, ducit reges, trahit populos, est, impellit gentes; non precibus fleti, non divitias placari, non lacrymis persuaderi, neque ullis unquam viribus superari potest. Sed a quo animo sapiens, stultus iniquo vitam deserit.

§. 27. Christus invitatur.

*M*ane mecum Domine, quoniam aduerseris, & in- *Luc. c. 24.* clinata est iam dies. Dies vita mea in noctem pre- *v. 29.* ceps vergit, nec illus est Ioseph, qui properantem hunc solem sifat, & diem extendat: lux mea jam iam occasu- *Dies vita* ra in terra sumum festinat. Sed ut sol quotidie terræ fe- *in noctem* pelitur, & ipse suas it exequias, & tamen quotidie velut rediivus è suo illo tumulo emergit: sic & ego, sic & omnes quorū vivimus, in terram quidem abibimus, illius gremio condendi: sed redibimus è terræ, sole ipso clariores.

Ergo, ô Christe, ô mi amantissime Servator, mane mecum, en aduerseris: oculi, aures, sensus omnes à me deficiunt & abeunt in singulas pœne horas; nec abeunt morari possunt aut retinere. Tu solus oro, ne me deserfas, Iesu benignissime, & cetera libens di- mittas. Abite omnia alia; missionem do, & veniam. Meus creator mecum est, fatus est; omnia bona mecum sunt. Sed ut mecum in ipsam usque noctem, in ipsam usque mortem permaneat, identidem clamo: Mane mecum Domine, quoniam aduerseris. Sed & cum vox mihi omnis hæserit, cum omnis sensus defecerit, & solus

Æternitatis Prodromi Caput III.

77

solus si que tenuis in me halitus vixerit, volo ut singulae respirationes meæ ad usque ultimam, pro voce sint, il- ludique iussu hoc meo lignificant & flagite: Mane mecum Domine, Domine mane mecum.

§. 28. Moribundus animatur.

Cum non lubet multa legere, en tibi paucos versiculos levando fastidio, & animo firmando non param uriles. Cogita Cyprianum hec tibi velut in aurem insulsurare: Cum morimur ad immortalitatē transfiguramur; nec potest vita æterna succedere, nisi hinc contigerit exitus: non est exitus iste, sed transitus, & temporalis iterum decurso ad æterna transfiguram. Quam præposturam est, quæcumque pervertimur, ut cum Dei voluntatem fieri potuisse, quando evocat nos & accersit de hoc mundo Deus, non statim voluntatis eius imperio parcamus? Nitimus, relutamur, & per vicarium more servorum ad confitentiam Domini cum tristitia & morte perducimur, exentes istinc necessitatis vinculo, non obsequio voluntatis. Et voluntus ab eo præmis celestibus honorari, ad quem venimus inviti: Quid rogamus & perimus, ut adveniat regnum celorum, si captivitas terrena delectat? Quid precebus frequenter iteratis rogamus & poscimus, ut acceleret dies regni, si majora desideria & vota potiora sunt, servire isti diabolo, quam regnare illic cum Christo?

Hoc invito mortentibus occidendum.
Opr. serv. de mortali.
Gaudere, est Christi videre.

Tunc est pax Dei servis, tunc libera & tranquilla quies, quando de istis mundi turbibus extracti, fides & securitas æterna portum peccatum, quando expuncta hac morte ad immortalitatem venimus. Cum est Christum, gaudere sit, nec possit esse gaudium nostrum, nisi cum viderimus Christum, quæ cæcitas animi, quæ dementia est, amare pressuras, pœnas & lacrymas mundi, & non feltinare portus ad gaudium, quod nunquam possit auferri?

Mors est mortalium omnium portus est. Felix littus, securus portus! in quo nemo, nisi volens, naufragatur.

§. 29. Resurrectionis fides.

Caro hæc nostra jam vivit, brevi redditura ad argillam suam, ad vagum pulvrem; etiam in sterquilini bestias, in quibus & venena ruminet; etiam post naufragia in aliquem pescum censum; in culices, tineas, locutas & formicas; in subterranea, in subaquea, in vesperunges & noctuas; demum in quas non refingitur bestias? Et post hæc omnia eadem caro surget: quæque ante per tormenta laniata, quæ per ignes abierat in favillas, coronabitur. Nec tu mihi hic cogita aliam carnem à priore, nisi Deum velis injustum, qui aliam mercede donet, quam quæ vicevit: aliam confidere secum faciat in celestibus, quam quæ sudaverit: quasi alterius sint præmia, quam cujus fuerint agones & cerramina. Eadem per omnia anima quæ in hac carne pugnavit, stetit, Deum didicit, Christum induit, salutis spem seminavit, fructum meret. Eadem omnino caro quæ omniem hunc vite ordinem cum anima decurrit, alit, astutus, sanguinem fudit, cum eadem sociæ anima præmium accipiet. Idem fuit Lazarus post quatriduanum sepulchrum, & ante. Idem filius post secundas matris lacrymas, & ante: Idem Christus post monumentum, qui ante. Nec ulla sepulture sénium, Deo aut potestam admittit, aut bonitatem tardat. Eadem est divinitus lingua quæ delitiis pascitur, & quæ flammis punitur, ac de dígo animæ felicioris expectat solarium roris: ita eadem per omnia caro, quæ facile gaudente luxur, scelulo lugente gaudebit; ut nulla jam sit de fœcere fortunata, de probitate misera, cum singulari restituantur, ut pro meritis demeritis in hac vita, suppliciis vindicentur aut præmis donentur in futura. Impice figura; argillam vario ignis temperamento, in robustio-

A rem laxioreme reçoquit materiam, aliamque ex aliâ singit fortioram. Non poterit Deus eadem argillam, eadem quæ quandam sp̄itū fui aurâ erigerem in vitam? aut qui olim muculos ut glebas, ossa ut faxa, papillas ut calculos, venarum ramicos decursus, nervorum traduces, medullarum theraeos, ex illâ ipsâ argilla formaverat, non poterit eadem ex eadem effangere? aut major fuit divini vis Numinis in virgine adhuc argilla, minor in vidua, post resculsum semel animæ connubium? cur eadem quæ ante formata matu, non eodem animetur quæ ante afflata? An quia quod perit semel, semper perire necessum sit? quæ id lege? Intuere, ne te ad sublimiora deducam, universam hunc revolubilem rerum ordinem; testatio is est redeuntis hominis. Intuere, omnia redeunt cum abscesserint. Hinc redoruntur lunæ specula que menstruus numerus attriverat: revoluntur hyemes & æstates, veræ & autumna cum suis vicibus: reducuntur solis & stellarum radii, quos matutina represserat claritas, aut nocturnæ texerant tenebris. Vites juraveris mortuas, & non nisi lignum ignibus aptum: sed has denuо animari videmus, & post spolia densius eriam vestiri: & fere que frigus exterminaverat, ea refituit æstas cultiora, fæneratio quodam interitu. Etiam in alte nobili documentum. Phœnix de fini gularitate miraculum, natili fine decadens, succedit iecidum Phœnix. Non quod haec per omnia exprimant humanae vicis reparationem, sed quod nos manu quasi ducent ad illam. Vis signatus documentum? Habemus pignus in Christo, in quo usurpamus celum & Dei regnum. Vis in homine? Caro propè computavit in Lazaro, caro surrexit: sanè sine anima jaceret, surrexit cum illâ. Et in illo Dominici montis secessu, Moses & Elias Non disputo quid de hac Apóstolis agnoscibiles facti, alter in imagine carnis nondum recepta, alter in vestite nondum defuncta, eamdem tamen valeat idem corporis eram in gloria perseverare docuerunt. Imò & ipse animæ jam solitaria, licet è gurgulio corporis eruperint in apertum, ad meram puramque suam lucem, tamen nihil aliud, suæ felicitatis jam incurat suprant, quam superinduit hoc pulvere, consinuare cum hac commixtæ locciæ, carne, vitam nullâ pugnâ solvendam: ut qui simul pugnarunt, Christus finiant in premiâ & gloriæ patilitate, cum hic pulvis est pugnus immortalitatem induet nobili demutacione, Christo futura induit, qui vexit in celum carnem & ossa, pignus & documentum future integratatis.

Non igitur tristernum cum veruista domus corruit, refurget longè pulchrior. Non solum sine causa credidit, sed & sine causa vixit, qui se ad hoc solum natum credidit, ut perire.

§. 30. Spes Resurrectionis, solarium maximum.

I Obus innumeris ærumnis pene jam sepulcris, ingen- *Iob c. 19.* *¶*
ti tamen alacritate animi cantans: Scio, inquit, quod *v. 25. ad 28.*
redemptor meus vivit, & in vísimo die de terrâ surrecturus
sum. Et rursum circumdabor pelle meâ, & in carne meâ vide-
bo Deum Salvatorem meum. Quem vísurus sum ego ipse, &
oculi mei confidetur sum, & non alius. Repofita est haec spes mea
in sinu meo. Christus velut per dialogum respondens *Tom. c. 11.*
Jobo: Ego sum, inquit, Resurrexit & vita, qui credit in me, *v. 25.*
etiam si mortuus fuerit, vivet.

Venier iterum, venier qui nos in lucem reponat dies (nil certius) & ideo equo animo debemus exire redi-
turi.

In ulteriore Indiâ volucrum esse narrant, cui nomen *Nicol. Caus-*
semenda, ortu simillimam Phœnici, trifido rostro, sen-
timus l. 6.
tirique se mortuoram, eam igitur deferre ligna in nudum, *symbol. Sap.*
cancillare suaviter, alarum percusso struim congestam *Symb. 103.*
incendere, ipsam eo igne consumi, indeque vermicu-
lum igni qui postea in avem crevit. *Minuc. F.*
lum igni qui postea in avem crevit. *Luculentum Re-*
surrectionis symbolum, si omnia ex fide narrantur. *lxx in suo*
Octau.
Romanus Orator Minucius, rei Christianæ magnus
proponit.

propugnator, tam pulchre quam breviter: Video aded, A
inquit, quam in solatium nostri, Resurrectionem futuram, o-
mnis Natura mediterat. Sol demergit & nascitur: astra labun-
tur & redeunt: flores occidunt & reviviscent: post senium
arbuscula frondescunt: semina non nisi corrupta reviviscent: ita
corpus in seculo, ut arbores in hyberno, occultans vires a-
riditatem meritat. Quid festinas ut cruda adhuc hyeme revivi-
scas & redeas? Expectandum nobis etiam corporis veres. Scio
quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de
terram surrecturus sum.

§. 31. *Spes celi.*

Quid vis? quid optas? quid desideras? Vivere vis?
& mori non vis? Sie ergo vive, ut aliquando bea-
Non vive-
te beatè vivas. Nam vivere, & non beatè vivere, genus est
re beatè est mortis, vel via ad mortem. In calo vives non mori-
via ad
mortem.
rus: illi beatè vives, nam nec mala patieris, nec pati-
poteris, quia illuc nulla sunt. Ibi quod optabis, posside-
bis & possidere deiderabis; pelli possifione non po-
teris: & hoc te satiabit. Comedite amici, ait rex cœli, & bi-
bite, & inebriamini charissimi. Convivium hoc finem non
Cant. c. 5.
v. 2.
habet, nihil illi triste succedit; quod hodie est æternum
erit. Augustinus exclamat: O vita sempiterna, & sem-
piterne beatæ, ubi gaudiu[m] sine metore, requies si-
ne labore, dignitas sine timore, opes sine amitione, sa-
nitas sine languore, abundans sine defectione, vita
sine morte, beatitudo sine calamitate, ubi omnia bona
in charitate perfecta, ubi species & visio facie ad fa-
ciem. Porte ierusalem ex sapphoro & smaragdo adscicabun-
tum: & ex rapide pretiofo omnis circuitus muroribus ejus. Et
Apoc. c. 21.
v. 21.
platea civitatis turum mandum, tanquam vitrum perluc-
dum. Et, Per vicos ejus Alleluia cantabatur.
Tob. c. 13.
v. 21. Et
Quocirca, Beati qui habitant in domo tua Domine, i-
Apoc. c. 21.
v. 21.
secula seculorum. Laudabunt te. Credo videre bona Domini i-
terram viventium.

§. 32. *Suspiria ad cœlum.*

Exod. c. 33. O stende mihi gloriam tuam, ostende mihi omne bonum
v. 18. & 19. quando dabitur lugentibus, corona pro cinere, o-
Isaiae. c. 61. v. 3 leum gaudii pro lacu, pallium laudis pro spissu marorise.

Iob. c. 6. v. 8. Quis ut veniat peticio mea, & quod expecto, tribu-
9. & 10. mihi Deus? Et qui capit, ipse me conterat; solvat manus
llore, non parcat, nec contradicat sermonibus Sancti.

Iob. c. 7. v. 2. Sicut cervus desiderat umbram, & sicut mercenarius pro-
stolatur finem operis sui.

Ps. c. 14. v. 1. Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requie-
set in monte sancto tuo?

Ps. c. 26. v. 4. Vnam petui a Domino hanc requiram, ut imhabet in de-
9. & 5. mo Domini, omnibus diebus vita mea. Vt videam voluptate
Dominus, & visitem templum ejus.

Ps. c. 41. v. 1. Quem modum desiderat cervus ad fontes aquarum, i-
2. & 5. desiderat anima mea ad te Deus. Sicut anima mea ad Deum
fortem vivum, quanto veniam & appareo ante faciem Dei.
Hec recordatus sum, & effudi in me animam meam, quia
niam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad di-
num Dei.

Ps. c. 54. v. 2. Quis dabit mihi pennas sicut columba, & volvabo &
quejcam.

Ps. c. 59. v. 10. Quis deducet? Ne in civitatem munitam?

Ps. c. 64. v. 4. Beatus quem elegisti & assumisti, inhababit in atrii tu-
i.

Ps. c. 72. v. 1. Quam bonus Israël Deus his qui recte sunt corde. Quid n-
25. & 26. bi est in calo, & a te quid volui super terram? Deficit car-
mex & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in
ternum.

Ps. c. 83. v. 1. Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum! con-
20. picit & deficit anima mea in atria Domini. Melior est dies u-
in atrio tuis super millia.

Ps. c. 14. v. 9. Placebo Domino in regione vivorum.

Ps. c. 119. v. 5. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est! multum
cola fuit anima mea.

A *Letatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini Psal. 121.*
ibimus. *v. 1.*

Super summa Babylonia illa sedimus & elevimus, dum re-*Psal. 136. v. 1.*
cordaremur tui Sion. *Quonodo cantabimus canticum Domini 4. & 5.*
in terra aliena si oblitus fuero tui Hierusalem, oblivioni de-
tur dextera mea.

*Educ de custodiâ animam meam, ad confeendum nomini P. I. 41. v. 8.
tuo: me expectant justi, donec retribuas mili.*

Cupio dissolvi & esse cum Christo.

§. 33. *Solatia adversus mortem,*

Primum. Mors familiarem nostrum hostem occidit. Mors io-
lata.
Corpus. Nulla peltis ad nocendum efficacior hoste. Mors oc-
inquillo, ut nullus fur domestico fure perniciose, cedit hoste.
Scinus: *Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus ad-* nostrum.
versus carnem, has hic invicem adversantur. Gal. c. 5.
v. 15.

Alterum. Mors oftum effringit in carcere, quo in-
cludimur. At nos veteres inquinibus carceris sepe con-
fuetudo loci, etiam inter compedes & injurias, non in-
vitos detinet. Alter optaret Regum maximus, qui sol-
vi cupiebat & educi de custodia.

— Tertium. Mors ingens onus detrahit. *Corpus, quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum pulchritudinis. Onere hoc detraクト, meliora retinat hinc emissis. Nemo enatatur cum hac sarcinâ.*

reitant hinc cennis. Nemo erat, cum inde lassari.
Quartum. Mors peregrinationi nostra finem imponit. Quid est, inquit Gregorius, vita mortalis nisi via? Perpendite fratres mei, quæ sit in via lassari, & viam nolle finiri. Vita profusa laboribus plena est, & cum luctu agitur,

Quintum. Mors periculis nos omnibus subducit, s. Periculis
Nemo tam beatus vivit, quin plurimis obnoxius vivat hos subducit
periculis: & raro periculum sine periculo vitatur. Ille
solus pericula omnia evasit, qui vivere desit.

6. Mortis necfictas. Praecal dixit Romanus sa-
piens: *Nullum est magis solatium mortis, quam ipsa morta-*
litas. Vivere noluit, qui mori non vult. Mors necficta-
C tam habet aquam & invitam. Quis qui potest in
eā conditione fe eſſe in quā nemo non eſt? Prima pars

æquitatis, est aequalitas.
Septimum. Mors Christi. Ad hanc contemplandam 7. Mors
hortatus Paulus: *Per patientiam, inquit, curramus ad pro-*
postum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei & con-
summationem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit cru-
cem. Membris ab hoc capite maximum est solatium;
nam ne morteni timerent membra, gravissimos mor-
tis impetus sustinuit caput. Auctor virg moriendo ca-
lam referavit: *quid mori timeremus?*

Octavum. Spes Resurrectionis. Quid expostulanus cum morte? non eripit hæc vitam sed intermittit. Illu- 8. Spes Resurrec-
tio-
nis.

em cum morte non eripit nec aeternam intermissionem, nis.
em ceteras dies qui nos sepulchris evocet; resurrec-
ita tis omnes. Hoc natura nobis variè commonstrat. A-
um stas abit, sed alter annus illam reducit. Hyems edicit,
um referunt illam sui menses: solem nox obruit, sed hanc
10- dies abigit. Plurima, quae videntur perire, mutantur: sic
D & nos morimur, aeternum victuri.

Nonum. Ipsa immortalitas. Mors & finis est, & transitus est: finis calamitatum, transitus ad immortalitatem. Hinc in Sacris nostris mors proborum, dies Natalis appellatur. Hinc ille ausus dicere:

Mors Christianis ludus est.
Et ne ullus hunc ludum expavesceret, idem praedictæ Hender-
cœcinit: *Non est, credite, pœna quam videtis,*
Qua puncto tenui citata transit,
Nec vitam rapit illa, sed reformat.
Sic optimè cuique idem felicitatis principium est, qui
finis mortaliaris

§. 34. *Contra invitè morientes.*

in- **I**ta passim vivimus; mortem metuimus, vitam negligimus, invititi morimur. Quis non recusans, quis non clemens

genius

Digitized by srujanika@gmail.com

Æternitatis Prodromi Caput III.

poculum est, quod Christus, quod Christo amicissimi, quod omnes omnino homines perhauriunt, inevitabiliter necessitate; cur ego hoc solus recusem? quicquid capi vivere, definire debet, ut denuo incipiat, & quidem vivere, tam illam quam nunquam desinat. *Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas a Deo sunt.* Quid ergo tibi vis vanetatis, quid revocas damnosa metitiae? Calicem quem dedit mihi Pater, quem Christus mihi misit, non vis ut bibam illum? Mortalis ego sum & morti me mittere?

*Ecclesi. c. 11.
v. 14.*

*Curtius l. 3.
c. 10.*

Cum apud Regem Alexandrum Macedonem gravius decubentem, aliquor male amici Philipum medicum de veneno porrigitendo insulassent, Rex Philipum cum parata potionem ad se venientem sic exceptit: Altera manu anicorum litteras ei porrexit, altera pharmaceum ab illo accepit: dumque medicam potionem ori adnoveret, oculos in Philippi vultu defixit, si quas forte in illo conscientia notas deprehenderet. Cum egregiam in se medici fidem facie disseret, intrepidus porrectum poculum perhaurit. Ita & ego faciam. Poculum quod me in quietem & logorem somnum dabit, Iesus meus, medicus & Servator meus mihi temperavit, porrexitque eibendum: ego, dum illud exhausio, oculos ab hoc meo medico non dimittam, vultum meum firmabo in crucifixi Domini mei vultu, in quo sumnum in me aetorem inscriptum legam, simusque confitans & intrepidus hunc calicem perhauriam, qui tanto plus habet salutis, quanto plus amoris.

§. 38. *Moriturus Fide, Spe, Charitate se armat.*

VT istud cuivis promptum sit ac facile, praeimus verba, ad fidem, spem, charitatem exercendam.

Ad Fidem.

Protestor coram Deo, sanctis Angelis, oratione Ecclesia triumphantie & militante, nominatim coram Angelo meo custode, me firmiter credere quidquid credit sancta, Romana, universalis Ecclesia: me etiam vivere velle, & mori in fide, quam haec eadem Catholica & Apostolica Ecclesia profiteatur, in unione & sub capite Domino nostro Iesu Christo, ejusque in terris Vicario. Quod si quid his dissentaneum mihi excidet, protestor illud non a me, non meum esse.

Ad Spem.

*Psalm. 15. 2.
v. 8. ad fin.*

Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi non commovear. Propter hoc latratum est cor meum, & exultavit lingua mea, insuper & caro mea requieceret in spe. Quoniam non derelinquens animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vita, adimplebis me latitudo cum vultu tuo: delectationes in dextrâ tua usque in mortem.

Ad Charitatem.

Quid retribuum Dominu pro omnibus quae retrahit mihi? Calicem mortis de manu Dei accipiam, & nomen Domini invocabo: laudans invocabo Dominum & ab iniuris meis salvus ero. In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Tu me creasti Deus, tu me redemisti, tu sanctificasti me; tuus ego sum, vivus, mortuus. Ego me tibi offero in omne beneplacatum tuum, Iesu fili David miserere mei.

§. 39. *Ægry & Moribundo quid semper corde ac ore verbandum.*

IN morbo, mihi Christiane, interrogatus qui valeas, quomodo res tuae se habeant &c. Cave unquam a liud respondeas quam hoc solum unicum: *Propterea Deus vult: Sicut Domino placuit, sic factum est: Secundum Dei*

A beneplacitum: Ad Dei voluntatem: Bene: Optime: Sic Deo placet: Fiat voluntas eius, sicut in celo & in terra. Ut autem hoc possis, & ægry tibi, & moribundo perpetuo in ore sit & in corde, triplex haec precatiuncula.

1. *Benedictus Deus in aeternum.*

2. *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam; et si Domine minor sum cunctis miserationibus tuis.*

3. *O Dominus meus, & Deus mens, ego me tibi offero in omne beneplacitum tuum. Fiat voluntas tua.*

Fuit qui triplex haec precatiuncula grandiori charactere scripta, ad lectum, proxime oculos affigi voluerit, ut assiduè moneretur quid perdius & pernoxe animoque volutare deberet.

Nostra preccationes nostri ad Deum precursores. *Preces ad Deum non sunt: Dissemus tandem a prodromis nostris & ipsi trii sunt precatores aeterni, sequenturque felici pede quod nos vocaverent beatores.*

§. 40. *Moribundo singulariter observanda.*

Moribundo: *obseruanda: 1. Non nisi universis peccatis & negligentiis in imminutum diuisi miseris.*

Alterum. Sancte Catholicae Ecclesie fidei firmiter & simpliciter inharet: Ecclesie sacramenta cum perfecto profito Deum non amplius offendendi, tempestive petat & suscipiat.

Tertium. A caducis & fluxis rebus omnibus se averterat, ut toto affectu celesti Patri se uniat; terram processus se avermis supiret, ut illuc Deo pro immensa bonitate gratias agere & perenne laudis sacrificium offerre possit. Ipsam etiam matrem misericordiae & beatos spiritus, omnemque celestem exercitum, maximè patronos suos deprecabatur, ut filii in hac necessitate afflstant, & ab exilio hoc ad jucundissimam suam societatem perducant.

Cuartum. Seipsum, hostiam vivam, ad gloriam Dei, pro acceptissimâ illius voluntate offerat, ad sufferendum, ex vero amore, omnem languoris acerbitatem, & ipsam mortis amaritudinem; omnem denique passionem in tempore & eternitatem suffinem, ita ut simul le insuper aenam, omnem voluptate affluens, pro voto possit vivere, pro Dei tamen honore & amore mortem subire mallet.

Quintum. Amarissimam passionem & mortem Christi Domini filii proponat, corpus suum & animam cum ingenti spiritu, fauio corpori & afflictione animae Christi uniat, & tanquam simul cum Christo in cruce moriturus, spiritum suum in celestis patris manus commendet. Cor suum in patulum Salvatoris cor, membra sua morientia in ejusdem vulnera deponat.

Ceterum, tutissimum est, ut quidquid in extremo decepsi, se quisque veller fecisse, id modo sanus facere incipiat.

§. 41. *Moribundo quid faciendum; & Blosius.*

DUDOVICUS BLOSIUS abbas Latiniensis, Sancto Ignatio Lojolæ per litteras familiarias, & quod Aubertus In Belgicis Myrae restarit, vir vitae inchoatissimus, qui Cameracensem Archiepiscopatum à Carolo V. Cefate oblatum constanter repudiavit, quique viram in libris exigens plurima scripta aeo longiore dignissimam inter quae moribundum instruerat, ad verbum haec habet.

Quidam Dei amicus interrogatus, quidnam morti Blos Morili proximus facere veller, si multo tempore in gravibus peccatis vixisset, respondit: Si quadraginta annis semper in peccatis vixisset, & tempore resolutionis mea intante peccata mea pure confessis essent atque cum perfecto amore, ex fundo cordis mei, saltem spatio unius salutationis Angelicæ, meipsum in Deum ita recipere possem, ut revera totus ad ipsum conversus, & ab omni peccato aversus invenier, tunc nimirum

Æternitatis Prodromi Caput III.

81

rum sicut purus & innocens ex hac luce migrarem. Si vero non nisi unum peccatum admissem, & contritus, dolens mortenque post confessionem rite factam hinc exire, tunc utique sicut penitens morerer. Adit in moribundi gratiam.

Dominus quibusdam amicis suis revelare dignatus est, quod verba illa, quae mox subjecimus, morientum auribus ingesta, & coram eis recitata, vel ab eis pie prolati, sive cogitata tanta virtutis sint, ut non faciliter perire possit, qui ea sub vita finem, vero & integro corde humiliter pronuntiarit. Sunt autem ista:

Domine Deus, ego sum miser ille, quem tu ergo paternâ bonitate tua creasti, & per ignominiosissimam mortem Unigeniti tui de morte inimici redemisti: tu solus imperium & dominium in me habes, meque salvare potes: secundum immensam misericordiam tuam, in qua spero & confido.

Nimirum haec ad artem moriendi compendia sunt. Multum in hacarte promovit, qui scit compendio mori.

§. 42. Moribundum refrigerantia.

1. Isa. c. 26. v. 20. **V**ade populus meus, intra in cubila tua, clande ostia super te, abscondere modicum, ad momentum, donec pertransfet indignatio.

1. Isa. c. 54. v. 8. In momento indignationis abscondi faciem meam parvum a te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui: dixit redemptor tuus Dominus.

1. Psal. c. 2. v. 6. & 7. Quare tristis es anima mea, & quare concurbas me? Specula in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, & Deus meus.

1. Tob. c. 2. v. 18. Filii Sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus datus est his qui fidem suam nunquam mutant ab eo.

1. Mat. c. 18. v. 14. Non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in celis est, ut percat unus de pusillis ipsis.

1. Ioan. c. 3. v. 16. Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non perire, sed habeat vitam eternam.

1. Ioan. c. 2. v. 1. Sed & si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Iesum Christum iustum: & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nobis autem tantum, sed etiam pro totius mundi.

1. Ioan. c. 5. v. 24. Amen, amen dico vobis, quia qui verbum audit & credit ei qui misit me, habet vitam eternam, & in iudicium non venit, sed transierit a morte in vitam.

1. Ioan. c. 6. v. 37. & 47. Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet, & eum qui venit a me, non ejiciam foras. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam eternam.

1. Ioan. c. 11. v. 15. & 26. Ego sum Resurrexio & vita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet, & omnis qui vivit & credit in me non morietur in eternum.

1. Ioan. c. 14. v. 2. In domo Patris mei mansiones multæ sunt.

1. Rom. c. 8. v. 31. usque ad 35. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui eriam proprio filio non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quoniam non erat cum illo omnia nobis donavit? Quis accusabit adversus electos Dei & Deus qui justificat? Quis est qui condemnatur? Christus Iesus qui mortuus est, immo qui & resurrexit, qui est ad dextram Dei, qui etiam interpellat pro nobis.

1. Ad Rom. c. 14. v. 7. & 8. Nemo nostrum sibi vivit, & nemo sibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus; sive morimur, Domino morimur.

1. Cor. c. 5. v. 1. & 3. Scimus, quoniam si terrena domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quod adiutorium ex Deo habemus, domum non manu faciam, eternam in celis. Nam & in hoc ingeni- scimus habitationem nostram, quæ de celo est, superindu- cientes, si tamen vestiti, non nudi inveniamur.

1. Ad Phil. c. 1. v. 20. & 23. Nunc magnificabitur Christus in corpore meo sive per vitam, sive per mortem. Mibi enim vivere Christus est, & moriri lucrum. Effe cum Christo multo magis melius.

1. Ad Phil. c. 2. v. 20. Nostra conversatio in celis est, unde etiam Salvatorem exspectamus, Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis sua.

1. Tim. c. 1. v. 15. Fidelis sermo & omni acceptione dignus, quod Christus

A Iesu venit in hunc mundum; peccatores salvos facere, quorum primus ego sum.

Qui perseveraverit usque in finem, hic salvis erit.

Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vita.

Hi fontes præfervidas Mortis thermas refrigerant.

Feliciter enatabit, quisquis in his fontibus submergitur.

Matt. c. 24. v. 13.

Apoc. c. 2. v. 10.

§. 43. Moribundi ad Deum suspiria & preces.

B Eatus Eligius Noviomensis Antilles, in extremis suos cum lacrymis complexus: Valere, inquit, & deinceps me requiefcere permittite. Terra in terra redeat. Spiritus ad Dominum iturus, iter suum reperiet. Ita oculus manib[us]que in calum elatis, diu precabatur imotis labiis. Deinde in has voces erumpens: Nunc dimittis, inquit, servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace. Memento, queso, quod sic ut lutum feceris me: & non intres in iudicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Memento mei, qui solus sine peccato es, Christe Mundi Redemptor, & educens me de morte corporis hujus, transfer in regnum tuum. Scio me conspectum tuum non mereri: tu tamen scis, quia spes mea semper fuit in misericordia tua. Et nunc quoque in confessione sancti nominis tu moriens, extremum, Christe, anhelitum efflabo. Suscipe ergo me secundum magnam misericordiam tuam, & non confundas me ab expectatione mea. Aperi milia pro perantijantiam vitæ, & principes tenebrarum non occurrant mihi. Tua me manus ducat in locum refrigerii, & vel in ultimam mansio- nem ex iis quas preparat servis tuis timentibus te.

Sub his verbis efflavit animam. Eligium voce pre- sumptem sequamus, & hac etiam ratione Christum Domum compellemus.

Illumina, o bone Iesu, oculos meos, ne unquam obdormiam. *Psal. 12.* in morte, ne quando dicat inimicus meus, prevalui adversus eum. *v. 4.*

Domine Iesu Christe, fili Dei vivi, pone passionem, crucem & mortem tuam, inter iudicium tuum & animam meam.

Ne memineris, bone Iesu, iniquitatum meorum, cito an- *Psal. 78.* ticipes me misericordia tua, quia pauper factus sum nimis. *v. 8.*

Dulcissime Domine Iesu Christe, obo honorem & virtutem tuę benedictæ passionis, jube me adscribi in numerum electorum tuorum.

Non intres in iudicium cum servo tuo, misericordissime. *Psal. 141.* Iesu, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. *v. 2.*

Christi de cruce pendens, alias manibus, alias per seculo lateri, alias pedibus crebra piaque imprimat oculis; & modis crucifixum, modo crucifixi vulnera sic compellabit.

Adoro te Iesu Christe, & benedico tibi, quia per crucem tuam redemisti mundum: Salvator Mundi salva me, qui per crucem & sanguinem tuum redemisti me.

Trahe me ad te, o bone Iesu, qui dixisti, cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad incipsum.

O clementissime Iesu, ad precor per pretiosum sanguinem tuum, quem pro peccatore effundere voluisti, ut ablues omnes iniquitates meas. O sanguis Christi purifica me, corpus Christi Silva me, aqua lateris Christi lava me, passio Christi conforta me. O bone Iesu exaudi me, intra vulnera tua absconde me, ne permittas, o bone Iesu, me separari a te, in horâ mortis meæ voca me, jube me venire ad te, ut cum Sanctis tuis laudem te in saecula. O Creator & Redemptor meus, Iesu Christe, totum me tibi dedo, non me rejicias. Ad te venio, non me repellas. Ne projicias me a facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Ne perdat me iniquitas mea, quem creavit omnipotens bonitas tua.

Cum quis morti vicimor, sic orandum.

Nunc Domine secundum voluntatem tuam, fac mecum misericordiam tuam, & præcipe in pace recipi spiritum meum. Sonet in mentis meæ auribus vox illa dulcis: *Hodie mecum eris in paradiſo.* Nunc dimittis servum tuum

tuum Domine, secundum verbum tuum in pace, quia vide-
runt oculi mei salutare tuum.

O clementissime Iesu recognosce quod tuum est, &
absterge quod alienum est. O Iesu, Iesu, o Iesu per-
mitte me intrare in numerum electorum tuorum. O
Iesu fili David miserere mei: Deus in adjutorium
meum intende: o Domine Iesu ad adjuvandum me fe-
stina: o Domine Iesu suscipe spiritum meum.

§. 44. Moribundi vera in Deum fiducia.

Serm. 9. in Psal. 51. **H**ic ego cum Bernardo fidenter proclamo: Præten-
dat alter meritum; sustinere se jaetet pondus diei &
estus, mibi adhaerere Deo bonum est, & ponere in Domino Deo
spem meam.

Et quavis conscius mihi sim, eam fuisse vitæ meæ an-
teactæ prævitate, ut planè mereat à Deo deferri, ramen
non definam in ejus immensâ bonitate semper confi-
dere, optimèque sperare, quod quemadmodum ha-
cenus sanctissima ejus gratia vires mihi ad omnia submi-
nistriavit, sic eadem illud mihi robur sit collatura, ut
omnia patienter & libenter feram. Hæc mea etiam ex-
igua patientia cum meritis Dominica passionis conjun-
cta (qua quidem omnem meam toleratiæ infinitis mo-
dis excedit) debitas mihi penas mitigabit, & mercedi
in calo recipienda augmencum adjicet. Unicum hoc
à te, mi Deus, pero, ne perficias ut unquam de boni-
tate tuâ diffidam, quantumcunq[ue] debilem me ac mi-
serum esse cognovero. Indò si in eo me terrore ac con-
farnatione cernerem, ut jam jam lapsus videret, me-
minero tamen Petrum Apololum unico veri flatu, ex-
modicâ fide submergi cepisse; faciamque quod ille fe-
ciri, Christum compellabo: Domine salvum me fac. Ut-
que manum suam, ita spero, extender, nec submergi
me patientur. Quod si vero Petri partes ulteriùs me a-
gere, planèque præcipitem ruere permitteret Deus
(quod pro sua misericordia benignissime avertat) spe-
ro nihilominus fori, ut oculo misericordie pleno, me
respiciat, uti respexit Petrum, inquit deum in novam
specem vita erigat. Illud certissimum habeo, quod
absque mea culpâ Deus me non deseret. Verissimum
agnosco dictum Augustini: Potest Deus aliquos sine
bonis meritis liberare, quia bonus est; non potest quem-
quam sine malis meritis damnare, quia justus est. Ita-
que omni spe ac fiduciâ me illi totum committo. Si
propter peccata mea me finat perire, saltem justitia
ejus in me laudabitur. Spero tamen, & certissimum spe-
ro futurum ut clementissima ejus bonitas animam
meam fidelerit custodiat, quo misericordia illius portu-
quam justitia in me commendetur. Nihil mihi conti-
nere potest, quod Deus non velit. Quidquid a geni ille
vult, cuicunque malum videatur, est tamen revera
optimum. Quacunque tu vis, o'mi Deus, hac ego vo-
lo omnia, volo, volo.

§. 45. Moribundi cœrus.

Lue. c. 12. v. 35. 36. **S**int lumbi vestri præcincti, & lucerna ardentes in mani-
bus vestris: & vos similes hominibus expectantibus domi-
num suum quando revertatur a nuptiis: ut cum venerit &
pulsaverit confitimus aperiant ei. Batis servi illi, quos cum ve-
nerit Dominus invenerit vigilantes. Istud moribundi refa-
mur velipis adstantium oculis, cum prehensio ardente
cereo adventum Domini opperimur, & vitæ lampadem
velut alteri tradimus.

Virum religiosum fuisse commemini tam pacate ac
serena conscientia, ut ei etiam in morte ridere sit con-
cessum. Cum enim moribundo fatalis cereus in manus
traderetur, ille obversis in suum præfitem oculis: Tot,
inquit, circumstant hic robusti viri, cur obsecro, mi Pa-
ter, ego tam exhaustus viribus cereum tenere cogor?
Quam leta noxi.

Horat. 1. 1. ap. 1. ad Macon.

Nil confite fibi, nullâ pallescere culpâ.

Quid vetat talēm ridendo mori? Carcerem suum
nemo, nisi infans amat. His suum defensit sidens. Se-
cundum est quod addo, & omnibus imitabile. Confalvus Hitt. Socia.
Mederius, cā virtute pollebat, ut in severissimo vite in tom. 1. l. 12.
stiru ræquabilis perpetuæque illius constantia emine-
ret. Quippe amnis compluribus, præter aliorum facer-
dotum penum, sex quotidie horas precationi meditatio-
nique impedit. Atque hanc precandi confuetudi-
nem ne in itinere quidem omisit: magnâ quin etiam ex
parte retinuit supremis vita diebus, cu pessime ase dū
corpus penæ spiritus defecisset. Paullò ante excellum
aliquot sociorum accitus, sarcum cereum iussit accendi;
cum symbolo Apostolorum prolatu: In hac, inquit, fa-
de institutu sum, in hac vixi, in hac morior; testor-
que si quid fortè in extremo agone excidat mihi, jam
nunc indictum & irritum: ac proctius brachio
porrecto, cæcèque manu prehenso: Ut lumen hoc,
inquit, oculos illuminat corporis, sic ego credo Do-
minus Iesum illuminare omnem hominem venien-
tem in hunc mundum; quia ipse lumen verum & æter-
num est. Que magno sensu cum protulisset, continuans
inde sancta cum Deo colloquia, Ecclesia mysteriis o-
mnibus prænuntius, evolavit è corpore, pridie Nonas
Aprilis, anno 1552.

Et tu, quisquis es, etiæ sanus sis, apprehende cereum,
forrassis hac luce lux tua extinguetur. Vigilantem te
mors inveniet, & præcinctum, & cum accensâ face,
si laborestus forter, errore aliorum cordate, vita
procellas patienter sustinueris.

§. 46. Moribundi verba ultima.

Avgustus Imperator moriens in hac voce defecit: Suet. in Au-
gusto. 99. Livia, nostri conjugii memor vive, ac vale. Quan-
to sanctius Christiani, qui ultima, cū moriuntur,
verba dirigunt ad sui principiū & omnium Conditor.

C **V**ir ille divinus Dionysius Areopagita capitul. jam
damnatus, feralens sententiam Christianâ generositate
amplexus, & adstantium probra contemnens: Ulti-
mum, inquietabat, verbum Domini mei in cruce, sit &
michi ultimum in hac luce: Pater in manus tuas com-
mendo spiritum meum.

Basilius Magnus, extremam vitæ clausulam apposi-
turus, cum suis præclaris monitis in buxill, illud Chri-
sti ad Chritum pariter adiunxit: In manus tuas, Do-
mine, commendo spiritum meum. Et una cum verbis
animam letus effudit.

Silojus abbas, vir sanctissimus jam ultimæ lineæ ad-
motus, plurimos habuit sibi exitus spectatores, ad quos
ille radiante vultu: En, inquit, abbas Antonius vent ad
nos. Et paulo post: En, ait, agmen prophetarum hue
adest. Mox: Cœtus etiam Apololorum, inquit, ad nos
visit. Et quia cum his adventoribus loqui videbatur,
interrogatus est, quibus cum loqueretur? At ille: An-
geli, ait, venerunt, animam meam aliò ducturi, hos
rogavi, liberalius mihi pœnitentia spatiū concede-
rent. Ad quem amici: Pater, ajunt, non egis pœnitentia.
Quibus ille: Nondum, ait, vel intiuui feci pœnitentia. Hanc viti submissionem largite probavit vul-
tus magis ac magis radians. Exclamat tandem Silojus
hilari voce: Vide, vide, Dopus venit. Arque ver-
ba simul & vitam finit. Felix mors quam æternitatis Felix mors
triumphus excipit. Et licet morientis lectorum non cin-
quagani reges, satis est tamen regum regem adesse, in quo
moribundi vox ultima quiecat.

Bernardus, tanquā si morituro Christum commo-
niter manu: O tu Christiane, inquit, ne de hac infirmitate de-
spères, docuit te Christus quid in omnibus periculis mortis debras
dicere, ad quæ confugere, quæ invocare, in quem sperare: in PA-
trem Deum, qui non potest desplicere sperantes in se, cum atte-
pœnitentia bonorum operum. Bonorum dico, quia sine meritis est sine
aliquid sperare, non spes, sed pœnitentia debet dici. Tu ita
que talia te.

que talia fac opera, ut ei in horâ mortis in veritate dicere pos- A
si: In te Domine speravi, non confundar in eternum.

Ergo ultima morientis verba dirigantur ad Deum: in illum preces, in illum vota, in illum spes ultimæ fe- ratur, in illum nomen extrema definant sulphuria. Dicat moribundus ex imo pectori: Ad te, Domine, faciem meam converto, ad te oculos meos dirigo.

§. 47. Humane voluntatis ad divinam conformatio- sum-
ni momenti est, præcipue sub vita finem.

LUDOVICUS BLOSIUS, quem suprà laudavimus, de Tob. c. 3, v. 14. misib. 328. Exercitiis in extre- mis utilius quod? nostrâ voluntatis cum divinâ consensu, hæc pronuntiat his omnino verbis: Nullum igitur exercitium in extremis utilius esse potest, quâm quod scipsum ex integro divinæ voluntati refigner: humiliiter, amo- rosè, plenèque confidens in immensâ Dei misericordiâ, ac bonitate. Fieri enim nequit, quin is qui in hu- jusmodi verâ perfæctâe resignatione, cum sanctâ erga Deum fiduciâ ex hac luce exire, confessum ad re- gna caelestia evolet. Nam sicut nihil omnino pœna, nihil ignis purgatorii in Deum cadere potest, ita nec in hominem, qui eo modo per voluntatis conformitatâ amorēm Deo unitus est. Hoc animo iustus ille latro moriebatur in cruce, qui non salutem corporis à Do- mino postulavit, nec oravit ut à pœnâ purgatorii ser- varetur, sed libenter, pro peccatis suis, própe Dei glo- riæ mortis se totum in divinam resignavit voluntatem, se totum Christo obtulit, ut ille secum ageret, quid- quid vellet. Quod si morte imminente, infirmitas na- turæ morer, aut trepidat, hujusmodi etiam mortis & formido in Deum per resignationem projicienda, ac certa spes erga eum concienda est. Mors Christi mortem tuam toleratur. Ille præcessit, præcesserunt & in- numeri electi ejus: non igitur pœgat te sequi.

§. 48. Moribundus alterum in Golgothâ latronem amuletur.

DOMINE memento mei, cum venieris in regnum tuum. Felix latro qui in schola Christi, plus in vir- tute profecti tribus horis, quâm infelix Iscariotes tri- bus annis. Verba mili præs, & precandi formulam, lá Christi patronus fueras & advocatus in extremâ quâm Isca- necessitate. Deus! que judiciorum tuorum abyssus est! tri- Amici & cognati silent; discipuli deserunt; Angeli non comparent, nec mater filii innocentiam tueri sinitur. Et ubinam illa undecim & plura millia, panibus ab hoc crucifixo Domine saturata? quis est tantâ multitudine vel verbo mutit pro tanto benefactore? Ergo ad lat- ronem Christi patrocinium devolvitur. Larvo contra latronem sicutum, Christo cauſidicus sit, innocentiam illius afferit, impia probra diluit, omnem affusam multitudinem arguit parricidii. Ergo Dei Filius suam cauſam à latrone perorari non erubuit: tantum abicit ut hunc oratorem suum erubuerit, ut etiam publicè collaudari. Necrhetor iste Dominica causa defuit: Et nos quidem iustè, inquit, nam digna factis recipimus; hic re- rò nihil malo gestis.

O quâm verè idem de me dicam! Et ego quidem iustè jam morior, nam digna factis recipio: hic verò Deus meus, & Dominus meus nihil geskit, propter quod moreretur, & in tantis tormentis moreretur. Sed & illâ precandi formulâ restâ jam utor: Domine, memento mei, quia renisti jam in regnum tuum. Et quia jam es in re- gno tuo, me in hoc exilio gementem aplice, & hinc ab- cument in regnum tuum admite. Hoc ego te rogo, Christe Jesu, per flagella, per spinas, per crucem; per tormenta omnia & mortem tuam.

Ergo, quid jam reliquum est, nisi ut in ejus finum con- jiciam hanc meam animam; cuius unus ipse laborem do- lorēque considerat. Novit ipse quid animarum salutis conducat, & apud illum est jam ab eterno decretum, quo tandem nobis ad eum sit itinere revertendum. Sa- turare tuum expectabo Domine.

§. 49. *Heliotropium contra omnes morbos, & mortem pharmacum.*

Heliotropium herba seu flos, uti quotidiano expe- riemento confat, cum sole se circumagit, abeun- tem intuetur semper, omnibusque horis cum eo verti- tur, etiam die nubilo tantus est amor floris in hoc si- dus. Noctu, velut desiderio solis contrahit se flos iste. Voluntas humana ita semper divinam intueatur, ut ho- ris omnibus, ad illius nutrum se vertat ac circumagit quaqueversus, quantumcunque nubilus sit dies. Enim- Humanæ vero diem magis nubilum non haber humana vita vite dies nubilus, est quâm diem mortis. Hoc maximè die moribundus, ve- lut verum heliotropium, ad suum se folem vertat fi- xissimis & planè immotis oculis. Id nos Servatoris ver- ba doceant.

Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Ad hunc Matth. c. 11. profrus modum, mi moribunde, loquere. In omnibus v. 26.
B omnino rebus faciendis, & fugiendis, patendis ac per- ferendis, exemplo Domini, dic semper: Ita Pater, Ita Pater, Ita mi Pater: et si uno die millies, ter millies id ingeminandum. Atque tunc magis hoc dicendum & repetendum, cum magis premunt adversa; in omnibus tuam ipsius sanctissima voluntati subjiciendo. Hęc vigilans & dormiens, hec sanus & aeger, hec moriens assiduè pronuncia, velut dicas: Domine, mi pessum ti- binebare, tu scis. Ego autem in te speravi, Domine: di- xi, Deus meus es tu, in manibus meis fortes meæ. Va- leudo mea, morbus meus, prospera & adversa mea, vita & mors mea sunt in manu tua Domine. Sicut vis, ita fias, Domine secundum voluntatem tuam & vivere & mori, iucundum mihi erit, quia Deus & pater meus es tu. Sicut ergo vis, sicut disponis, ordinas, permititis omni fieri, trahant, ita Pater, ita & in me fiant, & nihil fiat in me, aut à me, quod voluntati tuę rectissimæ, opti- ma vel minimum adveniat. Ita Pater, ita fias, & nunc, & semper, & in omnem eternitatem.

PHILIPPUS II. Hispaniarum Rex, ab omnigenâ qui *Tarianus* dem virtute multò laudatissimus princeps, hac camen *Cereral. 1.* ad *Dei voluntatem Conformatum* jam penè divinus *2. c. 9. de* homo evasit, etiam dum inter homines aeger: nam in *Phil. excessu.* fatali morbo, divina voluntati devotissimus, illa Ser- vatoris verba pœnæ infinites repetit: Pater, non mea, sed tua voluntas fias; cùmque ē Matthæo Evangelista, Christi Domini *P A S S I O*, ad apostolam ferro secun- dum, prælegetur, justus rex, ad illi ipsa Domini verba: Pater, non mea, sed tua voluntas fias, lectorum nonnihil subsistere. Tanti regum iste maximus hoc He- liotropium, tam sanus, quām aeger ac moribundus a- stimavit.

Hoc certè Heliotropium morbis, morti, malis om- nibus medetur. Procul est ab omni exitio, qui volunta- te tam propinquus est Deo.

Vide libros quinque Heliotropii mei.

§. 50. *A moribundis, aut moribundo prelegenda.*

I. ORATIO

B. HIERONYMI IN AGONE MORTIS, VT scribit Eusebius.

PIE Jesu, virtus mea, refrigerium meum, susceptor meus, & liberator meus, in quem speravi, cui cre- didi, quem dilexi. Summa dulcedo, turris fortitudinis, & spes mea à juventute mea. Voca me dux vita mea, & respondebo tibi. Operi manum tuam, quod de li- mo terra Creator omnium formasti, quod ossibus & nervis compagisti, cui vitam moriens tribuisti, clemen- tia tua porrige dexteram. Tempus est ut pulvis in pul- verem revertatur, & spiritus redeat ad te Salvatorem, qui huc illum misisti. Aperi ei Domine januam vite, nam pro me in ligno crucis tanquam latro pendisti, suscipe me misericors Deus, secundum multitudinem misera-

miserationum tuarum. Nam latronem ad te currentem in cruce moriens suscepisti. Ego sum, infirmata est in paupertate vita mea, & ideo ad te, Domine, curro mendicam. Sana me, Domine, & sanabor: & quoniam in te confido non erubescam. In te Domine speravi non confundar in æternum. At quis ego sum, piissime Deus, ut tam audacter loquar ad te? peccator sum & in peccatis enutritus; cadaver putridum, vas fortidum, elca verum. Parce mihi Domine. Quia enim vitoria est, si pugnando necum, me viceris, qui minus sum ante te quam stipula ante faciem venti. Dimitte omnia peccata mea, & erige de stercore pauperem. Exurge & adjuva me Domine, exurge & ne repellas in finem. Inter postulatio mea in conspectu tuo, Domine, & fiat manus tua, ut salvum me faciat. Ecce hominem, qui discedens ab Hiericho, caput a latronibus & vulneratus, semivivus relictus sum: Tu pie Samaritane recipie me. Peccavi nimis in vita mea, & nialum coram te feci: a plantâ pedis usque ad verticem capitis non est in me sanitas. Certè nisi in ligno crucis moriens me adjuvisses, digna erat habitare in inferno anima mea. Ego, pie Jesu, sum pars tanti pretii: pro me fuditur sanguinem tuum pretiosissimum, non me repellas a te. Ego sum ovis quæ erravi, require eam bone pastor & appone illum ovili tuo, ut justificeris in sermonibus tuis, nam promisisti mihi, quod quæcumque hora peccator ingemuerit, salvus erit. Dolens sum, iniquitates meas ego cognolco, & delicta mea coram me sunt. Verè non sum dignus vocari filius tuus, quia peccavi in calum & coram te. Sed auditu meo dabis gaudium & lætitiam. Averte faciem tuam a peccatis meis, dele iniquitates meas secundum magnam misericordiam tuam. Ne projicias me a facie tua, neque secundum peccata mea facias mihi, neque secundum iniquitates meas retribuas mihi, sed adjuva me Deus salutaris meus, & propter honorem nominis tui libera me. Benignè fac in bona voluntate tua, ut inhabitem in domo tua omnibus diebus vita mea, ut cum habitantibus in ea laudem fac in æternum.

II. ORATIO.

AD IESVM CHRISTVM MUNDI SALVATOREM.

Iesu Christe, fons misericordia, ostende mihi paucule creatura tua misericordiam tuam: adjuva me in hac extremâ necessitate. Creator & Redemptor meus, Jesu Christe, pone passionem, crux & mortem tuam, inter judicium tuum & animam meam. Totum me tibi deo, non me rejicias; ad te venio, non te repellas. Nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum misericordiam & præcipe in pace recipi spiritum meum, redempti me Domine Deus veritatis. Sicut in mentis meæ auribus vox illa dulcis, Domine Jesu: Hodie mecum eris in paradiso.

Suscipe me, Jesu crucifixus, inter amotosa tua brachia, quæ pro me in cruce extensa cerno & complector; suscipe me inter desiderabiles amplexus tuos, & trahe ad te animam meam; suscipe me bone Jesu, in misericordia tua; suscipe in pace spiritum meum. Amen.

III. ORATIO.

AD AGENDAS GRATIAS IN EXTREMIS,
S. Idfori martyri.

Gloria tibi, Domine Jesu Christe, qui me vocare gradatam veræ fidei dignatus es. Gloria tibi, quod tam misericors & benignus in me tot ac tantis peccatis obnoxium semper exististi, tantisque per omnem vitam beneficis affectisti. Mi amantissime Deus benedico te, quod beneplacito & voluntate tua nunc vocor ex hoc mundo ad te, tibi enim Domine, gratias agens, libenter ad te venio, & humiliter tibi me

A committo. Sed oro te Domine Deus meus, suscipe me in misericordia tua, & anima mea in sanctas manus tuas acceperis, tibi enim soli, Domine, commendabo spiritum meum, qui eum misli dedit, & invoco te solum verum Deum, ut accipiam bonam partem inter electos tuos, & facias mecum divitem tuam misericordiam, liberans me ab inimicorum meorum insultibus, & ab omni afflictione & angustia, quoniam tu es Deus solus, qui ab omni necessitate redimis eos, qui te invocant, in te sperant: Te decet laus & gloria in seculorum secula. Amen.

Has preceas, maximè duas sequentes, cupimus à sanis sapientiis legi, ut eò attentius & majore sensu cogitem extreamam illam necessitatem, & moribundum abitum ad tribunal divinum. Quo tempore homo virus viri sentit amplius se vivere, & velut medius heret inter hujus & alterius Orbis terminos.

IV. ORATIO.

A CIRCVMSTANTIBVS DICENDA, PRO
animam agentibus.

Christe Jesu crucifice, in unione ferventissimi amoris, qui te vitam omnium viventium in cruce mori coegeris, pulsamus ad medullam benignissimi cordis tui, & rogamus, ut anima famuli tui, fratris nostri N. peccata omnia dimittas, & tua sanctissima conversatione, & tua acerissima passionis merito omisla ejus supplices, cùmque superabundantissimam miserationum tuarum multitudinem facias experiri, nōs omnes, & singulariter hunc fratrem nostrum N. quem proximè vocare disponis, placito tibi modo preparares, eique præstes ut cum verâ patientia, perfetta resignatione, plena peccatorum remissione, validissimâ fide, spe firma, & integrâ charitate, in perfectissimo statu, in dulcissimum amplexum, & suavissimum osculum tuum, feliciter ad tuam æternam laudem expirer.

Eja dulcissime Redemptor, Domine Jesu, per illas lacrymabiles voces, quas in cruce moriutoris edidisti, & passionis doloribus consumptus dixisti, Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti, ne quælo longe facias a famulo tuo fratre nostro N. tua miserationis auxilium, nam ille in hac horâ & momento extrema afflictionis, præ defecctione anima & consumptio spiritus te invocare non valeret. Per triumphum lancæ crucis & per mortis passionisque tuae infinitum meritum, cogita, Domine, de eo cogitationes pacis & non afflictionis, sed misericordia & consolationis. Libera eum de omnibus angustiis, tuisque sanctissimis manibus, quas pro eo nobisque omnibus in cruce clavis affigi permisisti, Jesu bone & amantissime Pater, erue eum à tormentis illi debitis, & perduc illum in requiem æternam. Amen.

V. ORATIO.

B. DIONISII CARTHUSIANI, IN COLLOQUIO
de particulari iudicio animarum, pro animam
agentibus.

Ad Deum Petrem.

Omnipotens æterne Deus, Pater misericordiarum & Deus totius consolacionis, tuam deprecamur immenam bonitatem, per ineffabilem illam charitatem, qua humanum genus dilexisti, quando Unigenitum Filium tuum pro nostra redemptio in hunc mundum misisti, ut pro nobis acerbissimam & ignoriosissimam mortem subiret. Ostende, o Domine, in hac horâ, pietatis tua abyssum, & effunde charitas tua dulcedinem in hanc rationabilem creaturam tuam, quæ nunc ad te patrem spirituum reddit. Ostende illi lucem

que talia fac opera, ut ei in horâ mortis in veritate dicere pos- A
si: In te Domine speravi, non confundar in eternum.

Ergo ultima morientis verba dirigantur ad Deum: in illum preces, in illum vota, in illum spes ultimæ fe- ratur, in illum nomen extrema definant sulphuria. Dicat moribundus ex imo peccatore: Ad te, Domine, faciem meam converto, ad te oculos meos dirigo.

§. 47. Humane voluntatis ad divinam conformatio- sum-
ni momenti est, præcipue sub vita finem.

LUDOVICUS BLOSIUS, quem suprà laudavimus, de Tob. c. 3, v. 14. misib. 328. Exercitiis in extre- mis utilius quod? nostrâ voluntatis cum divinâ consensu, hæc pronuntiat his omnino verbis: Nullum igitur exercitium in extremis utilius esse potest, quâm quod scipsum ex integro divinæ voluntati refigner: humiliiter, amo- rosè, plenèque confidens in immensâ Dei misericordiâ, ac bonitate. Fieri enim nequit, quin is qui in hu- jusmodi verâ perfæctâe resignatione, cum sanctâ erga Deum fiduciâ ex hac luce exire, confessum ad re- gna caelestia evolet. Nam sicut nihil omnino pœna, nihil ignis purgatorii in Deum cadere potest, ita nec in hominem, qui eo modo per voluntatis conformitatâe amorēm Deo unitus est. Hoc animo iustus ille latro moriebatur in cruce, qui non salutem corporis à Do- mino postulavit, nec oravit ut à pœnâ purgatorii ser- varetur, sed libenter, pro peccatis suis, própe Dei glo- riæ mortis se totum in divinam resignavit voluntatem, se totum Christo obtulit, ut ille secum ageret, quid- quid vellet. Quod si morte imminente, infirmitas na- turæ morer, aut trepidat, hujusmodi etiam mortis & formido in Deum per resignationem projicienda, ac certa spes erga eum concienda est. Mors Christi mortem tuam toleratur. Ille præcessit, præcesserunt & in- numeri electi ejus: non igitur pœgat te sequi.

§. 48. Moribundus alterum in Golgothâ latronem amuletur.

DOMINE memento mei, cum venieris in regnum tuum. Felix latro qui in schola Christi, plus in vir- tute profecti tribus horis, quâm infelix Iscariotes tri- bus annis. Verba mili præs, & precandi formulam, lá Christi patronus fueras & advocatus in extremâ quâm Isca- necessitate. Deus! que judiciorum tuorum abyssus est! tri- Amici & cognati silent; discipuli deserunt; Angeli non comparent, nec mater filii innocentiam tueri sinitur. Et ubinam illa undecim & plura millia, panibus ab hoc crucifixo Domine saturata? quis est tantâ multitudine vel verbo mutit pro tanto benefactore? Ergo ad lat- ronem Christi patrocinium devolvitur. Larvo contra latronem sicutum, Christo cauſidicus sit, innocentiam illius afferit, impia probra diluit, omnem affusam multitudinem arguit parricidii. Ergo Dei Filius suam cauſam à latrone perorari non erubuit: tantum abicit ut hunc oratorem suum erubuerit, ut etiam publicè collaudari. Necrhetor iste Dominica causa defuit: Et nos quidem iustè, inquit, nam digna factis recipimus; hic re- rò nihil malo gestis.

O quâm verè idem de me dicam! Et ego quidem iustè jam morior, nam digna factis recipio: hic verò Deus meus, & Dominus meus nihil geskit, propter quod moreretur, & in tantis tormentis moreretur. Sed & illâ precandi formulâ restâ jam utor: Domine, memento mei, quia renisti jam in regnum tuum. Et quia jam es in re- gno tuo, me in hoc exilio gementem aplice, & hinc ab- cument in regnum tuum admite. Hoc ego te rogo, Christe Jesu, per flagella, per spinas, per crucem; per tormenta omnia & mortem tuam.

Ergo, quid jam reliquum est, nisi ut in ejus finum con- jiciam hanc meam animam; cuius unus ipse laborem do- lorēque considerat. Novit ipse quid animarum salutis conducat, & apud illum est jam ab eterno decretum, quo tandem nobis ad eum sit itinere revertendum. Sa- turare tuum expectabo Domine.

§. 49. *Heliotropium contra omnes morbos, & mortem pharmacum.*

Heliotropium herba seu flos, uti quotidiano expe- riemento confat, cum sole se circumagit, abeun- tem intuetur semper, omnibusque horis cum eo verti- tur, etiam die nubilo tantus est amor floris in hoc si- dus. Noctu, velut desiderio solis contrahit se flos iste. Voluntas humana ita semper divinam intueatur, ut ho- ris omnibus, ad illius nutrum se vertat ac circumagit quaqueversus, quantumcunque nubilus sit dies. Enim- Humanæ vero diem magis nubilum non haber humana vita vite dies nubilus, est quâm diem mortis. Hoc maximè die moribundus, ve- lut verum heliotropium, ad suum se folem vertat fi- xissimis & planè immotis oculis. Id nos Servatoris ver- ba doceant.

Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Ad hunc Matth. c. 11. profrus modum, mi moribunde, loquere. In omnibus v. 26.
B omnino rebus faciendis, & fugiendis, patendis ac per- ferendis, exemplo Domini, dic semper: Ita Pater, Ita Pater, Ita mi Pater: et si uno die millies, ter millies id ingeminandum. Atque tunc magis hoc dicendum & repetendum, cum magis premunt adversa; in omnibus tuam ipsius sanctissima voluntati subjiciendo. Hęc vigilans & dormiens, hec sanus & aeger, hec moriens assiduè pronuncia, velut dicas: Domine, mi pessum ti- binebare, tu scis. Ego autem in te speravi, Domine: di- xi, Deus meus es tu, in manibus meis fortes meæ. Va- leudo mea, morbus meus, prospera & adversa mea, vita & mors mea sunt in manu tua Domine. Sicut vis, ita fiat, Domine secundum voluntatem tuam & vivere & mori, iucundum mihi erit, quia Deus & pater meus es tu. Sicut ergo vis, sicut disponis, ordinas, permititis omni fieri, trahant, ita Pater, ita & in me siant, & nihil fiat in me, aut à me, quod voluntati tuę rectissimam, opti- ma vel minimum adveniat. Ita Pater, ita fiat, & nunc, & semper, & in omnem eternitatem.

PHILIPPUS II. Hispaniarum Rex, ab omnigenâ qui *Tarianus* dem virtute multò laudatissimus princeps, hac camen *Cereral. 1.* ad *Dei voluntatem Conformatum* jam penè divinus *2. c. 9. de* homo *Phil. excessu.* evasit, etiam dum inter homines aeger: nam in fatali morbo, divina voluntati devotissimus, illa Ser- vatoris verba pœne infinites repetit: Pater, non mea, sed tua voluntas fiat; cùmque ē Matthæo Evangelista, Christi Domini *P A S S I O*, ad apostolam ferro secun- dum, prælegetur, justus rex, ad illi ipsa Domini verba: Pater, non mea, sed tua voluntas fiat, lectorum nonnihil subsistere. Tanti regum iste maximus hoc He- liotropium, tam sanus, quām aeger ac moribundus a- stimavit.

Hoc certè Heliotropium morbis, morti, malis om- nibus medetur. Procul est ab omni exitio, qui volunta- te tam propinquus est Deo.

Vide libros quinque Heliotropii mei.

§. 50. *A moribundis, aut moribundo prelegenda.*

I. ORATIO

B. HIERONYMI IN AGONE MORTIS, VT scribit Eusebius.

PIE Jesu, virtus mea, refrigerium meum, susceptor meus, & liberator meus, in quem speravi, cui cre- didi, quem dilexi. Summa dulcedo, turris fortitudinis, & spes mea à juventute mea. Voca me dux vita mea, & respondebo tibi. Operi manum tuam, quod de li- mo terra Creator omnium formasti, quod ossibus & nervis compagisti, cui vitam moriens tribuisti, clemen- tia tua porrige dexteram. Tempus est ut pulvis in pul- verem revertatur, & spiritus redeat ad te Salvatorem, qui huc illum misisti. Aperi ei Domine januam vite, nam pro me in ligno crucis tanquam latro pendisti, suscipe me misericors Deus, secundum multitudinem misericordia-

miserationum tuarum. Nam latronem ad te currentem in cruce moriens suscepisti. Ego sum, infirmata est in paupertate vita mea, & ideo ad te, Domine, curro mendicam. Sana me, Domine, & sanabor: & quoniam in te confido non erubescam. In te Domine speravi non confundar in æternum. At quis ego sum, piissime Deus, ut tam audacter loquar ad te? peccator sum & in peccatis enutritus; cadaver putridum, vas fortidum, elca verum. Parce mihi Domine. Quia enim vitoria est, si pugnando necum, me viceris, qui minus sum ante te quam stipula ante faciem venti. Dimitte omnia peccata mea, & erige de stercore pauperem. Exurge & adjuva me Domine, exurge & ne repellas in finem. Inter postulatio mea in conspectu tuo, Domine, & fiat manus tua, ut salvum me faciat. Ecce hominem, qui discedens ab Hiericho, caput a latronibus & vulneratus, semivivus relictus sum: Tu pie Samaritane recipie me. Peccavi nimis in vita mea, & nialum coram te feci: a plantâ pedis usque ad verticem capitis non est in me sanitas. Certè nisi in ligno crucis moriens me adjuvisses, digna erat habitare in inferno anima mea. Ego, pie Jesu, sum pars tanti pretii: pro me fuditur sanguinem tuum pretiosissimum, non me repellas a te. Ego sum ovis quæ erravi, require eam bone pastor & appone illum ovili tuo, ut justificeris in sermonibus tuis, nam promisisti mihi, quod quæcumque hora peccator ingemuerit, salvus erit. Dolens sum, iniquitates meas ego cognolco, & delicta mea coram me sunt. Verè non sum dignus vocari filius tuus, quia peccavi in calum & coram te. Sed auditu meo dabis gaudiem & lætiem. Averte faciem tuam a peccatis meis, dele iniquitates meas secundum magnam misericordiam tuam. Ne projicias me a facie tua, neque secundum peccata mea facias mihi, neque secundum iniquitates meas retribuas mihi, sed adjuva me Deus salutaris meus, & propter honorem nominis tui libera me. Benignè fac in bona voluntate tua, ut inhabitem in domo tua omnibus diebus vita mea, ut cum habitantibus in ea laudem fac in æternum.

II. ORATIO.

AD IESVM CHRISTVM MUNDI SALVATOREM.

Iesu Christe, fons misericordia, ostende mihi paucule creature tua misericordiam tuam: adjuva me in hac extremâ necessitate. Creator & Redemptor meus, Jesu Christe, pone passionem, crux & mortem tuam, inter judicium tuum & animam meam. Totum me tibi deo, non me rejicias; ad te venio, non te repellas. Nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum misericordiam & præcipe in pace recipi spiritum meum, redempti me Domine Deus veritatis. Sicut in mentis meæ auribus vox illa dulcis, Domine Jesu: Hodie mecum eris in paradiso.

Suscipe me, Jesu crucifixus, inter amotosa tua brachia, quæ pro me in cruce extensa cerno & complector; suscipe me inter desiderabiles amplexus tuos, & trahe ad te animam meam; suscipe me bone Jesu, in misericordia tua; suscipe in pace spiritum meum. Amen.

III. ORATIO.

AD AGENDAS GRATIAS IN EXTREMIS,
S. Idfori martyri.

Gloria tibi, Domine Jesu Christe, qui me vocare gradatam veræ fidei dignatus es. Gloria tibi, quod tam misericors & benignus in me tot ac tantis peccatis obnoxium semper exististi, tantisque per omnem vitam beneficis affectisti. Mi amantissime Deus benedico te, quod beneplacito & voluntate tua nunc vocor ex hoc mundo ad te, tibi enim Domine, gratias agens, libenter ad te venio, & humiliter tibi me

A committo. Sed oro te Domine Deus meus, suscipe me in misericordia tua, & anima mea in sanctas manus tuas acceperis, tibi enim soli, Domine, commendabo spiritum meum, qui eum misli dedit, & invoco te solum verum Deum, ut accipiam bonam partem inter electos tuos, & facias mecum divitem tuam misericordiam, liberans me ab inimicorum meorum insultibus, & ab omni afflictione & angustia, quoniam tu es Deus solus, qui ab omni necessitate redimis eos, qui te invocant, in te sperant: Te decet laus & gloria in seculorum secula. Amen.

Has preceas, maximè duas sequentes, cupimus à sanis sapientiis legi, ut eò attentius & majore sensu cogitem extreamam illam necessitatem, & moribundum abitum ad tribunal divinum. Quo tempore homo virus viri sentit amplius se vivere, & velut medius heret inter hujus & alterius Orbis terminos.

IV. ORATIO.

A CIRCVMSTANTIBVS DICENDA, PRO
animam agentibus.

Christe Jesu crucifice, in unione ferventissimi amoris, qui te vitam omnium viventium in cruce mori coegeris, pulsamus ad medullâ benignissimi cordis tui, & rogamus, ut anima famuli tui, fratris nostri N. peccata omnia dimittas, & tua sanctissima conversatione, & tua acerissima passionis merito omisla ejus supplices, cùmque superabundantissimam miserationum tuarum multitudinem facias experiri, nōs omnes, & singulariter hunc fratrem nostrum N. quem proximè vocare disponis, placito tibi modo preparares, eique præstes ut cum verâ patientia, perfetta resignatione, plena peccatorum remissione, validissimâ fide, spe firma, & integrâ charitate, in perfectissimo statu, in dulcissimum amplexum, & suavissimum osculum tuum, feliciter ad tuam æternam laudem expirer.

Eja dulcissime Redemptor, Domine Jesu, per illas lacrymabiles voces, quas in cruce moriutoris edidisti, & passionis doloribus consumptus dixisti, Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti, ne quælo longe facias a famulo tuo fratre nostro N. tua miserationis auxilium, nam ille in hac horâ & momento extrema afflictionis, præ defecctione anima & consumptio spiritus te invocare non valeret. Per triumphum lancæ crucis & per mortis passionisque tuae infinitum meritum, cogita, Domine, de eo cogitationes pacis & non afflictionis, sed misericordia & consolationis. Libera eum de omnibus angustiis, tuisque sanctissimis manibus, quas pro eo nobisque omnibus in cruce clavis affecti permisisti, Jesu bone & amantissime Pater, erue eum à tormentis illi debitis, & perduc illum in requiem æternam. Amen.

V. ORATIO.

B. DIONISII CARTHUSIANI, IN COLLOQUIO
de particulari iudicio animarum, pro animam
agentibus.

Ad Deum Petrem.

Omnipotens æterne Deus, Pater misericordiarum & Deus totius consolacionis, tuam deprecamur immenam bonitatem, per ineffabilem illam charitatem, qua humanum genus dilexisti, quando Unigenitum Filium tuum pro nostra redemptio in hunc mundum misisti, ut pro nobis acerbissimam & ignoriosissimam mortem subiret. Ostende, o Domine, in hac horâ, pietatis tua abyssum, & effunde charitas tua dulcedinem in hanc rationabilem creaturam tuam, quæ nunc ad te patrem spirituum reddit. Ostende illi lucem

Æternitatis Prodromi Caput III.

85

VI. ORATIO

Sepius dicenda, Contritionis, Fidei, Spei, Charitatis &c.
actus continens.

Domine J esu Christe, credo quod Deus meus & Redemptor meus es. Credo quod pro mea salute de Virgine Maria nasci, & in cruce mori dignatus es. Credo quidquid per sanctam Catholicam Ecclesiam mihi credendum proponis, & in hac fide protestor me vivere velle, & mori. Domine J esu Christus, dolco quod sum manum tuam offendit, & doleo quod non magis doleam de tuis offendit, contra te creatorem & redemptorem meum ingratissime perpetratis. Peto humiliter peccata omnia mihi condonari per sanguinem tuum; firmiter ab eis abstinerem, & vitam emendare propono, si vixero. Atque si quid oblitus sim, vel non cognoscam, quo tuam Majestatem offendit, de eo illuminari cupio & pœnitere; interim de omnibus veniam peto.

Omnibus qui me unquam offenderunt, libenter & ex animo, propter te, mi Deus, offensas omnes dimitto, & si quem offendit ego, precor etiam mihi veniam dari. Si quid alienorum bonorum est apud me, quantum tenor, & facultates meæ se extendunt, volo satisfaci omnibus. Spero in divinâ tuâ misericordia, & in sanguine cum tantâ charitate pro me fuso, quod me licet indignum saluum facies, & adimplebis me letitiam cum vultu tuo, quod ur facias, per sanctam passionem & mortem tuam te precor. Corrobora me, Domine J esu Christus, contra omnes Saranae insultus, & fecuto misericordia tua protege me, quoniam in bonitatis praesidio tota est repotia spes & fiducia mea. Nihil quidem meritorum habeo, quod allegem apud te; malorum heu nimis multum video, sed per tuam misericordiam confido me salvandum. Ita in pace in idipsum dormiam & requiescam, quoniam tu Domine singulariter in spe constituiti me. Tibi laus & gloria in seculorum secula, Amen.

Epilogus & monitum Lectori.

Has precatio[n]es, mi Lector, pro animam agentibus dicendas, tu ipse pro teipso, dum sanus es, pauculis mutatis, sapientia dices, si sapientia. Putem ego ad vitam sancti[n]i instituendam vix efficacius quidquam cogitari, quā lacrymabilem illum hominis moribundi statum. Tunc illud Domini vaticinium etiam in mortibus pronunciatum luculentē le prodit: *Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui, & circumdabunt te, & conangustabunt te undique & ad terram proferent te, & non relinguent te in lapidem super lapidem.* Luc. cap. 79. vers. 43-44. Hac certe, oculis testibus, in homine moribundo fiunt. Circumdant illum angustiae, fatigant sollicitudines diversæ, vallant dolores, tentant cacodæmones, peccata præterita in terram protinus, supplicia futura perterre faciunt, creata omnia deferunt. Et licet morientis lectulum peritissimi medicorum cingant, nullus juvare potest, nisi medicus est calo. Æterna lex à principio dicta Mundo omni huic Mondo, nasci, denasci; oriri, aboriri: nec Æterna lex quidquam stabile aut firmum arbitri illæ rerum esse dicta, quæ volui præter teipsum. Abeunt omnia in hunc nascendi pereundique fatalem gyrum, & longevum sit aliquid in hac machinâ, æternum nihil. Per tuam ergo ipsius, mi Lector, salutem te rogo, memento æternitatis. Omne bonum est vita; eheu morientum est! sed pender ab hoc momento live perenne bonum, live perenne malum, malum pender à vitæ momento. Brevis est labor, voluptas omnis evanescit; sola ignoratæ memento. Memento æternitatis.

FINIS ÆTERNITATIS PRODROMI.

Tom. I.

H

TRIBV-